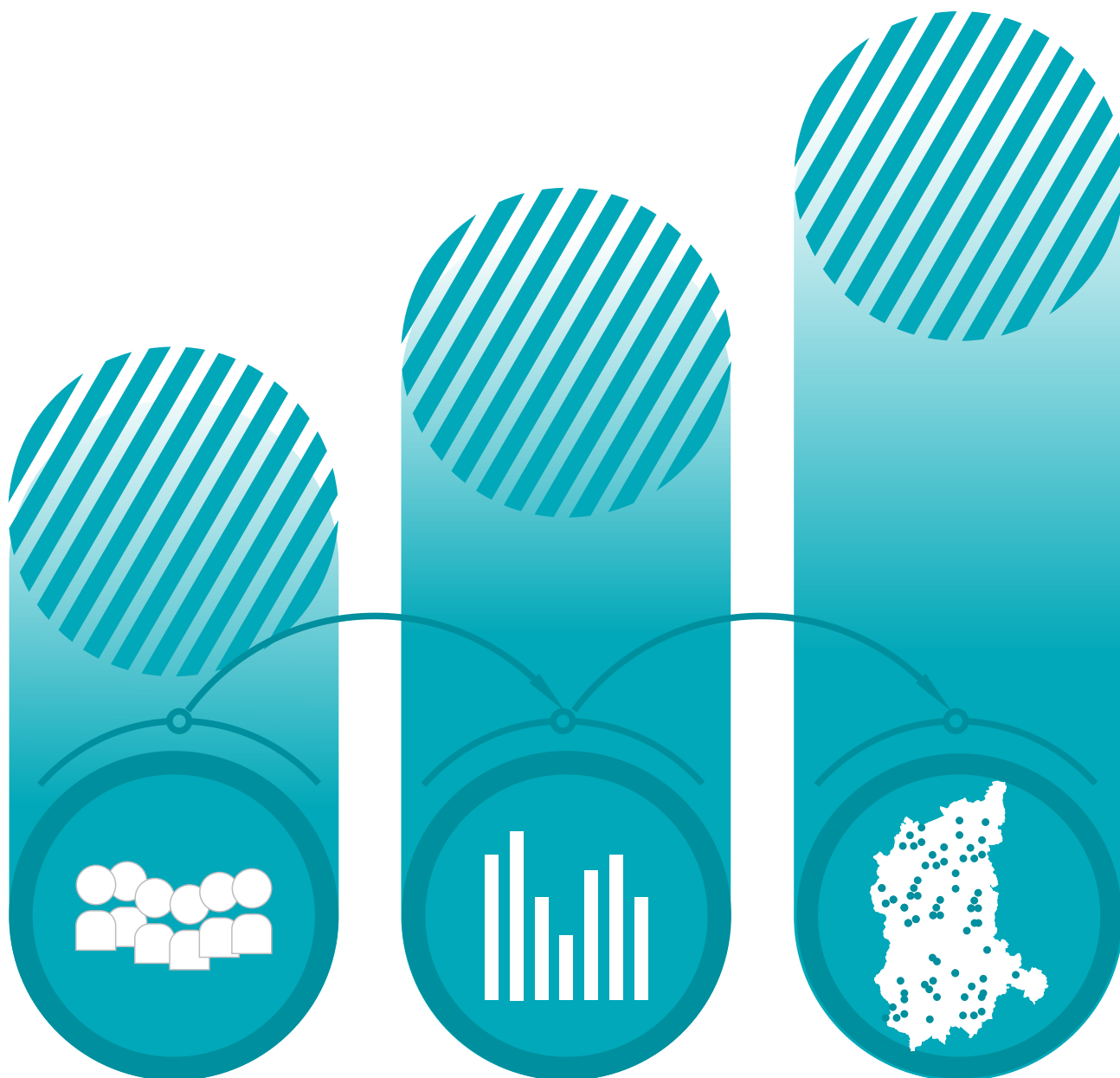

Sytuacja demograficzna województwa lubuskiego w 2021 r.

Demographic situation of Lubuskie voivodship in 2021

Sytuacja demograficzna województwa lubuskiego w 2021 r.

Demographic situation of Lubuskie voivodship in 2021

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze Statistical Office in Zielona Góra

Zielona Góra 2022

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze - Lubuski Ośrodek Badań Regionalnych

Statistical Office in Zielona Góra - Lubuskie Regional Research Centre

pod kierunkiem

supervised by

Iwony Goździckiej

Zespół autorski

Editorial team

Zuzanna Sikora, Agnieszka Król

Recenzent

Reviewer

Roman Fedak

Tłumaczenie

Translation

Roksana Bach

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Edyta Leśniarek

ISSN 2545-1294

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publications available on website

www.zielonagora.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Zakład Wydawnictw
Statystycznych

00-925 WARSZAWA, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 208
Informacje w sprawach sprzedaży publikacji – tel.: (22) 608 32 10, 608 38 10
Zam. XXX/2022/nakł. 55

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze przekazuje Państwu coroczną publikację „Sytuacja demograficzna województwa lubuskiego w 2021 r.”, która jest opracowaniem tematycznym zawierającym podstawowe dane statystyczne dotyczące aktualnego stanu i struktury ludności województwa oraz informacje o przebiegu zjawisk i procesów demograficznych. Publikacja może być użytecznym źródłem informacji przy ocenie aktualnej sytuacji demograficznej województwa, umożliwiającym obserwację kierunku i tempa zachodzących zmian.

Publikacja przedstawia wyniki bilansu ludności, który został sporządzony według stanu w dniu 31.12.2021 r. dla wszystkich jednostek podziału administracyjnego województwa. Bilans ten został opracowany przy przyjęciu za bazę do obliczeń wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z dnia 31.03.2021 r.

Niniejsza publikacja zawiera niezbędne wyjaśnienia metodyczne oraz analizę danych statystycznych.

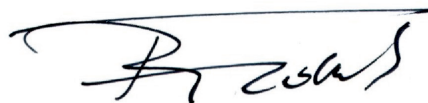
W uwagach metodycznych podano źródło, metody badań oraz ważniejsze pojęcia i definicje prezentowanych wskaźników. Analiza dotyczy obszarów związanych z procesami ludnościowymi w województwie lubuskim – stanu i struktury populacji, statystyki związanej z procesami starzenia się ludności, ruchu naturalnego, charakterystyki małżeństw i rozwodów oraz procesów migracyjnych. Podsumowaniem dokonanych analiz jest klasyfikacja województwa, powiatów i gmin według stosowanych typologii demograficznych.

W celu pełniejszego zobrazowania procesów ludnościowych w opracowaniu zamieszczono wykresy i mapy. Opracowanie jest również dostępne w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu. Wersja elektroniczna uzupełniona jest tabelarycznym zestawieniem najważniejszych danych dotyczących ludności w województwie lubuskim w 2021 r.

Przekazując publikację wyrażamy nadzieję, że spełni ona oczekiwania odbiorców, jednocześnie prosimy o nadsyłanie uwag, które postaramy się uwzględnić w kolejnych edycjach.

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze składa podziękowania wszystkim osobom i instytucjom uczestniczącym w pracach związanych z bieżącymi badaniami demograficznymi.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Zielonej Górze

Roman Fedak

Preface

The Statistical Office in Zielona Góra presents annual publication titled „Demographic situation of Lubuskie Voivodship in 2021“, which is a thematic study containing basic statistical data on the current state and structure of the population of the voivodship as well as information on demographic phenomena and processes changes. The publication can be a valuable source of information in assessing the current demographic situation of the voivodship, allowing to observe the directions and pace of the changes in this field.

This publication shows the results of the population balance which was done as of December 31, 2021 for all the units of the administrative division of the voivodship. The balance was made taking as the basis for calculations the results of the National Population and Housing Census held on March 31, 2021.

The publication contains essential methodological notes and statistical analyses.

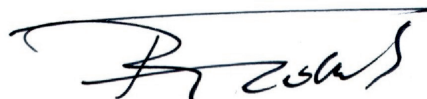
The methodological notes provide the source, research methods, major concepts and definitions of the indexes used. The analysis concerns areas related to population processes in Lubuskie Voivodship – the state and structure of the population, statistics related to the ageing processes of the population, natural movement, characteristics of marriages and divorces and migration processes. A summary of the analyzes carried out is the classification of the voivodship, powiats and gminas according to the demographic typologies used.

In order to provide a complete picture of the subject, diagrams and maps are included. The study is also available in an electronic version on the Office's website. The electronic version is supplemented with a tabular summary of the most important population data in Lubuskie Voivodship in 2021.

By presenting this publication I hope it will meet the expectations of the recipients. I will be grateful for any comments that may contribute to the next editions of the publication.

The Statistical Office in Zielona Góra would like to express gratitude to all persons and institutions which contribute in current demographic research.

President of the Statistical Office
in Zielona Góra

A stylized, handwritten signature in black ink, likely belonging to Roman Fedak, positioned above his name.

Roman Fedak

Zielona Góra, December 2022

Synteza

Województwo lubuskie, położone w środkowo-zachodniej części Polski, zajmuje obszar 13988 km², stanowiący 4,5% powierzchni kraju. Według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r. w województwie lubuskim mieszkało 985,5 tys. osób. Populacja województwa stanowiła 2,6% ogólnej liczby ludności kraju.

Średnia gęstość zaludnienia w końcu 2021 r. w województwie lubuskim wyniosła 70 osób na 1 km² lokując województwo na 14. miejscu w kraju. Ponad połowę ludności w województwie lubuskim stanowią kobiety.

W województwie lubuskim, pomimo systematycznego zmniejszania się liczby ludności miast i zasiedlania terenów podmiejskich, utrzymuje się wysoki stopień urbanizacji, na poziomie 64,5%.

Obserwuje się istotne zmiany w strukturze ludności według wieku, wynikające m.in. z przesuwania się osób z wyżu demograficznego lat 50. ub. wieku do starszej populacji. W ogóle ludności województwa zwiększył się udział osób starszych, w wieku 65 lat i więcej, przy spadku udziału osób w wieku 15-64 lata i względnie stałym udziale dzieci i młodzieży (w wieku 0-14 lat).

Intensyfikują się procesy starzenia się ludności. Mediana wieku ludności w województwie lubuskim wyniosła 42,3 lata. Współczynnik starości (udział osób w wieku 65 lat i więcej w ogóle ludności) osiągnął wartość 18,9%. Udział osób sędziwych (w wieku 85 lat i więcej) w populacji osób starszych (65 lat i więcej) wyniósł 9,6%. Pogorszyła się relacja pokoleniowa dziadków i wnuczków - w 2021 r. na 100 osób w wieku 0-14 lat przypadały 123 osoby w wieku 65 lat i więcej.

Niekorzystne zmiany w strukturze wieku widoczne są szczególnie w dużych miastach, tj. Gorzów Wlkp., Zielona Góra, Nowa Sól, Żary i Żagań, gdzie koncentruje się najstarsza ludność. W miastach tych odnotowano największy spadek odsetka osób w wieku produkcyjnym w porównaniu z 2010 r., przy wzroście udziału ludności w wieku poprodukcyjnym. W wyniku zmian strukturalnych w województwie wzrosło obciążenie demograficzne ludności w wieku produkcyjnym osobami w wieku nieprodukcyjnym.

Obserwowane przemiany demograficzne wskazują, że obecna sytuacja ludnościowa województwa lubuskiego nie gwarantuje stabilnego rozwoju demograficznego. Zmniejszająca się liczba urodzeń i wzrastająca liczba zgonów skutkują stopniowym spadkiem liczby mieszkańców. W województwie lubuskim obserwuje się niekorzystne zmiany w zakresie przyrostu naturalnego, który szybko maleje. Rok 2021 był czwartym z kolei, w którym pogłębił się ubytek naturalny, a współczynnik przyrostu naturalnego kształtował się na poziomie minus 6,0‰.

W 2021 r. w województwie lubuskim zawarto 4100 związków małżeńskich, co stanowiło 2,4% związków małżeńskich zawartych w kraju. W odniesieniu do poprzedniego roku liczba zawartych małżeństw spadła o 16,8%. Województwo lubuskie charakteryzuje przewaga małżeństw cywilnych (63,0% ogółu zawartych małżeństw) nad wyznaniowymi. W 2021 r. w województwie lubuskim małżeństwa zawierane po raz pierwszy (kawaler z panną) stanowiły 67,5% związków. W strukturze nowożeńców według grup wieku zmniejszył się udział osób młodych, w wieku do 29 lat (o 26,1 p. proc.), przy wzroście udziału osób w wieku 30 lat i więcej. Wskaźnik ten przyjmuje jedną z wyższych wartości w kraju.

W 2021 r. w województwie lubuskim sądy orzekły o rozpadzie 1557 związków małżeńskich. W odniesieniu do poprzedniego roku liczba rozwodów wyraźnie wzrosła (o 36,0%). W 2021 r. spośród rozwodzących się małżeństw największy odsetek stanowiły rozwody osób, które w momencie zawarcia małżeństwa miały 20-24 lat. Główną przyczyną rozkładu pożycia małżeńskiego w dalszym ciągu była niezgodność charakterów. W 2021 r. spośród rozwodzących się małżeństw największy odsetek stanowiły małżeństwa nieposiadające dzieci.

W 2021 r. napływ ludności do województwa lubuskiego w ruchu wewnętrznym i zagranicznym był wyższy niż 2020 r. W rezultacie, podobnie jak w poprzednich latach, wobec utrzymującej się przewagi odpływu ludności nad napływem, saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w 2021 r. było ujemne i wyniosło minus 1,0 tys. osób. Współczynnik salda migracji w 2021 r. wyniósł minus 1,0.

Saldo migracji wewnętrznych w województwie determinują migracje międzywojewódzkie. W 2021 r., podobnie jak w 2010 i 2020 r., napływ ludności do województwa lubuskiego był mniejszy niż odpływ. Odpływ ludności wiódł głównie do województw ościennych – dolnośląskiego i wielkopolskiego.

Z ogółu imigrantów w województwie 94,7% stanowiły osoby przyjeżdżające z krajów europejskich, w tym najwięcej z Niemiec (34,2%), z Wielkiej Brytanii (18,7%), z Ukrainy (15,5%) i z Holandii (8,0%). Z ogółu emigrantów w województwie 97,4% stanowiły osoby wyjeżdżające do krajów europejskich, w tym najwięcej do Niemiec (44,7%), do Wielkiej Brytanii (14,2%) i do Holandii (11,8%). W 2021 r. napływ ludności do województwa lubuskiego na pobyt stały z zagranicy był większy niż odpływ za granicę. W rezultacie kolejny rok z rzędu zanotowano nadwyżkę imigracji nad emigracją wyrażoną dodatnim saldem migracji zagranicznych w wysokości 104 osób.

Synthesis

Lubuskie Voivodship, located in the central-western part of Poland, covers an area of 13988 km², which is 4.5% of the country's area. As of December 31, 2021, there were 985.5 thous. people in Lubuskie Voivodship. The voivodship's population accounted for 2.6% of the total population of the country.

The average population density at the end of 2021 in Lubuskie Voivodship was 70 people per 1 km², placing the voivodship on the 14th place in the country. More than half of the population in Lubuskie are women.

In Lubuskie Voivodship, despite the systematic decrease in the number of urban populations and the settlement of suburban areas, a high degree of urbanization remains at the level of 64.5%.

Significant changes in the population structure by age are observed, resulting from the shift of people from the baby boom of the 1950s to the older population. The share of people aged 65 and over in the total population of the voivodship increased, with a decrease in the share of people aged 15-64 and a relatively constant share of children and adolescents (aged 0-14).

Population ageing processes are intensifying. The median age of the population in Lubuskie Voivodship was 42.3 years. The demographic rate of ageing (share of people aged 65 and over in the total population) reached the value of 18.9%. The share of the elderly (aged 85 and more) in the population of older people (aged 65 and more) was 9.6%. The generational relationship between grandparents and grandchildren has worsened – in 2021, per 100 people aged 0-14 there were 123 people aged 65 and more.

Unfavourable changes in the age structure of the population can be observed especially in large cities, i.e. Gorzów Wlkp., Zielona Góra, Nowa Sól, Żary and Żagań, where the oldest population is concentrated. These cities noted the largest decrease in the share of people in the working age compared to 2010, with an increase in the share of the population in the post-working age. As a result of structural changes in the voivodship, the demographic dependency of people in non-working age to the working age population increased.

The observed demographic changes indicate that the current population situation of Lubuskie Voivodship does not guarantee a stable demographic development. The decreasing number of births and the increasing number of deaths result in a gradual decline in the number of inhabitants. In Lubuskie Voivodship, unfavourable changes of the rapid decrease in the population growth are observed. 2021 was the fourth year in a row in which the natural loss deepened, and the natural increase rate was minus 6.0‰.

In 2021, 4100 marriages were concluded in Lubuskie Voivodship, which constituted 2.4% of all marriages concluded in the country. Compared to the previous year, the number of marriages contracted decreased by 16.8%. Lubuskie Voivodship is characterized by an advantage of civil marriages (63.0% of all marriages concluded) over religious marriages. In 2021, in Lubuskie Voivodship, marriages contracted for the first time accounted for 67.5% of all relationships. In the structure of newlyweds by age group, the share of young people up to 29 years old decreased (by 26.1 percentage points), while the share of people aged 30 and more increased. This indicator has one of the highest values in the country.

In 2021, in Lubuskie Voivodship, courts adjudicated 1557 divorces. Compared to the previous year, the number of divorces has significantly increased (by 36.0%). In 2021, among divorcing marriages, the largest share constituted divorces of people who were 20-24 years old at the time of marriage. The incompatibility of characters continuously was the main cause of the breakdown of marital life. In 2021, among divorcing marriages, marriages with no children accounted for the highest percentage.

In 2021, the inflow of people to Lubuskie Voivodship in internal and foreign traffic was higher than in 2020. As a result, similarly to previous years, in view of the sustained advantage of the outflow of people over the inflow, the balance of internal and foreign migration for permanent residence in 2021 was negative and amounted to minus 1.0 thous. people. The net migration rate was minus 1.0 in 2021.

The internal migration balance in the voivodship is determined by the inter-voivodship migrations. In 2021, similarly to 2010 and 2020, the inflow of people to Lubuskie Voivodship was lower than the outflow. The outflow of population led mainly to the neighbouring voivodships – Dolnośląskie and Wielkopolskie.

Of the total number of immigrants in the voivodship, 94.7% were people coming from European countries, most of them from Germany (34.2%), Great Britain (18.7%), Ukraine (15.5%) and the Netherlands (8.0%). Of the total number of emigrants in the voivodship, 97.4% were people leaving for European countries, including Germany (44.7%), Great Britain (14.2%) and the Netherlands (11.8%). In 2021, the inflow of people to Lubuskie Voivodship for permanent residence from abroad was greater than the outflow abroad. As a result, another year in a row, a surplus of immigration over emigration was recorded, expressed as a positive foreign migration balance of 104 people.

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	14
Symbols. Major abbreviations	
Synteza	15
Synthesis	17
Rozdział 1. Powierzchnia i liczba ludności	19
Chapter 1. Area and population	
1.1. Powierzchnia i podział terytorialny.	19
1.1. Area and territorial division	
1.2. Liczba ludności	20
1.2. Population	
1.3. Gęstość zaludnienia	21
1.3. Population density	
Rozdział 2. Struktura ludności.	23
Chapter 2. Population structure	
2.1. Ludność według płci.	23
2.1. Population by sex	
2.2. Ludność według miejsca zamieszkania.	24
2.2. Population by place of residence	
2.3. Ludność według biologicznych grup wieku.	25
2.3. Population by age groups	
2.4. Ludność według ekonomicznych grup wieku.	28
2.4. Population by working age groups	
Rozdział 3. Starzenie się populacji	31
Chapter 3. Ageing processes of population	
3.1. Miary starzenia się społeczeństwa	31
3.1. Measures of ageing of population	
Rozdział 4. Ruch naturalny ludności	40
Chapter 4. Vital statistics	
4.1. Urodzenia żywe.	40
4.1. Live births	
4.2. Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności	42
4.2. Female fertility and reproduction rates of population	
4.3. Zgony	43
4.3. Deaths	

Spis treści (dok.)

Contents (cont.)

	Str. Page
4.4. Przyrost naturalny	48
4.4. Natural increase	
4.5. Przeciętne dalsze trwanie życia.	50
4.5. Life expectancy	
Rozdział 5. Małżeństwa, separacje i rozwody	51
Chapter 5. Marriages, separations and divorces	
5.1. Małżeństwa zawarte.	51
5.1. Marriages contracted	
5.2. Separacje.	57
5.2. Separations	
5.3. Rozwody	59
5.3. Divorces	
Rozdział 6. Migracje	64
Chapter 6. Migration	
6.1. Migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały	64
6.1. Internal and international migration for permanent residence	
6.2. Migracje wewnętrzne.	67
6.2. Internal migration	
6.3. Migracje zagraniczne	70
6.3. International migration	
Rozdział 7. Analiza potencjału demograficznego jednostek terytorialnych województwa lubuskiego	74
Chapter 7. Demographic potential analysis of territorial units of the Lubuskie voivodship	
7.1. Trójkąt Osanna.	74
7.1. Osann Triangle	
7.2. Typologia demograficzna gmin według Webba	75
7.2. Webb demographic typology of gminas	
Uwagi metodologiczne.	78
Methodological notes.	82

Spis tablic

List of tables

	Nr No	Str. Page
Ludność.....	1	21
Population		
Ludność według płci (Stan w dniu 31 grudnia)	2	23
Population by sex (As of 31 December)		
Ludność według miejsca zamieszkania (Stan w dniu 31 grudnia).....	3	24
Population by place of residence (As of 31 December)		
Ludność według grup wieku (Stan w dniu 31 grudnia).....	4	25
Population by age groups (As of 31 December)		
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (Stan w dniu 31 grudnia)	5	28
Working and non-working age population (As of 31 December)		
Ruch naturalny ludności (Stan w dniu 31 grudnia).....	6	40
Vital statistics (As of 31 December)		
Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności	7	43
Female fertility and reproduction rates of population		
Zgony według wybranych przyczyn.....	8	46
Deaths by selected causes		
Przeciętne dalsze trwanie życia.....	9	50
Life expectancy		
Małżeństwa zawarte	10	51
Marriages contracted		
Małżeństwa według wykształcenia małżonków w 2021 r.....	11	55
Marriages by education level in 2021		
Małżeństwa zawarte według poprzedniego stanu cywilnego nowożeńców w 2021 r.	12	56
Marriages contracted by previous marital status of bridegrooms and brides in 2021		
Separacje	13	57
Separations		
Rozwody	14	59
Divorces		
Powierzenie wykonywania władzy rodzicielskiej po rozwodzie w 2021 r.....	15	63
Entrusting the exercise of parental authority after divorce in 2021		
Migracje wewnętrzne i zagraniczne	16	64
Internal and international migration		
Migracje wewnętrzne	17	67
Internal migration		
Migracje zagraniczne	18	70
International migration		
Ludność według ekonomicznych grup wieku na podstawie typologii trójkąta Osanna w 2021 r	19	74
Population by economic age groups based on Osann triangle typology in 2021		

Spis wykresów

List of charts

	Nr No	Str. Page
Mediana wieku ludności	1	31
Median of age of population		
Mediana wieku ludności według płci	2	32
Median age by sex		
Współczynnik starości demograficznej.....	3	34
Old-age ratio		
Współczynnik starości demograficznej według płci	4	34
Old-age ratio by sex		
Indeks starości	5	36
Ageing index		
Miara podwójnego starzenia	6	37
Double ageing ratio		
Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego.....	7	39
Parent support ratio		
Współczynnik małżeństw.....	8	52
Marriage rate		
Struktura nowożeńców według grup wieku i płci w 2021 r.	9	54
Structure of bridegrooms and brides by age groups and sex in 2021		
Mediana wieku nowożeńców zawierających związek małżeński po raz pierwszy.....	10	54
Median age of bridegrooms and brides at first marriage		
Małżeństwa zawarte według stanu cywilnego oraz grup wieku w 2021 r.	11	56
Marriages contracted by marital status and age groups in 2021		
Liczba separacji na 100 tys. ludności.....	12	58
Separation per 100 thousand population		
Współczynnik rozwodów	13	60
Divorces rate		
Rozwody według wieku małżonków w momencie orzeczenia rozwodu w 2021 r.	14	61
Divorces by age of spouses at the time of divorce in 2021		
Rozwody według wybranych przyczyn rozpadu pożycia małżeńskiego w 2021 r.	15	62
Divorces by selected causes of the breakdown of marriage in 2021		
Rozwody według liczby małoletnich dzieci w 2021 r.	16	63
Divorces by a number for underage children in 2021		
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na 1000 osób.....	17	65
Internal and international migration net per 1000 population		
Struktura napływu w ruchu wewnątrzwojewódzkim.....	18	68
Structure of inflow in the intra-voivodship movement		

Spis wykresów (dok.)

List of charts (cont.)

	Nr No	Str. Page
Saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności.....	19	70
Net internal migration per 1000 population		
Struktura imigrantów według grup wieku.....	20	71
Structure of immigrants by groups of age		
Struktura emigrantów według grup wieku	21	72
Structure of emigrants by groups of age		
Saldo migracji zagranicznych na 1000 ludności	22	73
International migration net per 1000 population		

Spis map

List of maps

	Nr No	Str. Page
Podział województwa według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2021 r. (Stan w dniu 31 grudnia)	1	19
Division of voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2021 (As of 31 December)		
Zmiana liczby ludności według powiatów i gmin w 2021 r.	2	21
Population change by powiats and gminas in 2021		
Gęstość zaludnienia według powiatów i gmin w 2021 r. (Stan w dniu 31 grudnia)	3	22
Population density by powiats and gminas in 2021 (As of 31 December)		
Współczynnik feminizacji według powiatów i gmin w 2021 r. (Stan w dniu 31 grudnia)	4	26
Femininity ratio by powiats and gminas in 2021 (As of 31 December)		
Ludność w wieku 0-14 lat według powiatów i gmin w 2021 r.	5	27
Population in age 0-14 by powiats and gminas in 2021		
Ludność w wieku 65 lat i więcej według powiatów i gmin w 2021 r.	6	27
Population in age 65 and more by powiats and gminas in 2021		
Współczynnik obciążenia demograficznego według powiatów i gmin w 2021 r.	7	30
Dependency ratio by powiats and gminas in 2021		
Mediana wieku według powiatów w 2021 r.	8	33
Median age by powiats in 2021		
Współczynnik starości demograficznej według powiatów w 2021 r.	9	35
Old-age ratio by powiats in 2021		
Indeks starości według powiatów w 2021 r.	10	36
Ageing index by powiats in 2021		
Miara podwójnego starzenia według powiatów w 2021 r.	11	38
Double ageing ratio by powiats in 2021		
Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego według powiatów w 2021 r.	12	39
Parent support ratio by powiats in 2021		
Urodzenia żywe według powiatów i gmin w 2021 r.	13	41
Live births by powiats and gminas in 2021		
Zgony z powodu nowotworów według powiatów w 2021 r.	14	47
Deaths due to neoplasms by powiats in 2021		
Zgony z powodu chorób układu krążenia według powiatów w 2021 r.	15	47
Deaths due to circulatory system diseases by powiats in 2021		
Zgony z powodu chorób układu oddechowego według powiatów w 2021 r.	16	48
Deaths due to respiratory system diseases by powiats in 2021		
Przyrost naturalny według powiatów i gmin w 2021 r.	17	49
Natural increase by powiats and gminas in 2021		
Współczynnik małżeństw według powiatów w 2021 r.	18	53
Marriage rate by powiats in 2021		

Spis map (dok.)

List of maps (cont.)

	Nr No	Str. Page
Rozwody według powiatów w 2021 r.	19	60
Divorces by powiats in 2021		
Migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały według powiatów i gmin w 2021 r.	20	66
Internal and international migration for permanent residence by powiats and gminas in 2021		
Migracje międzywojewódzkie do i z województwa lubuskiego w 2021 r.	21	69
Intervoivodship migration to and from Lubuskie voivodship in 2021		
Kwalifikacja powiatów według ekonomicznych grup wieku na podstawie typologii trójkąta Osanna w 2021 r.	22	75
Qualification of powiats by economic age groups based on Osann's triangle typology in 2021		
Typy rozwoju ludnościowego gmin według metody Webba w 2021 r.	22	76
Types of population progress in gminas according to Webb's method in 2021		

Spis tablic w Aneksie tabelarycznym

[Tablice dostępne w formacie plików MS Excel](#)

List of tables in Annex

[Tables available in MS Excel file format](#)

	Nr No
Ludność według płci i wieku w 2021 r.	1
Population by sex and age in 2021	
Ludność według płci, podregionów i powiatów w 2021 r.	2
Population by sex, subregions and powiats in 2021	
Prognoza ludności według płci i funkcjonalnych grup wieku do 2050 r. (2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050).....	3
Population projection by sex and functional age groups until 2050 (2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050)	
Prognoza zmian stanów ludności w latach 2014-2050 (2014, 2015, 2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050).....	4
Projection of change in population number in 2014-2050 (2014, 2015, 2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050)	
Prognoza ruchu naturalnego i migracji ludności (2014-2050)	5
Projection of vital statistics and migration (2014-2050)	
Ruch naturalny ludności według podregionów i powiatów w 2021 r.	6
Vital statistics by subregions and powiats in 2021	
Małżeństwa zawarte według podregionów i powiatów w 2021 r.	7
Marriages contracted by subregions and powiats in 2021	
Separacje orzeczone prawomocnie według podregionów i powiatów w 2021 r.	8
Legal separations by subregions and powiats in 2021	
Rozwody według podregionów i powiatów w 2021 r.	9
Divorces by subregions and powiats in 2021	
Urodzenia żywe według wieku matki, podregionów i powiatów w 2021 r.	10
Live births by age of mother, subregions and powiats in 2021	
Zgony według płci, wieku, podregionów i powiatów w 2021 r.	11
Deaths by sex, age of deceased, subregions and powiats in 2021	
Migracje wewnętrzne ludności według płci migrantów, podregionów i powiatów w 2021 r. ...	12
Internal migration of population by sex of migrants, subregions and powiats in 2021	
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności według podregionów i powiatów w 2021 r.	13
Internal and international migration of population by subregions and powiats in 2021	
Ludność zameldowana na pobyt czasowy ponad 3 miesiące według płci, podregionów i powiatów w 2021 r.	14
Population registered for temporary stay above 3 months by sex, subregions and powiats in 2021	
Powierzchnia i ludność według płci, podregionów, powiatów i gmin w 2021 r.	15
Area and population by sex, subregions, powiats and gminas in 2021	
Ludność według płci, grup wieku, podregionów, powiatów i gmin w 2021 r.	16
Population by sex, age groups, subregions, powiats and gminas in 2021	

Spis tablic w Aneksie tabelarycznym (dok.)

[Tablice dostępne w formacie plików MS Excel](#)

List of tables in Annex (cont.)

[Tables available in MS Excel file format](#)

	Nr No
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym według płci, podregionów, powiatów i gmin w 2021 r.	17
Working and non-working age population by sex, subregions, powiats and gminas in 2021	
Ruch naturalny ludności według podregionów, powiatów i gmin w 2021 r.	18
Vital statistics by subregions, powiats and gminas in 2021	
Ruch naturalny ludności według płci, podregionów, powiatów i gmin w 2021 r.	19
Vital statistics by sex, subregions, powiats and gminas in 2021	
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci migrantów, podregionów, powiatów i gmin w 2021 r. (część I).....	20
Internal migration of population for permanent residence by sex of migrants, subregions, powiats and gminas in 2021 (part I)	
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały według płci migrantów, podregionów, powiatów i gmin w 2021 r. (część II)).....	20
Internal and international migration of population for permanent residence by sex of migrants, subregions, powiats and gminas in 2021 (part II)	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (–)	zjawisko nie wystąpiło. magnitude zero.
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5. magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit.
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.
Kropka (.)	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. data not available or not reliable.
„W tym” Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given
Comma (,)	used in figures represents the decimal point.

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
tys.	tysiąc thousand
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
pkt	punkt point

Rozdział 1. Powierzchnia i liczba ludności

Chapter 1. Area and population

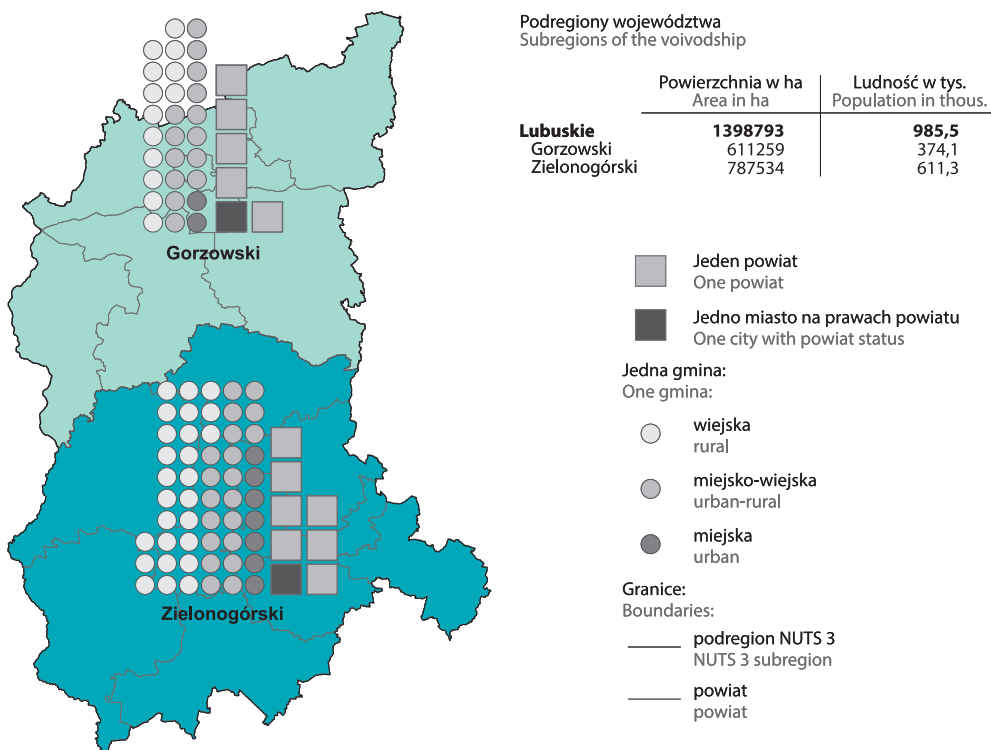
1.1. Powierzchnia i podział terytorialny

1.1. Area and territorial division

Województwo lubuskie, położone w środkowo-zachodniej części Polski, zajmuje obszar 13988 km², stanowiący 4,5% powierzchni kraju. Pod względem powierzchni lubuskie zajmuje 13. miejsce w kraju, przed województwem śląskim, świętokrzyskim i opolskim.

Zgodnie z Klasyfikacją Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), lubuskie wraz z województwami wielkopolskim i zachodniopomorskim tworzy makroregion północno-zachodni.

Mapa 1. Podział województwa według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2021 r. (Stan w dniu 31 grudnia)
Map 1. Division of voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2021 (As of 31 December)

Na obszarze województwa utworzone zostały podregiony:

- gorzowski grupujący powiaty: gorzowski, międzyrzecki, słubicki, strzelecko – drewdenecki, sulęciński oraz miasto na prawach powiatu Gorzów Wlkp., o łącznej powierzchni 6113 km², tj. 43,7% powierzchni województwa ogółem,
- zielonogórski, w skład którego wchodzi powiaty: krośnieński, nowosolski, świebodziński, zielonogórski, żagański, żarski, wschowski oraz miasto na prawach powiatu Zielona Góra, łącznie 7875 km², tj. 56,3% powierzchni województwa.

W 2021 r. struktura administracyjna województwa lubuskiego obejmowała 12 powiatów, 2 miasta na prawach powiatu oraz 82 gminy, z tego 9 miejskich, 34 miejsko-wiejskich i 39 wiejskich. W porównaniu z 2010 r. o 1 zwiększyła się liczba gmin miejsko-wiejskich, natomiast o 2 zmniejszyła się liczba gmin wiejskich. Zmiany te były wynikiem przekształcenia gminy wiejskiej Otyń w powiecie nowosolskim w gminę miejsko-wiejską oraz przyłączenia obszaru gminy wiejskiej Zielona Góra do miasta na prawach powiatu Zielona Góra.

Największym obszarowo powiatem był powiat żarski (10,0% powierzchni województwa), następnie krośnieński i międzyrzecki (po 9,9%). Natomiast najmniejszymi powiatami pod względem zajmowanej powierzchni były powiat wschowski (4,5%) i nowosolski (5,5%) oraz miasta na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. (0,6% powierzchni województwa) i Zielona Góra (2,0%).

1.2. Liczba ludności

1.2. Population

Według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r. w województwie lubuskim mieszkało 985,5 tys. osób. Populacja województwa, podobnie jak przed rokiem, stanowiła 2,6% ogólnej liczby ludności kraju. Pod względem liczby mieszkańców województwo uplasowało się 15. miejscu w kraju, a mniejszą liczbę ludności zanotowano tylko w województwie opolskim. Na przestrzeni nieco ponad dekady w województwie lubuskim obserwowano spadek liczby ludności. W końcu 2021 r. w porównaniu z rokiem poprzednim, liczba mieszkańców województwa zmniejszyła się o 7,8 tys. osób (tj. o 0,8%, w Polsce spadek o 0,5%).

W odniesieniu do 2010 r. liczba ludności w województwie zmniejszyła się o 37,7 tys. osób, tj. o 3,7% (w Polsce o 622,2 tys., tj. 1,6%).

Ludność (Population) - ogół osób (ogółem lub według określonych cech) zamieszkających na stałe w danej jednostce administracyjnej i rzeczywiście tam przebywających oraz osób przebywających czasowo ponad 3 miesiące w tej jednostce, których stałym miejscem zamieszkania jest inna gmina w kraju.

W porównaniu z 2020 r. stan ludności w województwie lubuskim zmniejszył się w większości powiatów. W największym stopniu zmniejszyła się liczba ludności w Gorzowie Wlkp. (o 2,1%). Wzrost liczby mieszkańców charakteryzował jedynie powiat gorzowski (o 0,6%).

W odniesieniu do 2010 r. liczba mieszkańców województwa zmniejszyła się w 12 powiatach, w tym w m.in. w powiecie zielonogórskim (o 19,7%), żagańskim (o 9,3%), żarskim (o 7,2%), strzelecko-drezdeńskim (o 6,5%), krośnieńskim (o 6,4%), nowosolskim (o 5,8%), sulęcińskim (o 5,7%) oraz międzyrzeckim (o 5,6%). Wzrost stanu populacji odnotowano w powiecie gorzowskim (o 6,0%) oraz w mieście na prawach powiatu Zielona Góra (o 17,4%) w dużej mierze wskutek połączenia w 2015 r. gminy wiejskiej z miastem Zielona Góra.

W 2021 r. ponad 26,1% ludności województwa lubuskiego stanowili łącznie mieszkańcy miast na prawach powiatu: Zielonej Góry (139,7 tys. osób) i Gorzowa Wlkp. (118,0 tys. osób). Spośród powiatów najliczniejszy był powiat żarski, który liczył 92,8 tys. osób, tj. 9,4% ludności województwa. Znaczące ze względu na liczbę ludności były także powiaty: nowosolski (83,0 tys. osób), żagański (75,2 tys.), zielonogórski (74,9 tys.) oraz gorzowski (72,9 tys. osób). Najmniejszą liczbę ludności odnotowano w powiecie sulęcińskim (34,0 tys.) oraz wschowskim (37,7 tys.).

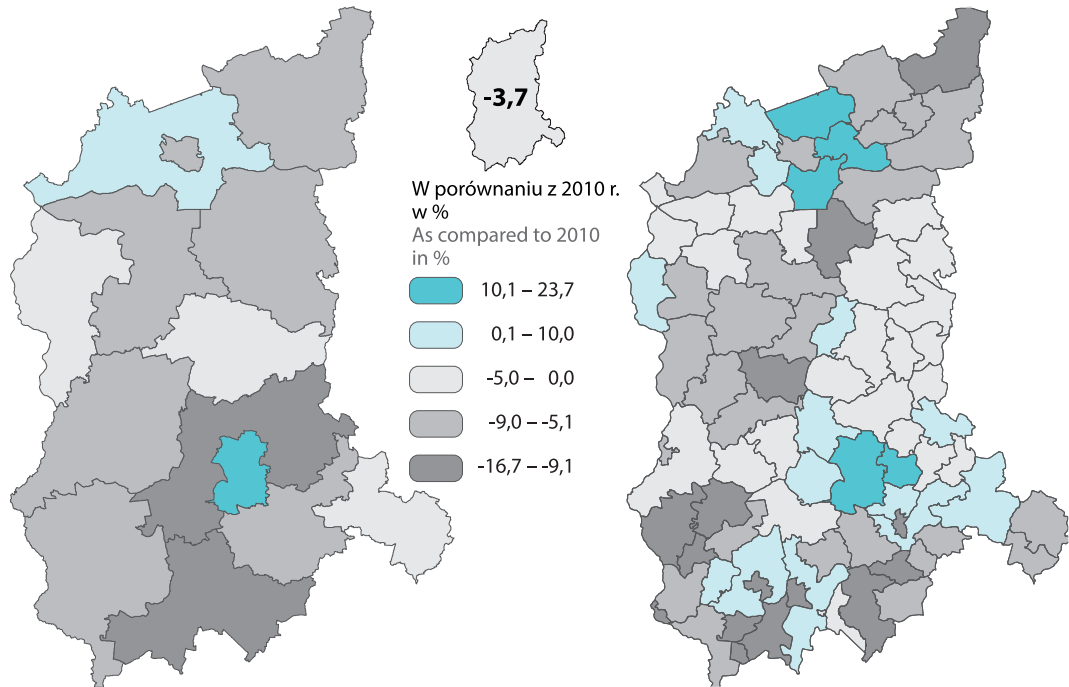
W omawianym okresie 64,5 % ludności województwa mieszkało na obszarach miejskich. Wśród miast o największej liczbie mieszkańców (oprócz miast na prawach powiatu) znajdowały się miasta w południowej części województwa: Nowa Sól (36,6 tys. osób), Żary (35,7 tys.), Żagań (24,1 tys.) i Świebodzin (21,3 tys.). Znaczną liczbą mieszkańców charakteryzowały się także: Kostrzyn nad Odrą (17,9 tys. osób), Międzyrzecz (17,3 tys.), Słubice (16,4 tys.), Gubin (16,0 tys.) i Sulechów (15,9 tys.).

Tablica 1. Ludność
Table 1. Population

Wyszczególnienie Specification	2010	2020 ^a	2021 ^a
OGÓŁEM w tys. (stan w dniu 31 grudnia) TOTAL in thousands (as of 31 December)	1023,2	993,3	985,5
Na 1 km ² powierzchni ogólnej Per 1 km ² of total area	73	71	70

^a Dane za 2020 i 2021 r. zostały opracowane na podstawie wyników NSP 2021.
^a Data for 2020 and 2021 were prepared on the basis of the Census 2021 results.

Mapa 2. Zmiana liczby ludności według powiatów i gmin w 2021 r.
Map 2. Population change by powiats and gminas in 2021

1.3. Gęstość zaludnienia

1.3. Population density

Gęstość zaludnienia (Population density) - liczba ludności przypadająca na 1 km² powierzchni danego obszaru.

Średnia gęstość zaludnienia w końcu 2021 r. w województwie lubuskim wyniosła 70 osób na 1 km² (przy średniej w Polsce – 121), lokując województwo na 14. miejscu w kraju. Najwyższy poziom wskaźnika wystąpił w województwie śląskim (355 osób), a najniższy w województwie warmińsko-mazurskim i podlaskim (po 57 osób).

W porównaniu z rokiem poprzednim gęstość zaludnienia województwa lubuskiego zmniejszyła się o 1 osobę w przeliczeniu na 1 km². W 2010 r. na 1 km² przypadały 73 osoby, tj. o 3 osoby więcej niż w 2021 r.

W miastach województwa lubuskiego w 2021 r. na 1 km² przypadało średnio 724 osoby, a na obszarach wiejskich 27 osób. W porównaniu z 2010 r. wartość wskaźnika zmniejszyła się zarówno w miastach jak i na terenach wiejskich odpowiednio o 293 osoby na km² i o 1 osobę na km².

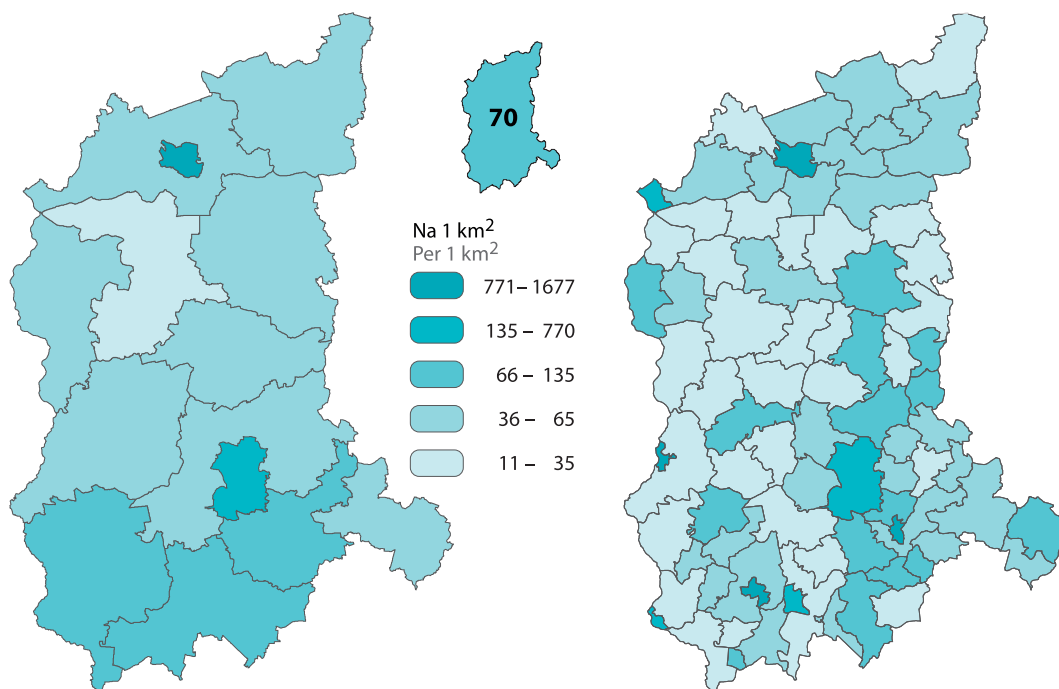
Omawiany wskaźnik wykazywał znaczne zróżnicowanie przestrzenne na terenie województwa. W miastach na prawach powiatu: Gorzów Wkp. i Zielona Góra wyniósł odpowiednio 1377 i 502 osoby na 1 km². Wśród powiatów najbardziej zaludniony był powiat nowosolski, gdzie na 1 km² przypadało 108 osób. Wysoka gęstość zaludnienia charakteryzowała także powiaty: żarski (67 osób na 1 km²) i żagański (66 osób). Najmniejszą liczbę ludności na 1 km² notuje się w powiecie sulcińskim - 29 osób. W przekroju gmin województwa największą gęstość zaludnienia odnotowano w gminie miejskiej Nowa Sól, gdzie na 1 km² przypadało 1677 osób. Wysokie wartości wskaźnika zaludnienia obserwowano również m.in. w gminach miejskich: Żary (1065 osób na 1 km²), Gubin (772 osoby) oraz Żagań (598 osób). Najniższą wartość wskaźnika miały gminy wiejskie: Bytnica (11 osób na 1 km²), Brody i Maszewo (po 13 osób).

W porównaniu z 2010 r. średnia gęstość zaludnienia zmniejszyła się w większości powiatów województwa. Największe zmiany, zaobserwowano w mieście na prawach powiatu Zielona Góra, w którym wskutek włączenia w 2015 r. w obszar miasta gminy wiejskiej, liczba osób na 1 km² zmniejszyła się o ponad 1,5 tys. Zwiększenie gęstości zaludnienia w porównaniu z 2010 r. odnotowano jedynie w powiecie gorzowskim (o 3 osoby do 60 na km²).

Liczba osób na 1 km² zmniejszyła się w 62 (spośród 82) gminach województwa lubuskiego, w tym we wszystkich gminach miejskich. Największy spadek gęstości zaludnienia zanotowano w gminach miejskich: Nowa Sól (o 178 osób do 1677 na 1 km²), Żary (o 111 do 1065), Żagań (67 do 598) oraz Gubin (o 54 osoby do 772 na km²).

W 12 gminach gęstość zaludnienia wzrosła w porównaniu z 2010 r. Były to zazwyczaj gminy skupione wokół największych ośrodków miejskich. Wzrost wskaźnika charakteryzował gminy wiejskie m.in.: Deszczno (o 12 osób do 62 na km²), Santok (o 9 do 55), Zabór (o 8 do 49) i Kłodawę (o 7 do 39) oraz miejsko-wiejskie Otyń (o 4 osoby do 76 na 1 km²) i Czerwieńsk (o 1 osobę do 52 na km²). W 8 gminach w województwie liczba osób na 1 km² nie zmieniła się w porównaniu z 2010 r.

Mapa 3. Gęstość zaludnienia według powiatów i gmin w 2021 r. (Stan w dniu 31 grudnia)
Map 3. Population density by powiats and gminas in 2021 (As of 31 December)

Rozdział 2. Struktura ludności

Chapter 2. Population structure

W omawianych latach obserwowane były istotne zmiany w strukturze ludności według wieku, wynikające m.in. z przesuwania się osób z wyżu demograficznego lat 50. ub. wieku do starszej populacji. W rezultacie w ogóle ludności województwa zwiększył się udział osób starszych, w wieku 65 lat i więcej, przy spadku udziału osób w wieku 15-64 lata i względnie stałym udziale dzieci i młodzieży (w wieku 0-14 lat).

2.1. Ludność według płci

2.1. Population by sex

W 2021 r. województwo lubuskie zamieszkiwało 506,8 tys. kobiet i 478,7 tys. mężczyzn. Kobiety stanowiły ponad połowę populacji, przy czym ich udział w ogólnej liczbie ludności (51,4%) był nieco mniejszy niż średnio w kraju (51,7%). W porównaniu z 2010 r. udział kobiet w województwie wzrósł o 0,1 p. proc. (podobnie jak w całym kraju).

Współczynnik feminizacji w województwie wyniósł 106 i był nieco niższy niż średnio w kraju (107). W miastach na 100 mężczyzn przypadało 110 kobiet, a na wsi – 99. W porównaniu z 2010 r. współczynnik feminizacji zwiększył się w województwie o 1, a w kraju wskaźnik utrzymał się na tym samym poziomie.

Współczynnik feminizacji (Femininity ratio) określa wzajemne relacje między liczbą kobiet i mężczyzn, tj. liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn.

Wielkość współczynnika feminizacji była zróżnicowana w zależności od wieku ludności. Wśród osób w wieku 0-49 lat notowano liczebną przewagę mężczyzn – współczynnik feminizacji wyniósł 96. Z kolei w grupie osób w wieku powyżej 50 lat wskaźnik wyniósł 125, a w starszych rocznikach (70 lat i więcej) sięgał 166, wskazując wyraźną przewagę liczebną kobiet nad mężczyznami.

Tablica 2. Ludność według płci (Stan w dniu 31 grudnia)
Table 2. Population by sex (As of 31 December)

Wyszczególnienie Specification	2010	2020 ^a	2021 ^a
OGÓŁEM w tys. TOTAL in thousand	1023,2	993,3	985,5
Mężczyźni w tys. Males in thousand	498,4	483,0	478,7
Kobiety w tys. Females in thousand	524,8	510,4	506,8
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	105	106	106

^a Dane za 2020 i 2021 r. zostały opracowane na podstawie wyników NSP 2021.
^a Data for 2020 and 2021 were prepared on the basis of the Census 2021 results.

Wśród ludności miejskiej granica wieku liczebnej przewagi mężczyzn nad kobietami była niższa od średniej w województwie i wyniosła 48 lat. Z kolei wśród ludności zamieszkałej na wsi granica ta była przesunięta do wieku 63 lat.

W układzie przestrzennym, największe wartości współczynnika feminizacji charakteryzowały miasta na prawach powiatu, Gorzów Wkp. (112 kobiet na 100 mężczyzn) i Zieloną Górę (111), najmniejsze zaś powiat gorzowski (101) i sulęciński, w którym liczba kobiet i mężczyzn prawie się zrównała. Spośród gmin, największe wartości wskaźnika notowano w gminie miejskiej Żary (112) i Nowa Sól (111), a najmniejsze w gminach wiejskich: Dąbie (92), Przytoczna (93), także Trzebiechów, Lubrza i Otyń (po 95). Przewaga liczba kobiet występuje z reguły w dużych miastach.

2.2. Ludność według miejsca zamieszkania

2.2. Population by place of residence

Liczba ludności zamieszkałej w miastach systematycznie maleje m.in. w związku z jej przemieszczaniem się na tereny podmiejskie większych miast. W 2021 r. w miastach województwa lubuskiego mieszkało 635,2 tys. osób i w porównaniu z końcem 2010 r. liczba ta zmniejszyła się o 2,2%.

Wskaźnik urbanizacji (Urbanization ratio) określa udział ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności na danym obszarze.

Udział ludności miejskiej w populacji województwa wyniósł 64,5%, wobec 59,7% średnio w kraju. Był to jeden z wyższych wskaźników urbanizacji wśród województw (5. lokata). Najbardziej zurbanizowane było województwo śląskie (76,0%), zaś najmniej województwo podkarpackie (41,2%). W porównaniu z 2010 r. stopień urbanizacji w województwie lubuskim zwiększył się o 1 p. proc.

Wskaźnik urbanizacji jest wyraźnie zróżnicowany przestrzennie. W 2021 r. w podregionie zielonogórskim wskaźnik był wyższy niż w podregionie gorzowskim i wyniósł odpowiednio 65,1% i 63,5%. Największą wartość wskaźnika, wyższą niż średnia w województwie, odnotowano w powiecie nowosolskim (65,0%). Względnie wysoki wskaźnik charakteryzował także powiat słubicki (63,8%). Najslabiej zurbanizowane były powiaty: gorzowski (33,4%), sulęciński (42,1%) i zielonogórski (43,0%).

Tablica 3. Ludność według miejsca zamieszkania (Stan w dniu 31 grudnia)
Table 3. Population by place of residence (As of 31 December)

Wyszczególnienie Specification	2010	2020 ^a	2021 ^a
w tys. in thousand			
OGÓŁEM TOTAL	1023,2	993,3	985,5
Miasto Urban area	649,8	642,5	635,2
Wieś Rural area	373,4	350,8	350,3
w % ogółem in total %			
OGÓŁEM TOTAL	100,0	100,0	100,0
Miasto Urban area	63,5	64,7	64,5
Wieś Rural area	36,5	35,3	35,5

^a Dane za 2020 i 2021 r. zostały opracowane na podstawie wyników NSP 2021.
^a Data for 2020 and 2021 were prepared on the basis of the Census 2021 results.

W porównaniu z 2010 r. w większości powiatów odnotowano spadek stopnia urbanizacji, w tym największy w powiecie gorzowskim (o 3,0 p. proc.). Wzrost wskaźnika charakteryzował powiat zielonogórski (o 5,6 p. proc.), sulęciński (o 1,0 p. proc.) i strzelecko-drezdenecki (o 0,3 p. proc.).

W 2021 r. liczba ludności wsi wyniosła 350,3 tys., tj. 35,5% ogółu ludności w województwie wobec 40,3% w kraju. W porównaniu z 2010 r. liczba ludności wiejskiej zmniejszyła się o 6,2%.

2.3. Ludność według biologicznych grup wieku

2.3. Population by age groups

W wyniku trwającej depresji urodzeniowej spowodowanej spadkiem płodności kobiet, utrzymuje się spadek liczby dzieci i młodzieży (w wieku 0-14 lat). W 2021 r. liczba dzieci w wieku poniżej 15 lat wyniosła 151,6 tys. i w porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się o 6,5 tys., tj. o 4,1%. W relacji do poprzedniego roku spadek w tej grupie wieku wyniósł 2,6 tys., tj. 1,7%.

Udział dzieci i młodzieży w wieku 0-14 lat w strukturze ludności wyniósł 15,4% (podobnie jak w 2010 r.). Odsetek ludności z tej grupy wieku w kraju był nieznacznie wyższy (15,6%).

Równocześnie w województwie stale rośnie grupa osób w starszym wieku (65 lat i więcej). W porównaniu z 2010 r. liczba osób z tej grupy wieku wzrosła o ponad połowę, tj. ze 120 tys. do ponad 187 tys. Wyraźnie zwiększył się także udział tej grupy w liczbie ludności województwa – o 7,2 p. proc. do 18,9%. W rezultacie odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji w województwie lubuskim jest większy niż odsetek ludzi młodych (do 15 roku życia). W kraju odsetek osób starszych kształtował się na tym samym poziomie.

Zmiany w strukturze ludności według wieku wynikają m. in. z przesuwania do populacji w starszym wieku coraz liczniejszych roczników osób urodzonych w latach 50. ub. wieku. Z tego powodu od kilku lat zmniejsza się liczba osób w tzw. wieku dorosłym (15–64 lata). W 2020 r. grupa ta liczyła 657 tys. osób, tj. 65,7% ogółu ludności.

Tablica 4. Ludność według grup wieku (Stan w dniu 31 grudnia)
Table 4. Population by age groups (As of 31 December)

Wyszczególnienie Specification	2010	2020 ^a	2021 ^a
w tys. in thousand			
OGÓŁEM TOTAL	1023,2	993,3	985,5
W wieku: 0 – 14 lat In age: 0 – 14 years	158,0	154,1	151,6
15 – 64 lata 15 – 64 years	745,2	657,0	647,4
65 lat i więcej 65 years and more	120,0	182,2	186,5
w % ogółem in total %			
OGÓŁEM TOTAL	100,0	100,0	100,0
W wieku: 0 – 14 lat In age: 0 – 14 years	15,4	15,5	15,4
15 – 64 lata 15 – 64 years	72,8	66,2	65,7
65 lat i więcej 65 years and more	11,7	18,3	18,9

^a Dane za 2020 i 2021 r. zostały opracowane na podstawie wyników NSP 2021.

^a Data for 2020 and 2021 were prepared on the basis of the Census 2021 results.

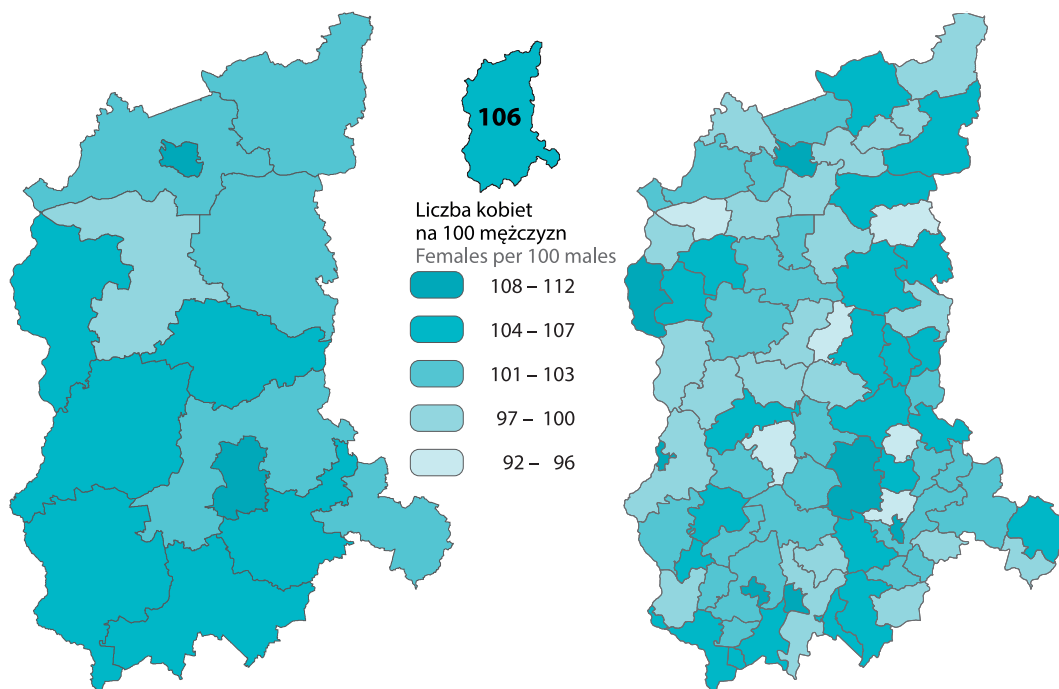
Spośród powiatów w województwie lubuskim najmłodsza struktura wieku ludności (tj. struktura o największym udziale dzieci w ogólnej liczbie ludności) charakteryzowała powiaty: gorzowski (17,2%), sułęciński (16,6%), także wschowski i zielonogórski (po 16,3%). Najmniejszy zaś udział ludności w wieku 0-14 lat odnotowano w Gorzowie Wlkp. (13,7%) oraz w powiatach: żagańskim (14,8%), krośnieńskim (14,9%) i żarskim (15,0%).

Z kolei największy odsetek osób w wieku 65 lat i więcej notuje się w miastach na prawach powiatu: w Gorzowie Wlkp. (21,6%) i Zielonej Górze (20,4%), oraz w powiecie nowosolskim (19,8%). Natomiast najmniejszy udział ludności z tej grupy wieku występuje w powiatach: gorzowskim (15,3%), słubickim (16,2%), sułęcińskim (17,4%), zielonogórskim (17,6%) i wschowskim (17,9%).

W porównaniu z 2010 r. w 8 z 14 powiatów nastąpił spadek odsetka ludzi młodych w strukturze ludności, w tym największy w powiecie wschowskim (o 1 p. proc.). Wzrost odsetka ludności w wieku 0-14 lat zanotowano w Zielonej Górze (o 2,0 p. proc.), w powiecie międzyrzeckim (o 0,4 p. proc.), sułęcińskim (o 0,2 p. proc.) i zielonogórskim (o 0,1 p. proc.).

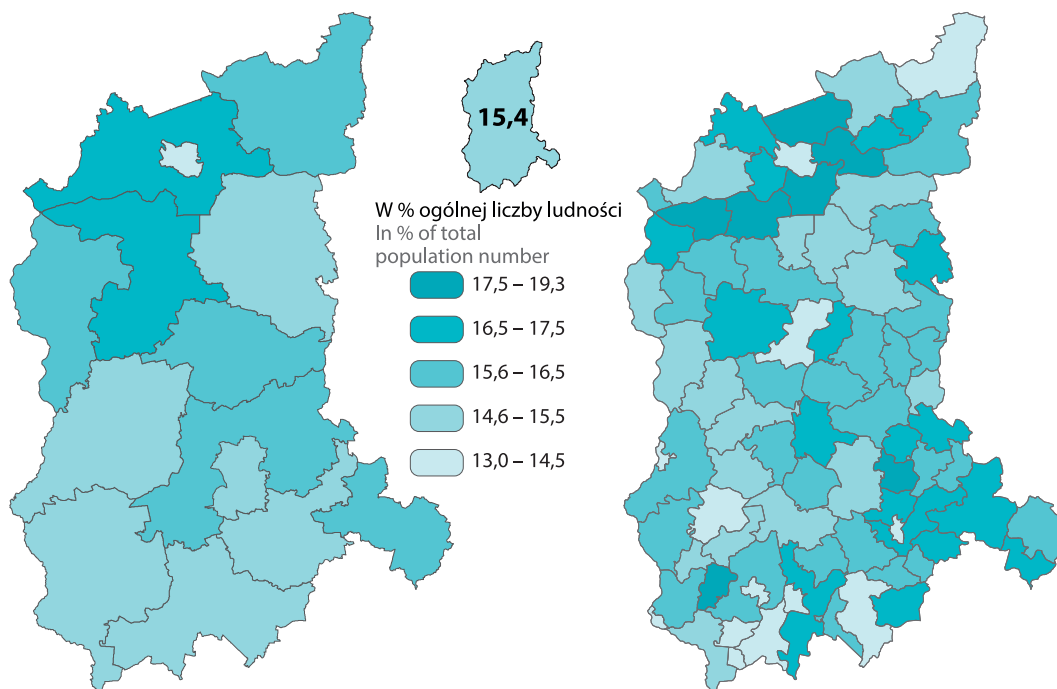
Jednocześnie we wszystkich powiatach w strukturze ludności odnotowano wyraźne zwiększenie udziału osób starszych, w wieku 65 lat i więcej, przy tym największy wzrost odnotowano w Gorzowie Wlkp. (o 9 p. proc.), w powiecie krośnieńskim i międzyrzeckim (po 7,7 p. proc.) oraz nowosolskim (o 7,6 p. proc.).

Mapa 4. Współczynnik feminizacji według powiatów i gmin w 2021 r. (Stan w dniu 31 grudnia)
Map 4. Femininity ratio by powiats and gminas in 2021 (As of 31 December)

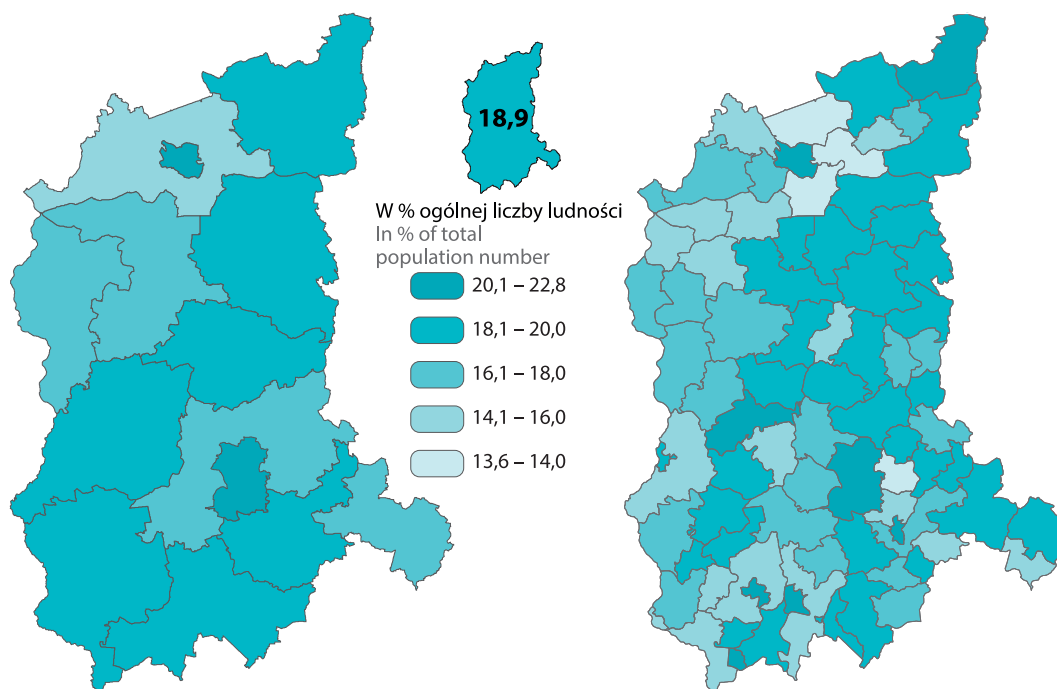
Spośród gmin województwa lubuskiego najmłodsza ludność zamieszkała gminę wiejską Santok, gdzie udział dzieci i młodzieży w ogólnej liczbie ludności był największy w województwie i wyniósł 19,3%. Jednocześnie udział osób w starszym wieku pozostaje w tej gminie na najniższym poziomie w województwie – 13,6% (wraz z Kłodawą). Wśród gmin o największym odsetku ludzi młodych znajdują się m. in. gminy wiejskie: Deszczno i Kłodawa (po ok. 19%), także Zabór, Słońsk, Krzeszyce, Lipinki Łużyckie, Siedlisko i Lubrza (po ok. 18%). W większości tych gmin także udział osób starszych w liczbie ludności był najmniejszy i mieścił się w przedziale od 14% do 15%.

Mapa 5. Ludność w wieku 0-14 lat według powiatów i gmin w 2021 r.
 Map 5. Population in age 0 – 14 by powiats and gminas in 2021

Najstarsza ludność koncentruje się głównie w dużych ośrodkach miejskich takich jak: Nowa Sól, Gozdnica, Gorzów Wlkp., Żagań i Żary, w których ponad 1/5 mieszkańców to osoby w wieku 65 lat i więcej. Wysoki udział osób starszych (ok. 20%) odnotowano również w miastach Zielona Góra i Gubin, a także w gminach miejsko-wiejskich: Dobiegniew, Krosno Odrzańskie, Szprotawa, Lubniewice, Skwierzyna i Lubsko.

Mapa 6. Ludność w wieku 65 lat i więcej według powiatów i gmin w 2021 r.
 Map 6. Population in age 65 and more by powiats and gminas in 2021

W porównaniu z 2010 r. największy spadek udziału ludzi młodych (w wieku 0-14 lat) w liczbie ludności wystąpił w mieście Łęknica (o 3,6 p. proc.) oraz w gminach miejsko-wiejskich: Cybinka (o 2,6 p. proc.), Szlichtyngowa i Szprotawa (po ok. 2 p. proc.). Zmniejszenie odsetka osób młodych (o 2 p. proc.) notowano także w gminach wiejskich: Przewóz, Górzycza, Siedlisko, Szczaniec, Maszewo i Brody. Za to największy wzrost odsetka osób w wieku 65 lat i więcej zanotowano w gminie miejsko-wiejskiej Krosno Odrzańskie (o 9,4 p. proc.), a także w największych miastach: Żagań, Nowa Sól, Gorzów Wlkp. i Żary (po ok. 9 p. proc.).

2.4. Ludność według ekonomicznych grup wieku

2.4. Population by working age groups

W badanych latach liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (w wieku 0–17 lat) widocznie się zmniejszała. W 2021 r. wyniosła 180,8 tys. i była o 15,0 tys. mniejsza w porównaniu z 2010 r. Udział tej grupy w ogólnej liczbie ludności wyniósł 18,3% (wobec 19,1% w 2010 r.) i był nieznacznie mniejszy niż średnio w kraju.

W województwie widoczny jest proces przesuwania do grupy wieku poprodukcyjnego licznych roczników osób urodzonych w latach 50. ub. wieku oraz coraz mniej liczne grupy 18-latków zasilaających grupę osób w wieku produkcyjnym. W rezultacie sukcesywnie spada liczba i udział ludności w wieku produkcyjnym. W 2021 r. liczba osób z tej grupy wieku wyniosła 581 tys. i była mniejsza o 91,8 tys. w porównaniu z 2010 r.

Udział ludności w wieku produkcyjnym w populacji mieszkańców województwa zmniejszył się w porównaniu z 2010 r. o 6,8 p. proc. i wyniósł 59,0%. W kraju odsetek osób w wieku produkcyjnym był nieznacznie większy (59,1%).

Jednocześnie proces starzenia się zasobów pracy uległ zahamowaniu. Zmniejsza się zarówno liczba, jak i udział ludności w wieku produkcyjnym niemobilnym (powyżej 44 roku życia), który w 2021 r. stanowił 22,8% ogółu ludności w województwie wobec 25,5% w 2010 r. Zmniejsza się także liczba i odsetek osób w wieku produkcyjnym mobilnym. W porównaniu z 2010 r. udział osób w tym wieku obniżył się z 40,3% do 36,1%.

Tablica 5. Ludność w wieku produkcyjnym^a i nieprodukcyjnym (Stan w dniu 31 grudnia)
Table 5. Working^a and non-working age population (As of 31 December)

Wyszczególnienie Specification	2010	2020 ^b	2021 ^b
w tys. in thousand			
OGÓŁEM TOTAL	1023,2	993,3	985,5
Wiek przedprodukcyjny (0 – 17 lat) Pre-working age (0 – 17 years)	195,7	182,0	180,8
Wiek produkcyjny ^a (18 – 59/64 lata) Working age ^a (18 – 59/64 years)	672,8	590,1	581,0
wiek mobilny (18 – 44 lata) mobility age (18 – 44 years)	412,3	366,0	356,2
wiek niemobilny (45 – 59/64 lata) non-mobility age (45 – 59/64 years)	260,5	224,1	224,8
Wiek poprodukcyjny (60/65 lat i więcej) Post-working age (60/65 years and more)	154,7	221,3	223,8

a Mężczyźni 18—64 lata, kobiety 18—59 lat. b Dane za 2020 i 2021 r. zostały opracowane na podstawie wyników NSP 2021.
a Age of 18—64 for males and 18—59 for females. b Data for 2020 and 2021 were prepared on the basis of the Census 2021 results.

Tablica 5. Ludność w wieku produkcyjnym^a i nieprodukcyjnym (Stan w dniu 31 grudnia) (dok.)
Table 5. Working^a and non-working age population (As of 31 December) (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010	2020 ^b	2021 ^b
w % ogółem in total %			
OGÓŁEM TOTAL	100,0	100,0	100,0
Wiek przedprodukcyjny (0 – 17 lat) Pre-working age (0 – 17 years)	19,1	18,3	18,3
Wiek produkcyjny ^a (18 – 59/64 lata) Working age ^a (18 – 59/64 years)	65,8	59,4	59,0
wiek mobilny (18 – 44 lata) mobility age (18 – 44 years)	40,3	36,8	36,1
wiek niemobilny (45 – 59/64 lata) non-mobility age (45 – 59/64 years)	25,5	22,6	22,8
Wiek poprodukcyjny (60/65 lat i więcej) Post-working age (60/65 years and more)	15,1	22,3	22,7
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE	52,1	68,3	69,6

a Mężczyźni 18—64 lata, kobiety 18—59 lat. b Dane za 2020 i 2021 r. zostały opracowane na podstawie wyników NSP 2021.
 a Age of 18—64 for males and 18—59 for females. b Data for 2020 and 2021 were prepared on the basis of the Census 2021 results.

Wskutek zmian strukturalnych w badanych latach w województwie zwiększył się współczynnik obciążenia (demograficznego), wyrażający obciążenie ludności w wieku produkcyjnym (tj. potencjalnych zasobów pracy) osobami w wieku nieprodukcyjnym.

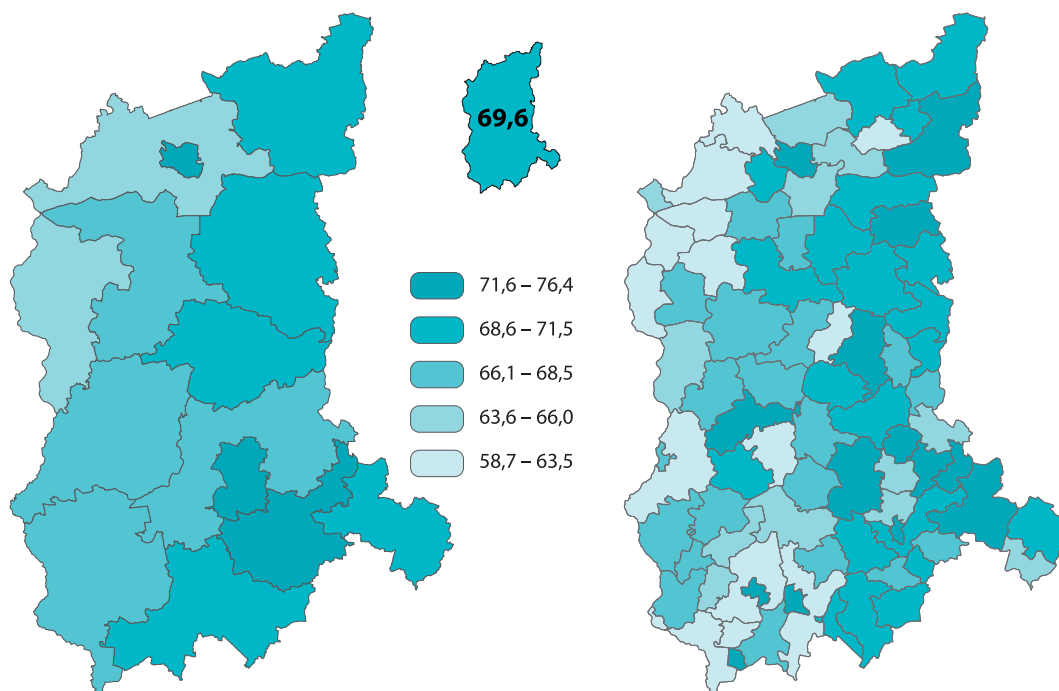
W 2021 r. na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 70 osób w wieku nieprodukcyjnym (w kraju – 69), podczas gdy w 2010 r. były to 52 osoby.

W układzie przestrzennym największy udział ludności w wieku produkcyjnym zanotowano w powiecie słubickim i gorzowskim (po 61,0%). W tych powiatach udział osób w wieku poprodukcyjnym był najmniejszy i kształtował się na poziomie ok. 19%-20%. W rezultacie oba powiaty cechowała najniższa wartość współczynnika obciążenia – na 100 osób w wieku produkcyjnym w powiecie słubickim przypadały 64 osoby w wieku nieprodukcyjnym i w gorzowskim – 65 osób.

Relatywnie korzystna struktura wieku ekonomicznego cechowała również powiat zielonogórski i sulęciński, w których odnotowano większy niż średnio w województwie odsetek osób w wieku produkcyjnym i mniejszy udział osób w wieku poprodukcyjnym, a współczynnik obciążenia wyniósł 68. Najmniej korzystna relacja analizowanych grup wieku ludności charakteryzowała miasta na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. i Zieloną Górę, gdzie odsetek potencjalnych zasobów pracy wyniósł ok. 58%, natomiast udział osób w wieku poprodukcyjnym był najwyższy wśród powiatów (odpowiednio 25,5% i 24,1%).

Współczynnik obciążenia demograficznego (Dependency ratio) określa relacje między poszczególnymi ekonomicznymi grupami wieku ludności, tj. liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Mapa 7. Współczynnik obciążenia demograficznego według powiatów i gmin w 2021 r.
 Map 7. Dependency ratio by powiats and gminas in 2021

Spośród gmin województwa lubuskiego największy udział osób w wieku produkcyjnym w strukturze ludności zanotowano w Łęknicy (63%). Względnie wysoki udział wystąpił także w gminach wiejskich: Gubin, Górzycy, Przewóz i Żary (po ok. 62%).

Z kolei najmniejszy odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym notowano w gminie wiejskiej Deszczno i Santok (po ok. 17%). W rezultacie w tych gminach względnie niski był także współczynnik obciążenia (65-66).

W porównaniu z 2010 r. największy spadek odsetka osób w wieku produkcyjnym zanotowano w gminie wiejskiej Przytoczna (o 10 p. proc.), także w gminach miejsko-wiejskich Skwierzyna i Krosno-Odrzańskie, oraz w miastach Żagań i Gorzów Wlkp. (po 9 p. proc.). Jednocześnie w tych gminach zanotowano znaczny wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym (po ok. 9-11 p. proc.).

Rozdział 3. Starzenie się populacji

Chapter 3. Ageing processes of population

3.1. Miary starzenia się społeczeństwa

3.1. Measures of ageing of population

W 2021 r. obserwowano dalsze pogorszenie podstawowych wskaźników odzwierciedlających zmiany w strukturze ludności województwa lubuskiego według wieku oraz wynikającą z tych zmian rosnącą skalę starzenia się populacji. Przyspieszenie procesu starzenia sprawiło, że w nieco ponad dekadę zmniejszyła się różnica pomiędzy przeciętnym wiekiem mieszkańców województwa i całego kraju. Obecnie stopień zaawansowania procesu starzenia ludności w regionie jest nieznacznie wyższy niż populacji całego kraju.

Mediana wieku ludności

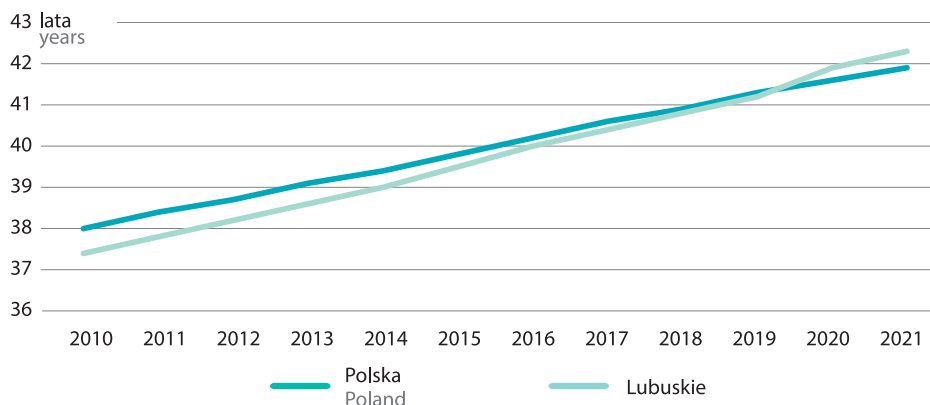
Median age of population

Mediana wieku (Median age) wskazuje przeciętny wiek osób w danej zbiorowości. Wartość mediany wyznacza granicę wieku, którą połowa osób w danej zbiorowości już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

W 2021 r. mediana wieku ludności w województwie lubuskim wyniosła 42,3 lata wobec 41,9 lat średnio w kraju. Wskaźnik ten był o 0,4 roku wyższy w porównaniu z 2020 r. oraz o ponad 4,9 lata wyższy w odniesieniu do 2010 r. W kraju wiek środkowy ludności zwiększył się w porównaniu z 2020 r. o 0,3 roku, a w odniesieniu do 2010 r. o ponad 3,9 lata. W rezultacie różnica mediany wieku ludności w województwie i w kraju zmniejszyła się z 0,6 roku w 2010 r. do 0,4 roku w 2021 r. przy czym w 2010 r. ludność województwa, w porównaniu z całym krajem była demograficznie młodsza.

W układzie przestrzennym rozpiętość tego wskaźnika wyniosła ponad 3,6 lata, przy najniższej wartości zanotowanej w województwie pomorskim (40,3 lat), a najwyższej w województwie świętokrzyskim (43,9 lata).

Wykres 1. Mediana wieku ludności
Chart 1. Median of age of population

Omawiany wskaźnik wskazuje na większy stopień zaawansowania procesu starzenia się mieszkańców miast niż wsi. Wiek śródkowy ludności w miastach wyniósł 43,1 lata i był wyższy od mediany wieku mieszkańców wsi – 40,8 lat.

Kobiety w województwie lubuskim są o 3 lata starsze od mężczyzn (w kraju o 3,2 lata). W 2021 r. wiek śródkowy kobiet wyniósł ponad 43,8 lata, a mężczyzn 40,8 lat (w kraju odpowiednio 43,5 lata i 40,3 lat).

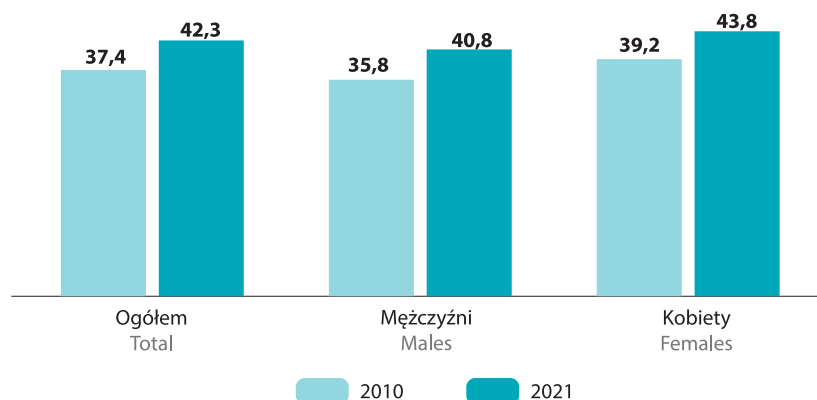
Najmniejsze zróżnicowanie mediany wieku kobiet i mężczyzn notuje się w województwach, w których ludność jest najmłodsza, tj. w województwie pomorskim, w którym wiek śródkowy kobiet (41,6 lat) był o 2,5 roku wyższy od wieku mężczyzn i małopolskim, w którym wiek śródkowy kobiet (41,7 lat) był o 2,7 roku wyższy niż mężczyzn. Z kolei największe zróżnicowanie mediany wieku kobiet i mężczyzn zanotowano w województwie łódzkim, w którym kobiety (przeciętnie w wieku 46 lat) były średnio o 4,4 lata starsze od mężczyzn.

W porównaniu z 2010 r. mediana wieku kobiet wzrosła o ponad 4,6 lata, tj. w mniejszym stopniu niż mediana wieku mężczyzn (o 5 lat). W rezultacie zróżnicowanie wieku kobiet i mężczyzn zmniejszyło się (w 2010 r. wyniosło 3,4 lata).

Mediana wieku kobiet w miastach w 2021 r. była o 3,2 lata wyższa niż na wsi – wyniosła odpowiednio 45,0 lat i 41,8 lat. Analogicznie w przypadku mężczyzn: w miastach wiek śródkowy mężczyzn wyniósł 41,3 lat, a na wsi o 1,3 roku mniej, tj. 40 lat.

Wykres 2. Mediana wieku ludności według płci

Chart 2. Median age by sex

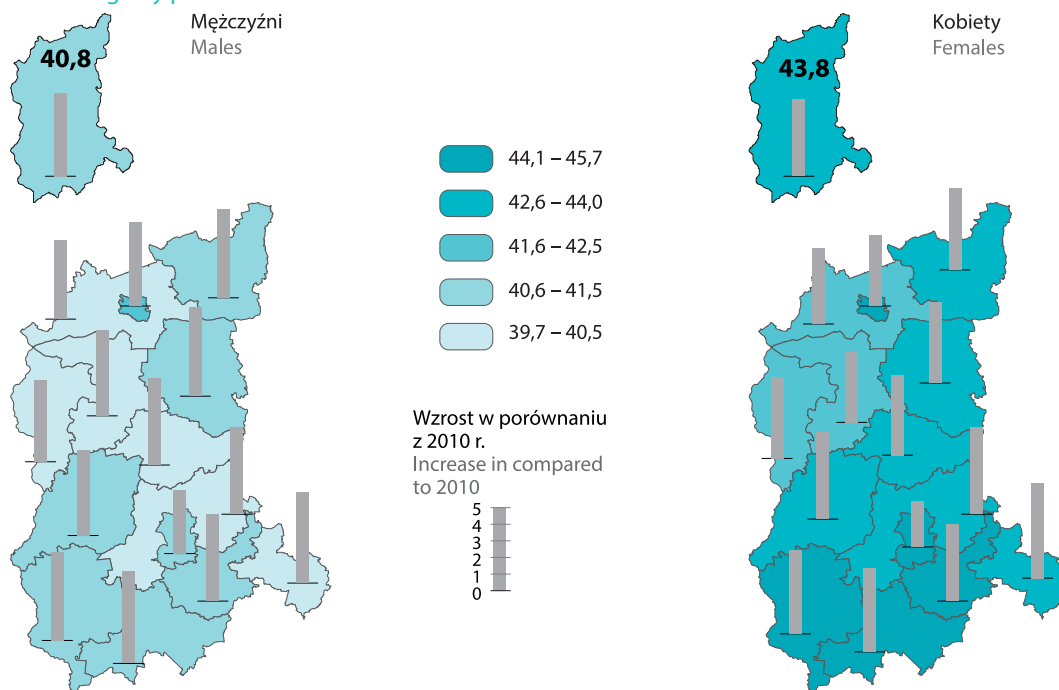
W powiatach i miastach na prawach powiatu województwa lubuskiego mediana wieku ludności kształtowała się na poziomie 40,7 lat w powiecie gorzowskim do ponad 43,8 lat w mieście na prawach powiatu Gorzów Wlkp. Wśród powiatów o młodszej niż średnio w województwie populacji znajdowały się także powiaty: sulęciński (41 lat), słubicki (41,2 lat), wschowski (41,3 lat), zielonogórski (41,4 lat) i świebodziński (41,8 lat). Wysoką medianę wieku ludności oprócz Gorzowa Wlkp. zanotowano w Zielonej Górze (42,5 lata).

We wszystkich powiatach i miastach na prawach powiatu mediana wieku ludności wzrosła w porównaniu z 2010 r., w największym stopniu w powiecie wschowskim (o 5,6 lat). Znaczny wzrost tego wskaźnika zanotowano także w powiatach: krośnieńskim, strzelecko-drezdenecki, zielonogórskim, żagańskim i żarskim (po 5,2). W najmniejszym stopniu wzrosła mediana wieku mieszkańców Zielonej Góry (o 3,4 lata).

Mediana wieku mężczyzn w powiatach województwa lubuskiego wyniosła od 39,7 lat w powiecie sulęcińskim do 41,9 lat w Gorzowie Wlkp. W przypadku kobiet, najmniejsza wartość wskaźnika charakteryzowała powiat gorzowski (41,7 lat), a największa Gorzów Wlkp. (45,7). We wszystkich powiatach i miastach na prawach powiatu wiek środkowy kobiet był wyższy niż mężczyzn. Największe zróżnicowanie wskaźników zanotowano w Gorzowie Wlkp., w którym kobiety były średnio o ponad 3,8 lata starsze od mężczyzn. W grupie powiatów, w których kobiety były starsze od mężczyzn o 3 lata lub więcej znajdowały się także powiaty: żagański, żarski, nowosolski, świebodziński, wschowski i Zielona Góra. Z kolei najmniejsza różnica przeciętnego wieku kobiet i mężczyzn wyróżnia powiat gorzowski (1,9 roku).

Mapa 8. Mediana wieku według powiatów w 2021 r.

Map 8. Median age by powiats in 2021

Współczynnik starości deograficznej

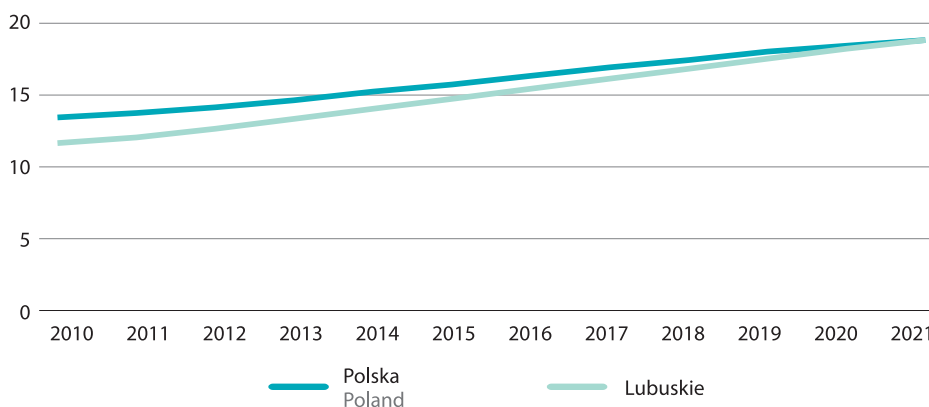
Old-age ratio

Współczynnik starości demograficznej lub wskaźnik starości (Old-age ratio) - relacja liczby ludności w starszym wieku (65 lat i więcej) do ogólnej liczby ludności.

Współczynnik starości jest jedną z miar określających zaawansowanie procesu starzenia się ludności. W 2021 r. osoby w starszym wieku (w wieku 65 lat i więcej) stanowiły 18,9% ogólnej populacji, podobnie jak w całym kraju. Spośród województw najmniejszy współczynnik starości zanotowano w województwie małopolskim (17,5%), a największy w województwie łódzkim (21,2%).

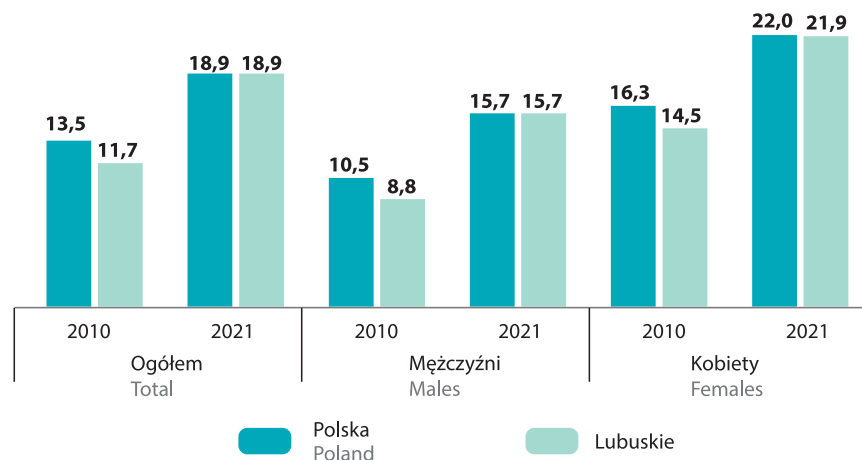
W województwie lubuskim, podobnie jak w innych województwach, udział liczby ludności w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności rośnie. W odniesieniu do 2020 r. współczynnik zwiększył się o 0,6 p. proc., a w relacji do 2010 r. – o 7,2 p. proc. W kraju wzrost omawianego współczynnika wyniósł odpowiednio 0,4 p. proc. i 5,4 p. proc. Wyższy niż w województwie lubuskim wzrost odsetka ludności w wieku 65 lat i więcej w relacji do 2010 r. zanotowano jedynie w województwie zachodniopomorskim (o 7,7 p. proc.). Z kolei najmniejszy wzrost tego współczynnika charakteryzował województwa: małopolskie (o 3,9 p. proc.), mazowieckie (o 4,0 p. proc.) i podlaskie (o 4,1 p. proc.).

Wykres 3. Współczynnik starości demograficznej (w%)
 Chart 3. Old-age ratio (in %)

W populacji mężczyzn współczynnik starości demograficznej wyniósł 15,7% (podobnie jak w kraju) i był o 6,9 p. proc. wyższy niż w 2010 r. Z kolei współczynnik starości kobiet wyniósł 21,9% (w kraju 22,0%), tj. o 7,4 p. proc. więcej niż w 2010 r. Zarówno w przypadku mężczyzn, jak i kobiet wzrost współczynnika w województwie był wyższy niż średnio w kraju (odpowiednio 5,2 p. proc. i 5,7 p. proc.).

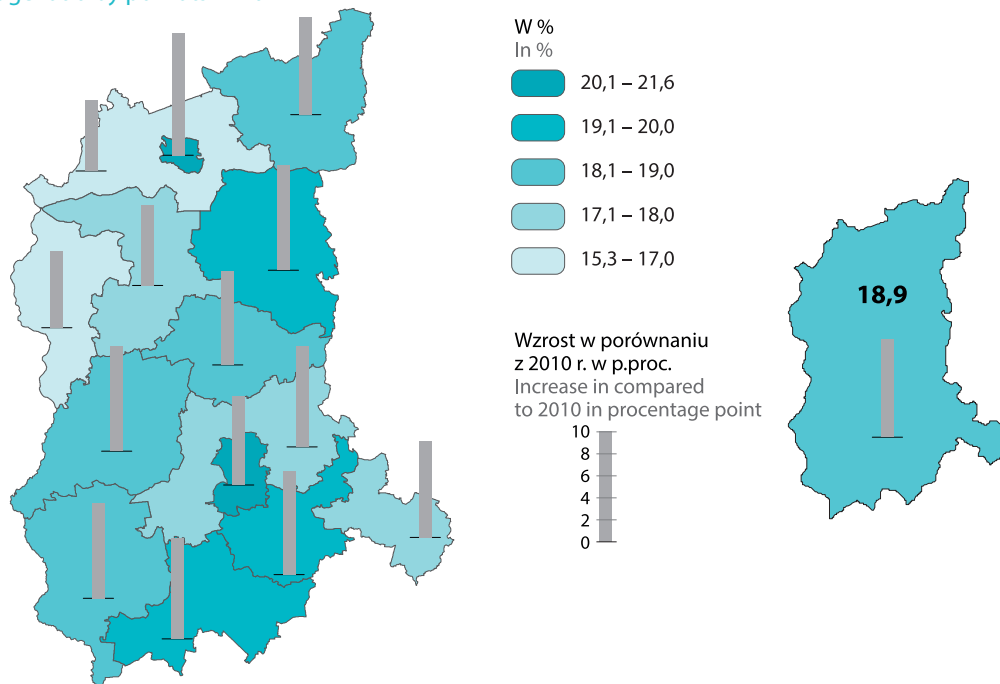
Wykres 4. Współczynnik starości demograficznej według płci (w %)
 Chart 4. Old-age ratio by sex (in %)

Spośród powiatów i miast na prawach powiatu województwa lubuskiego proces starzenia jest najbardziej zaawansowany w Gorzowie Wlkp. i Zielonej Górze. Udział ludności w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności miast wyniósł odpowiednio 21,6% i 20,4%. Wyższa niż średnia w województwie wartość współczynnika charakteryzowała także powiaty nowosolski (19,8%), żagański (19,5%) i międzyrzecki (19,1%). Z kolei najmniejszą wartość współczynnika starości demograficznej notowano w powiecie gorzowskim (15,3%).

Największy wzrost współczynnika starości demograficznej w stosunku do 2010 r. wystąpił w Gorzowie Wlkp. (o 9,0 p. proc.). Znaczny wzrost zanotowano także w powiatach: międzyrzeckim i krośnieńskim (po 7,7 p. proc.), oraz nowosolskim (o 7,6 p. proc.). Najmniejszy wzrost omawianego współczynnika zanotowano w powiatach: gorzowskim (o 5,2 p. proc.), słubickim (o 5,6 p. proc.) i sulęcińskim (o 5,9 p. proc.).

Mapa 9. Współczynnik starości demograficznej według powiatów w 2021 r.
Map 9. Old-age ratio by powiats in 2021

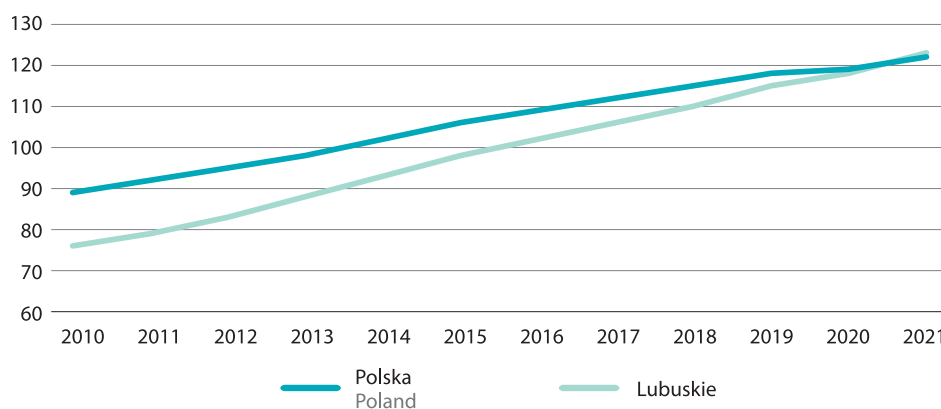
Indeks starości Ageing index

Indeks starości (Ageing index) - relacja pokoleniowa dziadków i wnuczków, tj. liczba osób w wieku 65 i więcej lat przypadająca na 100 osób w wieku 0-14 lat.

W omawianych latach obserwuje się systematyczny wzrost udziału osób starszych w populacji województwa lubuskiego i utrzymujący się na względnie stałym poziomie udział osób młodych. W rezultacie relacja pokoleniowa dziadków i wnuczków pogarsza się. W 2021 r. na 100 osób w wieku 0-14 lat przypadały 123 osoby w wieku 65 lat i więcej, wobec 118 w 2020 r. i 76 w 2010 r. W kraju indeks starości wyniósł 122 (wobec 119 w poprzednim roku i 89 w 2010 r.).

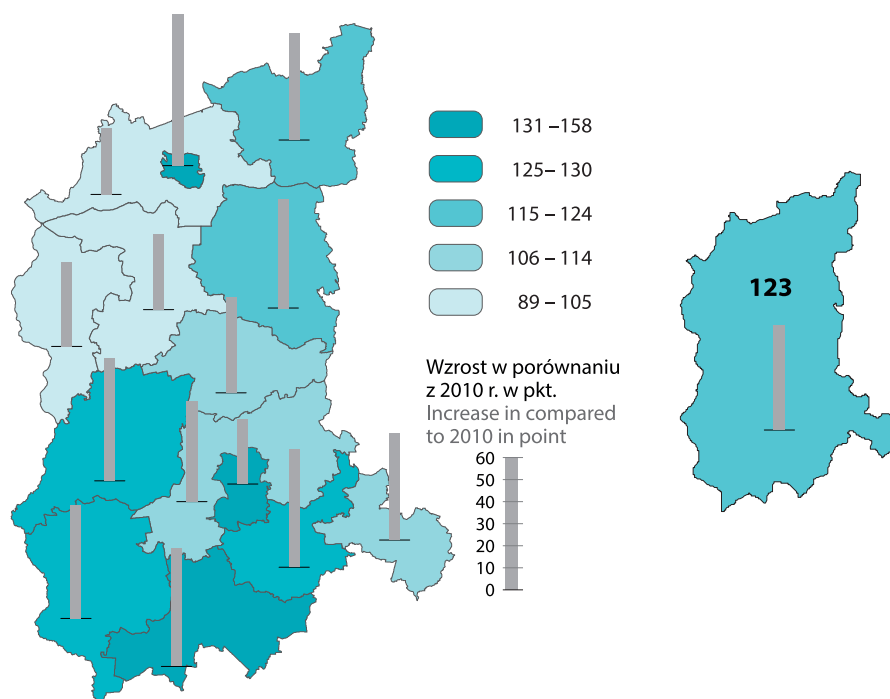
W układzie przestrzennym rozpiętość indeksu starości wyniosła 44 pkt., przy najniższej wartości w województwie pomorskim (105), a najwyższej w województwie świętokrzyskim (149). Wśród województw o względnie niskiej wartości wskaźnika (poniżej 110) mieszczą się województwa: wielkopolskie i małopolskie (po 106). Z kolei wysokie wartości indeksu starości (powyżej 130) zanotowano w województwach: dolnośląskim (135) zachodniopomorskim i śląskim (po 136), opolskim (140) i łódzkim (146).

Wykres 5. Indeks starości
Chart 5. Ageing index

Spośród powiatów i miast na prawach powiatu w województwie lubuskim najniższy indeks starości odnotowano w powiecie gorzowskim (89). Znacznie mniej korzystna relacja pokoleniowa występuje w miastach na prawach powiatu, w Gorzowie Wlkp. i Zielonej Górze, w których na 100 wnuków przypada odpowiednio 158 i 135 dziadków. Wysokie wartości indeksu charakteryzowały także powiat żagański (132) i nowosolski (130) oznaczające, że pokolenie dziadków jest o ok. 1/3 liczniejsze niż pokolenie wnuków.

Mapa 10. Indeks starości według powiatów w 2021 r.
Map 10. Ageing index by powiats in 2021

We wszystkich powiatach indeks starości znacząco pogorszył się w porównaniu z 2010 r., najbardziej w Gorzowie Wlkp. (o 68 pkt. więcej niż w 2010 r.), powiecie krośnieńskim (o 55 pkt. więcej), nowosolskim i żagańskim (po 53 pkt.). Znaczny wzrost indeksu wystąpił także w powiecie żarskim, w którym wskaźnik ten zwiększył się o 51 pkt. Najmniejszy wzrost wskaźnika zanotowano w Zielonej Górze (o 29 pkt.).

Miara podwójnego starzenia

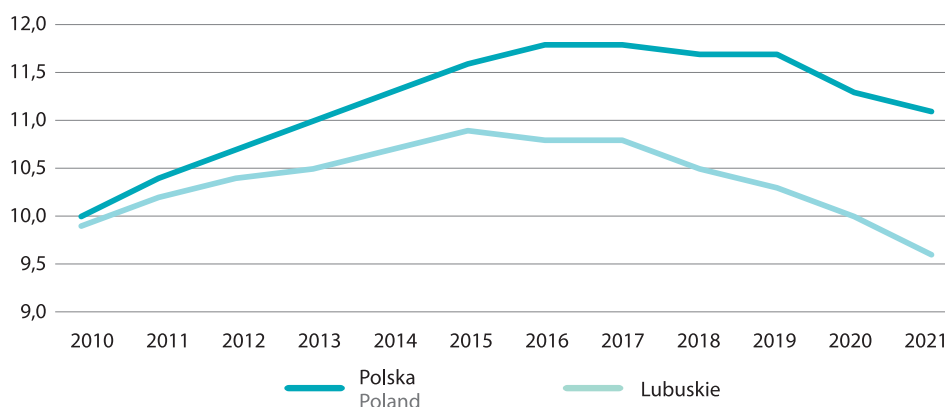
Double ageing ratio

Miara podwójnego starzenia (Double ageing ratio) – udział osób w wieku 85 lat i więcej w populacji osób w wieku 65 lat i więcej.

W województwie lubuskim udział osób sędziwych (w wieku 85 lat i więcej) w populacji osób starszych (65 lat i więcej) w omawianych latach nie przekraczał 10% i był niższy niż średnio w kraju. Wskaźnik wykazywał tendencję malejącą na przestrzeni ostatnich dwóch lat. W 2021 r. wyniósł 9,6% (wobec 11,1% w kraju). W porównaniu z rokiem poprzednim odsetek ten zmniejszył się o 0,4 p. proc., a w relacji do 2010 r. o 0,3 p. proc. W kraju wskaźnik ten zmniejszył się w odniesieniu do notowanego w 2020 r. o 0,2 p. proc., natomiast w porównaniu z 2010 r. wzrósł o 1,1 p. proc.

Udział osób sędziwych w liczbie osób starszych w województwie lubuskim był najniższy wśród województw. Stosunkowo niską wartość miary podwójnego starzenia zanotowano w województwie śląskim, wielkopolskim, zachodniopomorskim, kujawsko-pomorskim i warmińsko-mazurskim (po ok. 10,0%). Z kolei największy odsetek osób sędziwych był w województwie podlaskim (13,1%).

Wykres 6. Miara podwójnego starzenia (w %)
Chart 6. Double ageing ratio (in %)

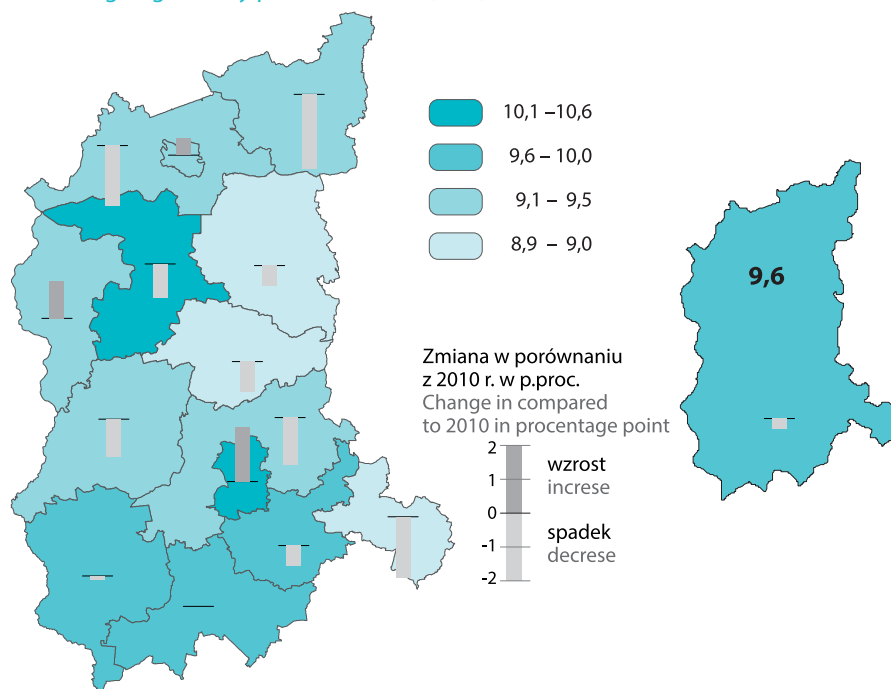

We wszystkich powiatach i miastach na prawach powiatu w województwie miara podwójnego starzenia była niższa od średniej w kraju. Największy udział osób w wieku 85 lat i więcej w ludności w wieku 65 lat i więcej zanotowano w Zielonej Górze (10,6%), kolejno w powiecie sulęcińskim (10,1%), nowosolskim (10,0%), żagańskim (9,9%) i żarskim (9,6%). Za to najmniejszą wartość tego wskaźnika odnotowano w powiatach świebodzińskim i wschowskim (po 8,9%).

Spadek odsetka osób sędziwych w porównaniu z 2010 r. zanotowano w 10 powiatach, w tym największy w strzelecko-drezdeneckim (o 2,2 p. proc.), także gorzowskim i wschowskim (po 1,8 p. proc.). Wzrost wartości prezentowanego wskaźnika zanotowano w miastach na prawach powiatu, w Zielonej Górze (o 1,6 p. proc.) i Gorzowie Wlkp. (o 0,5 p. proc.), oraz w powiecie słubickim (o 1,1 p. proc.).

Mapa 11. Miara podwójnego starzenia według powiatów w 2021 r. (w %)

Map 11. Double ageing ratio by powiats in 2021 (in %)

Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego

Parent support ratio

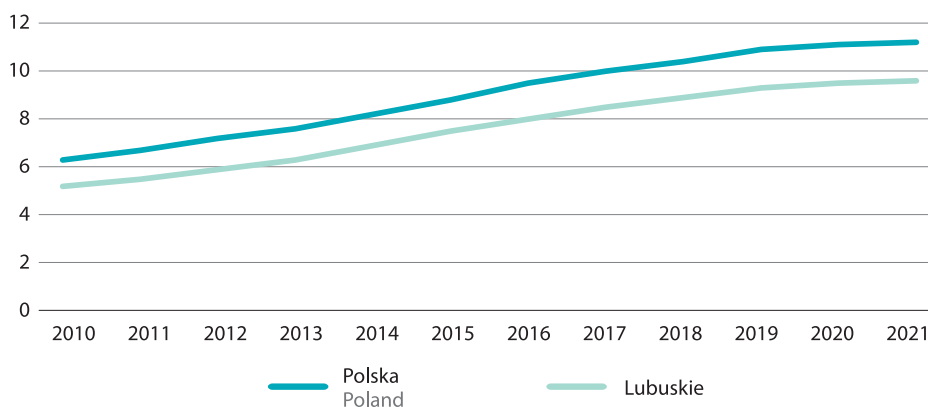
Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego (Parent support ratio) – relacja osób w wieku 85 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 50-64 lata.

Obserwowany wzrost udziału osób starszych (w tym w wieku 85 lat i więcej) w ogólnej liczbie ludności, przy spadku udziału osób w wieku 50-64 lata wpływa na pogorszenie możliwości wsparcia dla osób sędziwych wynikającego z relacji pomiędzy liczebnością poszczególnych grup wieku.

W 2021 r. na 100 osób w wieku 50-64 lata przypadało 9,6 osób w wieku 85 lat i więcej. Było to więcej niż w poprzednich latach: o 0,1 osoby w porównaniu z 2020 r. oraz o 4,4 osoby w stosunku do 2010 r. W kraju wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego wyniósł 11,2, tj. odpowiednio o 0,1 i 4,9 więcej.

Relacja pokolenia osób sędziwych do osób w wieku 50-64 lata w województwie lubuskim jest bardziej korzystna niż w większości województw. Mniejszą wartość wskaźnika wsparcia międzypokoleniowego zanotowano jedynie w województwie warmińsko-mazurskim (9,5). W większości województw wskaźnik ten był wyższy niż 10,0, w tym w województwie mazowieckim wyniósł 13,1.

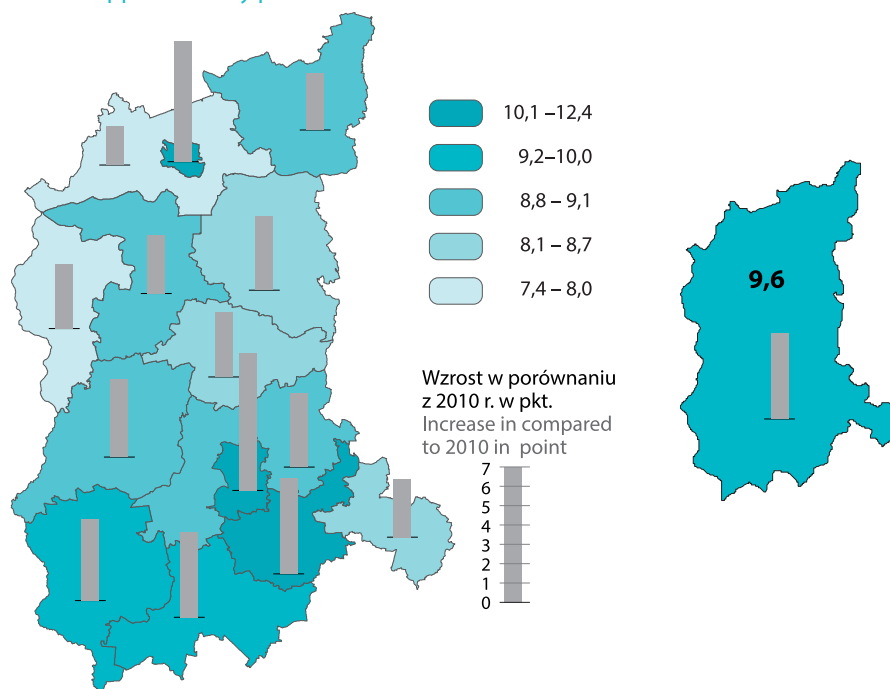
Wykres 7. Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego
Chart 7. Parent support ratio

Spośród powiatów i miast na prawach powiatu w województwie lubuskim tylko w Zielonej Górze wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego był wyższy niż średnio w kraju (wyniósł 12,4). Znaczna liczba osób sędziwych przypadających na 100 osób w wieku 50-64 lata charakteryzuje Gorzów Wlkp. (10,8) oraz powiat nowosolski (10,6). Najniższą wartość wskaźnika wsparcia międzypokoleniowego zanotowano w powiecie gorzowskim (7,4).

We wszystkich powiatach omawiana relacja pokoleniowa pogorszyła się w porównaniu z 2010 r., a najbardziej w miastach na prawach powiatu – w Zielonej Górze o 7,1 pkt. i w Gorzowie Wlkp. o 6,2 pkt., oraz w powiecie nowosolskim – o 4,9 pkt. Najmniejszy wzrost wskaźnika wsparcia międzypokoleniowego zanotowano w powiecie gorzowskim (o 2,0 pkt.).

Mapa 12. Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego według powiatów w 2021 r.
Map 12. Parent support ratio by poviats in 2021

Rozdział 4. Ruch naturalny ludności

Chapter 4. Vital statistics

W okresie objętym analizą (2010-2021) w zakresie wielkości urodzeń w województwie lubuskim szczególnie pozytywnie wyróżniały się lata 2010-2012, kiedy notowano wyraźną przewagę rocznych urodzeń nad liczbą zgonów. Po roku 2017 w regionie obserwuje się niekorzystne zmiany w zakresie przyrostu naturalnego, jego wartość jest ujemna.

4.1. Urodzenia żywe

4.1. Live births

W 2021 r. liczba urodzeń żywych wyniosła 7,9 tys. i była mniejsza o 3,0 tys. w porównaniu z 2010 r. W odniesieniu do roku poprzedniego zmniejszyła się o 0,7 tys.

Odnotowany spadek liczby urodzeń (poniżej poziomu urodzeń z 2003 r. określanego mianem niżu demograficznego), potwierdza, że kształtujące się w poprzednich latach procesy ludnościowe spowodowały, że województwo weszło w okres kryzysu demograficznego, który może mieć charakter dłuższej tendencji. Podobne zmiany obserwowane są w całym kraju.

Tablica 6. Ruch naturalny ludności (Stan w dniu 31 grudnia)
Table 6. Vital statistics (As of 31 December)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
w tys. in thousand				
Urodzenia żywe Live births	10,9	9,4	8,6	7,9
Zgony Deaths	9,5	10,2	12,6	13,8
Przyrost naturalny Natural increase	1,5	-0,7	-4,0	-5,9
na 1000 ludności per 1000 population				
Urodzenia żywe Live births	10,7	9,2	8,7	8,0
Zgony Deaths	9,3	10,0	12,7	14,0
Przyrost naturalny Natural increase	1,4	-0,7	-4,0	-6,0

Urodzenia żywe na 1000 ludności

Live births per 1000 population

W 2021 r. współczynnik urodzeń żywych – w przeliczeniu na 1000 ludności – wyniósł 8,0‰ (w kraju 8,7‰). W porównaniu z 2020 r. współczynnik obniżył się o 0,7 pkt., natomiast w odniesieniu do 2010 r. był niższy o 2,7 pkt.

W 2021 r. natężenie urodzeń w miastach i na wsi kształtowało się na różnym poziomie. W miastach liczba urodzeń żywych licząc na 1000 ludności wyniosła 7,9, a na wsi 8,2, natomiast przed rokiem liczba ta w miastach i na wsi wyniosła odpowiednio 8,5 i 8,9. W 2010 r. również więcej urodzeń żywych było na wsi (11,5) niż w miastach (10,2).

W układzie przestrzennym najwyższy poziom urodzeń charakteryzował województwa: pomorskie, mazowieckie, małopolskie i wielkopolskie, gdzie na 1000 ludności przypadało prawie 10 urodzeń żywych. Jest to uwarunkowane relatywnie młodszą strukturą wieku mieszkańców tych województw. W 9 z 16 województw zanotowano 8 urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 ludności. Z kolei najniższy poziom urodzeń wystąpił w województwie świętokrzyskim – nieco ponad 7 urodzeń na 1000 ludności.

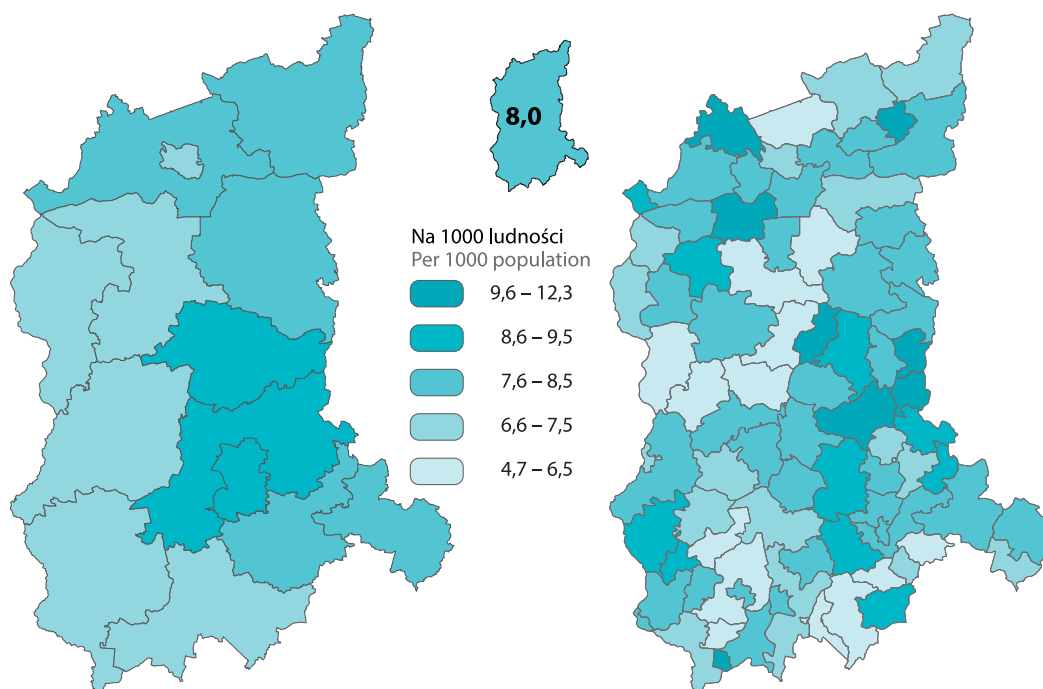
W 2021 r. najwyższą liczbę urodzeń żywych na 1000 ludności zanotowano w powiatach: świebodzińskim (9,4‰), Zielonej Górze (9,1‰) i zielonogórskim (8,8‰), najniższą zaś w powiecie żarskim i żagańskim (po 7,3‰).

W porównaniu z 2010 r. we wszystkich powiatach odnotowano spadek współczynnika urodzeń żywych, a największy w powiecie wschowskim (o 4,6 pkt.), nieco mniejszy w sulęcińskim, strzelecko-drezdeneckim, słubickim i nowosolskim (po ok. 4 pkt.). Natomiast najmniejszy spadek tego wskaźnika charakteryzował Zieloną Górę (o 0,7 pkt.) i powiat świebodziński (o 1,3 pkt.).

Uwzględniając gminy, najwyższy współczynnik urodzeń żywych zanotowano w gminie wiejskiej Lubrza (12,3‰), następnie w gminach miejsko-wiejskich Zbąszynek i Babimost, a także w gminach wiejskich Krzeszycie i Stare Kurowo (po ok. 11‰). Wysokie wartości tego współczynnika wystąpiły także w gminie wiejskiej Lubiszyn, miejskiej Gozdnicie i miejsko-wiejskiej Sulechów (po ok. 10‰). Natomiast najniższe wartości wskaźnika odnotowano w gminie wiejskiej Wymiarki i Bledzew (po 5,0‰).

Mapa 13. Urodzenia żywe według powiatów i gmin w 2021 r.

Map 13. Live births by powiats and gminas in 2021

W porównaniu z 2010 r. prawie wszystkie gminy zanotowały pogorszenie wartości współczynnika urodzeń, a największy spadek wskaźnika wystąpił w gminie wiejskiej Wymiarki i Siedlisko, a także w gminie miejsko-wiejskiej Szlichtyngowa i Bytom Odrzański (po ok. 7 pkt.). Poziom urodzeń żywych wzrósł jedynie w czterech gminach: miejskiej Gozdnica (o 1,4 pkt.), miejsko-wiejskiej Babimost (o 1 pkt.) oraz Sulechów (o 0,3 pkt.), i wiejskiej Krzeszyce (o 0,2 pkt.).

Struktura urodzeń według wieku matki

Structure of birth by mother age

W 2021 r. większość urodzeń żywych zarejestrowano wśród kobiet w wieku: 25-29 lat (31,3%) oraz 30-34 lata (30,6%). Blisko 20% urodzeń żywych pochodziło od rodzających po 35 roku życia, a 17,7% od kobiet w wieku do 25 lat.

W porównaniu z 2010 r. obserwuje się przesunięcie urodzeń w kierunku starszych grup wieku matek. Odsetek urodzeń wśród matek w wieku 20-24 lata zmniejszył się o ponad 6,4 p. proc., a wśród matek w wieku 25-29 lat – o ponad 5,8 p. proc, natomiast wzrósł odsetek urodzeń w grupie rodzających w wieku 30-34 lata – o 5,0 p. proc. oraz w wieku 35-39 lat – o 8,3 p. proc.

Biorąc pod uwagę kolejność urodzenia dziecka, spadek liczby urodzeń w porównaniu z 2010 r. dotyczył przede wszystkim dzieci urodzonych jako pierwsze i drugie, których udział zmniejszył się na korzyść urodzeń trzecich i kolejnych. W 2021 r. urodzenia pierwsze i drugie stanowiły, odpowiednio, ok. 41% i 32% ogółu urodzeń żywych, podczas gdy w 2010 r. urodzenia pierwsze stanowiły prawie połowę wszystkich urodzeń żywych, a urodzenia drugie 36%. Równocześnie odsetek dzieci urodzonych jako trzecie i czwarte niemal podwoił się i wyniósł, odpowiednio, ok. 19% i 6%.

Odsetek urodzeń małżeńskich w województwie wyniósł 57,4% i zmniejszył się w odniesieniu do 2010 r. o 6,2 p. proc. Dla porównania w kraju w związkach małżeńskich urodziło się 73,3% wszystkich dzieci.

4.2. Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności

4.2. Female fertility and reproduction rates of population

Bieżąca liczba urodzeń jest zależna od liczby kobiet w wieku prokreacyjnym (15–49 lat) oraz od jej struktury. Drugim elementem mającym istotny wpływ na liczbę urodzeń są postawy i zachowania prokreacyjne ludności. W województwie lubuskim liczebność kobiet w wieku rozrodczym wyraźnie zmalała: w 2010 r. było 253,0 tys. kobiet w tym wieku, a w 2021 r. 225,3 tys. (o 11,0% mniej).

Jednocześnie nastąpiło przesunięcie płodności kobiet w kierunku starszych roczników wieku. Najwyższa płodność jest wśród kobiet w wieku 25-29 lat, ale obserwuje się także wzrost płodności w grupach wieku: 30-34 lata, 35-39 lat oraz 40-44 lata. W 2021 r. na 1000 kobiet w wieku 25-29 lat przypadało 90 urodzeń żywych, natomiast w 2010 r. było ich prawie 92. W przypadku kobiet w wieku 30-34 lata odnotowano 71 urodzeń, wobec 68 w 2010 r., a wśród kobiet w grupach wieku 35-39 i 40-44 lat liczba urodzeń wzrosła odpowiednio o niemal 5 i 2 w przeliczeniu na 1000 kobiet.

Tablica 7. Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności
Table 7. Female fertility and reproduction rates of population

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020 ^a	2021 ^a
Płodność - urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku lat: Fertility – live births per 1000 women aged:				
15-49	43,0	38,7	37,8	35,0
15-19	19,6	16,5	11,3	9,4
20-24	61,6	54,3	57,2	51,3
25-29	91,6	81,8	94,4	90,0
30-34	67,5	66,3	71,9	71,3
35-39	27,2	28,0	33,0	31,9
40-44	4,7	5,3	7,2	6,4
45-49	0,3	0,2	0,3	0,2
Współczynniki: Rates:				
dziętności ogólnej total fertility	1,352	1,253	1,376	1,304
reprodukcji brutto gross reproduction	0,653	0,601	0,674	0,648
dynamiki demograficznej demographic dynamics	1,153	0,928	0,684	0,573

^a Dane za 2020 i 2021 r. zostały opracowane na podstawie wyników NSP 2021.

^a Data for 2020 and 2021 were prepared on the basis of the Census 2021 results.

Zmiany wzorca płodności powodują wzrost mediany wieku matek. Dla kobiet, które w 2021 r. urodziły dziecko to 30,1 lat – o 2,1 lata więcej niż w 2010 r. Dla rodzących po raz pierwszy wskaźnik zwiększył się do 27,8 lat (o 1,8 roku w porównaniu z 2010 r.). Przeciętny wiek środkowy dla matek w kraju, które urodziły pierwsze dziecko był wyższy niż w województwie i wyniósł 28,7 lat.

Współczynnik dziętności

Fertility rate

Współczynnik dziętności (Fertility rate) określa liczbę dzieci, które urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu częściowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie.

Urodzenia są kluczowym czynnikiem wpływającym na liczbę i strukturę ludności. Aby zapewnić stabilny rozwój demograficzny regionu, w danym roku na każde 100 kobiet w wieku 15–49 lat powinno przypadać średnio co najmniej 210–215 urodzonych dzieci. W 2021 r. w województwie lubuskim na 100 kobiet w wieku rozrodczym przypadało 130 urodzeń, a przed rokiem – 138. W kraju liczba ta była wyższa i wyniosła 133. Taki stan rzeczy wynika przede wszystkim z odkładania na później przez ludzi młodych decyzji o założeniu rodziny. Od 2011 r. współczynnik dziętności w regionie utrzymuje się blisko progu skrajnie niskiej płodności.

W 2021 r. we wszystkich województwach wielkość współczynnika dziętności kształtowała poniżej 2, przy czym najwyższe współczynniki zanotowano w województwach: pomorskim (1,432) i wielkopolskim (1,425), a najniższe w opolskim (1,226) i świętokrzyskim (1,228).

Współczynnik reprodukcji brutto

Gross reproduction rate

Współczynnik reprodukcji (Gross reproduction rate) brutto określa liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta będąc w wieku rozrodczym (15–49 lat) rodzić będzie z częstotliwością jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik (niezmienne współczynniki płodności).

W latach 2010–2015 współczynnik reprodukcji brutto charakteryzujący aktualną płodność sukcesywnie malał i w 2015 r. osiągnął poziom 0,601. W okresie 2016–2017 r. wzrósł do 0,690, następnie w 2018–2019 r. spadł i utrzymywał się na poziomie 0,660. W 2021 r. współczynnik reprodukcji brutto obniżył się do poziomu 0,648 i był nieznacznie niższy od wielkości zanotowanej w 2010 r. (0,653). W całym kraju wskaźnik ten w 2021 r. osiągnął poziom 0,647.

W 2021 r. we wszystkich województwach średnia liczba żywo urodzonych dzieci płci żeńskiej przypadających na 1 kobietę w wieku rozrodczym kształtowała się poniżej wartości 1, przy czym najwyższe wartości współczynnika odnotowano w województwie pomorskim (0,697) i wielkopolskim (0,696), najniższe zaś w opolskim (0,596) i świętokrzyskim (0,598).

4.3. Zgony

4.3. Deaths

Pomiędzy 2010 r. i 2019 r. liczba osób zmarłych w województwie lubuskim stopniowo wzrosła z 9,5 tys. do 11,0 tys. rocznie. W 2020 r. zwiększyła się do 12,6 tys., natomiast w 2021 r. osiągnęła poziom 13,8 tys. W porównaniu z 2010 r. liczba zgonów była większa o 45,8%, a w odniesieniu do poprzedniego roku o 9,6%.

W województwie znacząco obniżyła się umieralność niemowląt. W 2021 r. zarejestrowano 25 zgonów niemowląt (dzieci w wieku poniżej 1 roku życia), tj. o 34 zgony mniej niż w 2010 r. Współczynnik zgonów niemowląt – liczony na 1000 urodzeń żywych – wyniósł 3,2‰ i był niższy o 2,2 pkt. w porównaniu z 2010 r. Wskaźnik ten był niższy od średniej umieralności niemowląt w kraju (3,9‰).

W 2021 r. województwo lubuskie (wraz z województwem świętokrzyskim i małopolskim) miało najniższy w kraju współczynnik zgonów niemowląt. Najwyższą wartość tego wskaźnika odnotowano w województwie kujawsko-pomorskim (5,6‰).

Zgony na 1000 ludności

Death per 1000 population

W 2021 r. współczynnik zgonów ogółem w województwie lubuskim wyniósł 14,0‰. Poziom umieralności był wyższy od notowanego przed rokiem (12,7‰) i wyższy w porównaniu z 2010 r. (9,3‰). W kraju współczynnik zgonów był nieznacznie niższy (13,7‰).

W układzie przestrzennym wskaźnik mieścił się w przedziale od 11,9‰ w województwie małopolskim i pomorskim do 15,8‰ w województwie łódzkim. Wysoka umieralność, powyżej poziomu 15‰, charakteryzowała także województwo świętokrzyskie i śląskie.

Umieralność (liczona na 1000 mieszkańców) w województwie lubuskim była wyższa w miastach (14,4‰) niż na wsi (13,1‰).

Natężenie zgonów w powiatach było zróżnicowane, najwyższy poziom – ponad 15,5‰ odnotowano w Gorzowie Wlkp., nieco niższe było w powiatach: żagańskim (15,3‰), sulęcińskim (15,0‰) i żarskim (14,9‰). Natomiast relatywnie mniej zgonów zanotowały powiaty: gorzowski, wschowski, zielonogórski, słubicki i Zielona Góra, gdzie współczynnik wyniósł ok. 12-13‰.

Spośród gmin województwa lubuskiego najwyższy poziom zgonów odnotowano w gminie wiejskiej Bledzew (17,8‰). Wskaźnik ten był wyższy od średniej wartości w województwie o 3,8 pkt. Wysoka umieralność charakteryzowała również gminę miejską Gozdnicza (17,3‰) i gminę wiejską Przytoczna, a także gminy miejsko-wiejskie: Lubsko, Małomice i Lubniewice (po 17,0‰). Z kolei najniższa umieralność wystąpiła w gminie wiejskiej Zabór (7,7‰) i Kłodawa (9,0‰).

W porównaniu z 2010 r. największy wzrost współczynnika zgonów odnotowano w gminie wiejskiej Bledzew i Przytoczna, a także w gminie miejsko-wiejskiej Szprotawa i Kożuchów (po ok. 8 pkt.). Natomiast spadek tego wskaźnika odnotowano jedynie w trzech gminach: Przewóz (o 3,3 pkt.), Zabór i Szlichtynowa po 1 pkt.

Zgony według przyczyn i grup wieku Deaths by causes and age groups

Mediana wieku dla osób zmarłych w 2021 r. w województwie lubuskim wyniosła 74 lata, przy tym dla mężczyzn było to 70,2 lat, a dla kobiet 80,6 lat. Wartość mediany wieku dla osób zmarłych w miastach była wyższa (74,1) niż na wsi (73,5). W porównaniu z 2010 r. wiek środkowy osób zmarłych wzrósł o 0,1 roku, wśród mężczyzn – o ponad 3,2 lata, a wśród kobiet – o 1,1 roku. W miastach odnotowano wzrost wskaźnika o 0,8 roku, natomiast na wsi wskaźnik obniżył się o ponad 1,4 roku.

Mediana wieku osoby zmarłej w województwie lubuskim była najniższa w kraju (obok województwa zachodniopomorskiego). Największa wartość tego wskaźnika charakteryzowała województwo podlaskie (79,6 lat), kolejno podkarpackie (78,6 lat), małopolskie, lubelskie, świętokrzyskie i mazowieckie (po ok. 78 lat). Przeciwnie w kraju wskaźnik wyniósł 76,5 lat.

Zgony osób w wieku poniżej 65 lat uważa się za przedwczesną umieralność (65 lat przyjmuje się jako granicę wieku starszego). W 2021 r. w województwie lubuskim zmarło 3,4 tys. osób w wieku 0-64 lata. Wskaźnik przedwczesnej umieralności (liczba zgonów osób w wieku do 65 lat na 10 tys. ludności w tym wieku) wyniósł 41,9, w porównaniu z 36,2 przeciętnie w kraju.

W układzie przestrzennym najwyższą przedwczesną umieralność odnotowano w województwie łódzkim (42,9), najniższą zaś w województwie małopolskim (28,6). Województwo lubuskie znajdowało się w grupie województw o wyższej wartości wskaźnika przedwczesnych zgonów (wraz z województwem śląskim, zachodniopomorskim, świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim).

Analizując przyczyny zgonu ludności według grup wieku w regionie zauważa się, że w młodszych grupach wieku zgony były powodowane częściej zewnętrznymi przyczynami – w 2021 r. w grupie ludności w wieku 15-19 lat odnotowano 30 zgonów w przeliczeniu na 100 tys. ludności. Wśród osób w wieku 20-24 lata zmarło z tego powodu 46 osób w przeliczeniu na 100 tys. ludności, a w grupie wieku 25-29 lat – 39 osób. Najwięcej młodych osób zginęło w wypadkach komunikacyjnych i w wyniku zamierzonego samookaleczenia: odpowiednio po 17 osób licząc na 100 tys. ludności w wieku 20-24 lata oraz 14 i 12 osób w przeliczeniu na 100 tys. ludności w wieku 25-29 lat.

Natężenie zgonów z powodu nowotworów rośnie z wiekiem, dla porównania wśród ludności w grupie wieku 50-54 lata (121 zgonów licząc na 100 tys. ludności) było ponad 3-krotnie wyższe niż wśród osób w wieku 40-44 lata (32 zgony). Z powodu nowotworu płuc, na każde 100 tys. osób, zmarło 67 osób w wieku 55-59 lat oraz 246 osób w wieku 70-74 lata.

Zgony według przyczyn i płci w 2021 r.

Deaths by causes and sex in 2021

Głównymi przyczynami zgonów w województwie lubuskim pozostają choroby układu krążenia i choroby nowotworowe. W 2021 r. stanowiły one 62,5% wszystkich zgonów. Wskaźnik śmiertelności z powodu chorób układu krążenia w przeliczeniu na 100 tys. ludności wyniósł 626,8 (w kraju – 475,8), natomiast dla chorób nowotworowych – 247,2 (w kraju – 268,1). Śmiertelność w wyniku chorób układu krążenia była wyższa wśród mężczyzn, w 2021 r. z tej przyczyny zmarło 637 mężczyzn i 617 kobiet, licząc na 100 tys. ludności danej płci. Również w przypadku zgonów spowodowanych nowotworami wskaźnik śmiertelności dla mężczyzn był wyższy – 270, w porównaniu z 226 dla kobiet.

Z powodu chorób układu oddechowego w województwie zmarły 52 osoby w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców, natomiast z powodu chorób układu trawiennego – 54 osoby. Przyczyny zewnętrzne, takie razy i zatrucia spowodowały nieco ponad 57 zgonów na 100 tys. ludności.

W 2021 r. zgony z powodu COVID-19 stanowiły 17,6% ogólnej liczby zgonów. Wskaźnik śmiertelności z powodu tej zakaźnej choroby układu oddechowego w przeliczeniu na 100 tys. ludności wyniósł 246 (w kraju – 237).

W okresie 2010-2021 r. znacząco wzrosła śmiertelność z powodu chorób układu krążenia (o 207 zgonów w przeliczeniu na 100 tys. ludności). Zanotowano także, wyraźnie mniejszy, wzrost śmiertelności z powodu nowotworów (o 7 zgonów na każde 100 tys. ludności), chorób układu oddechowego (o 12 zgonów) i chorób układu trawiennego (o 13 zgonów). Niewielki spadek natomiast wystąpił w przypadku urazów i zatruc (o 3 zgonów na 100 tys. ludności).

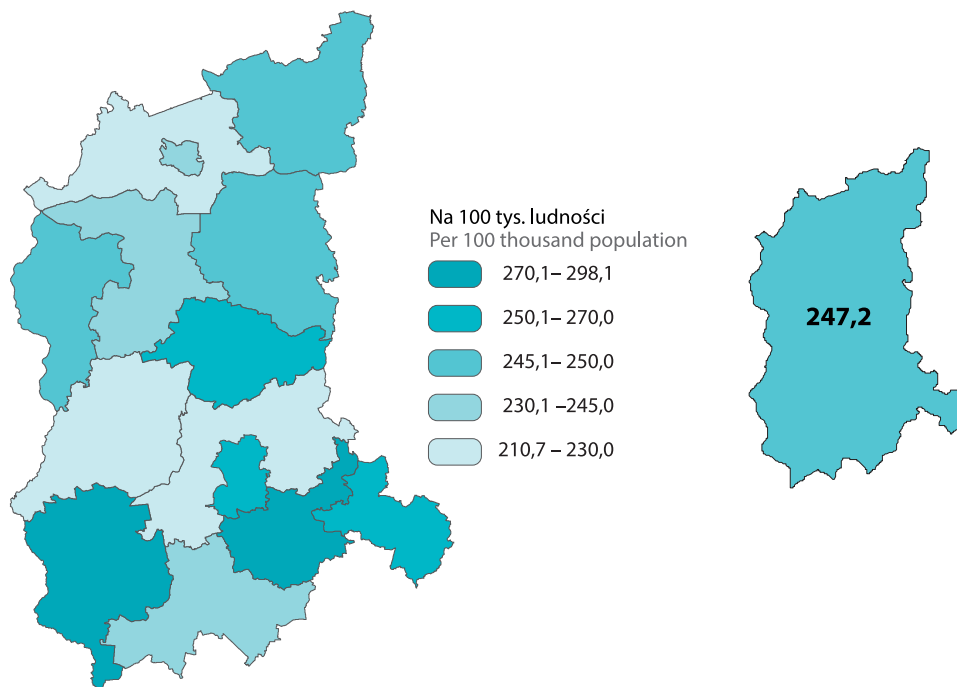
W 2021 r. śmiertelność z powodu chorób układu krążenia była najwyższa w województwie lubelskim (631 zgonów w przeliczeniu na 100 tys. ludności). Nieznacznie niższa charakteryzowała województwo lubuskie (627). Najniższy poziom zgonów zanotowano w województwie wielkopolskie (339) i warmińsko-mazurskim (359). Podobnie jak przed rokiem, z powodu nowotworów najczęściej zgonów zanotowano w województwie śląskim (304 zgony na 100 tys. ludności), a najmniej w województwie podkarpackim (229).

Tablica 8. Zgony według wybranych przyczyn
Table 8. Deaths by selected causes

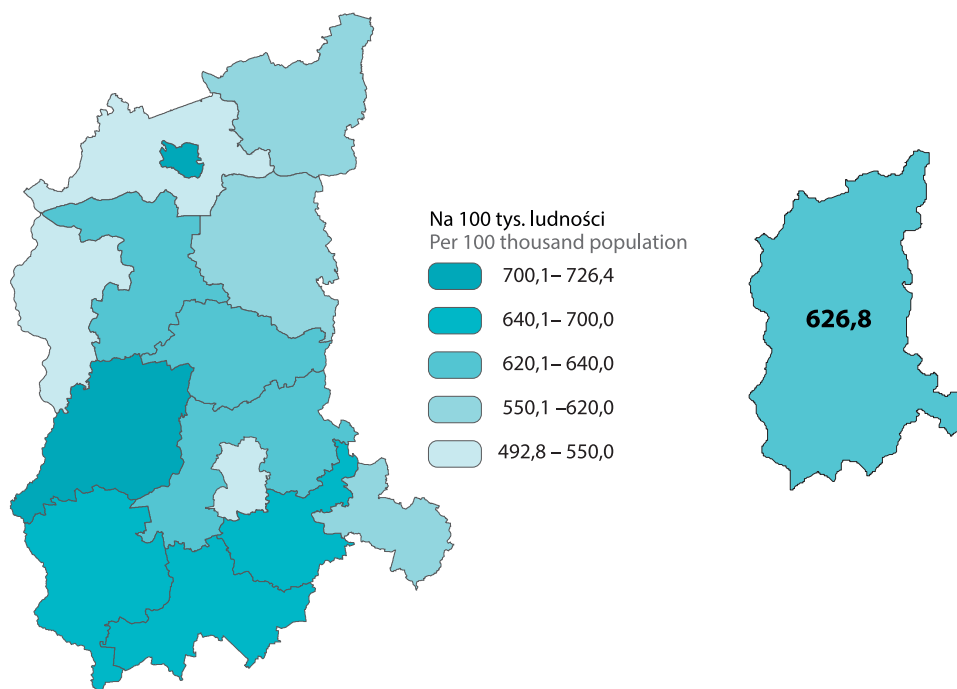
Wyszczególnienie	2010	2015	2020 ^a	2021 ^a	Specification
OGÓŁEM	9488	10156	12625	13831	TOTAL
na 100 tys. ludności per 100 thousand population					
OGÓŁEM	927,6	996,2	1267,1	1397,9	TOTAL
w tym:					of which:
Nowotwory	239,9	257,4	288,2	247,2	Neoplasms
Choroby układu krążenia	419,7	435,8	361,0	626,8	Diseases of the circulatory system
Choroby układu oddechowego	40,4	37,6	60,4	52,3	Diseases of the respiratory system
Choroby układu trawiennego	40,6	26,7	54,1	53,6	Diseases of the digestive system
Urazy i zatrucia według zewnętrznej przyczyny	60,4	49,4	47,9	57,2	Injuries and poisonings by external cause

a Dane za 2020 i 2021 r. zostały opracowane na podstawie wyników NSP 2021.
a Data for 2020 and 2021 were prepared on the basis of the Census 2021 results.

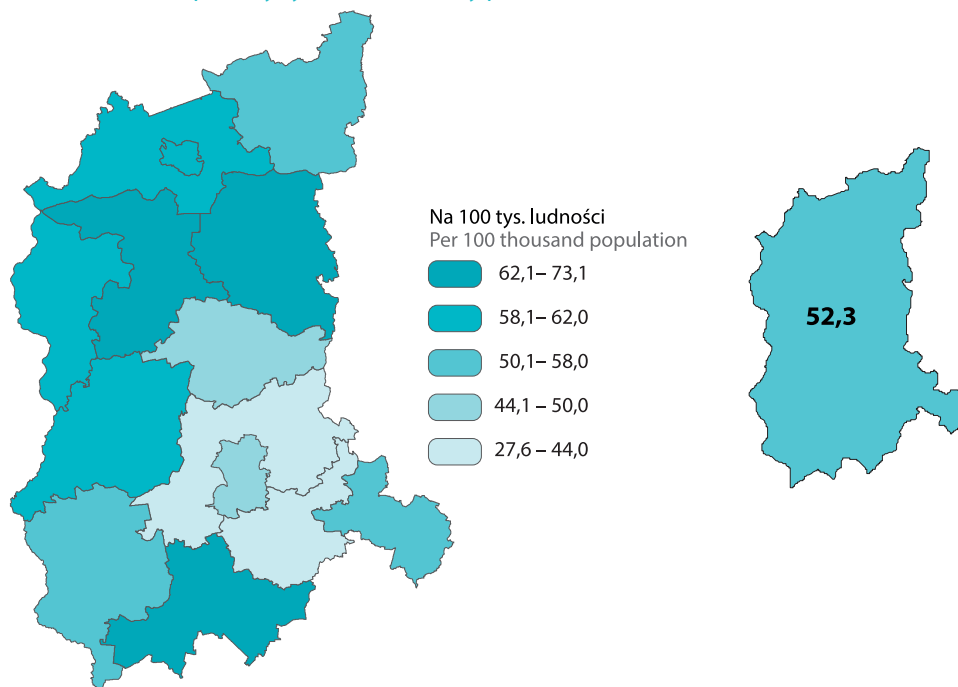
Mapa 14. Zgony z powodu nowotworów według powiatów w 2021 r.
Map 14. Deaths due to neoplasms by powiats in 2021

Mapa 15. Zgony z powodu chorób układu krążenia według powiatów w 2021 r.
Map 15. Deaths due to circulatory system diseases by powiats in 2021

Mapa 16. Zgony z powodu chorób układu oddechowego według powiatów w 2021 r.
 Map 16. Deaths due to respiratory system diseases by powiats in 2021

W 2021 r. z powodu nowotworów najwięcej osób zmarło w powiecie nowosolskim (298 osób w przeliczeniu na 100 tys. ludności) i żarskim (272), przy tym w powiecie nowosolskim odnotowano znaczący wzrost współczynnika zgonów w porównaniu z 2010 r. (o 60 zgonów na każde 100 tys. ludności). Był to największy wzrost śmiertelności z powodu nowotworów wśród powiatów województwa. Śmiertelność powyżej średniej dla województwa zanotowano w powiatach: wschowskim (254), Zielonej Górze (252), świebodzińskim (250) i strzelecko-drezdeneckim (248).

W województwie najwyższy poziom zgonów z powodu chorób układu krążenia odnotowano w Gorzowie Wlkp. (726 zgonów w przeliczeniu na 100 tys. ludności), kolejno w powiecie krośnieńskim (706) i żagańskim (693). W 2021 r. wszystkie powiaty zanotowały wzrost śmiertelności z tej przyczyny w porównaniu z 2010 r. Największy wzrost wystąpił w Gorzowie Wlkp. (o 384 zgony licząc na 100 tys. ludności), następnie w powiecie zielonogórskim (o 290 zgonów) i krośnieńskim (o 251).

Z powodu chorób układu oddechowego w 2021 r. najwięcej osób zmarło w powiecie sulęcińskim (73 osoby na 100 tys. ludności), najmniej natomiast w powiecie nowosolskim (28). W powiecie sulęcińskim odnotowano także największy wzrost śmiertelności z powodu chorób układu oddechowego w porównaniu z 2010 r. (o 37 zgonów licząc na każde 100 tys. mieszkańców). Wśród powiatów wysoki wzrost zgonów zanotowano także w powiecie żagańskim (o 26 zgonów w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców), słubickim (o 23 zgony), strzelecko-drezdeneckim i w Zielonej Górze (po 21 zgonów).

4.4. Przyrost naturalny

4.4. Natural increase

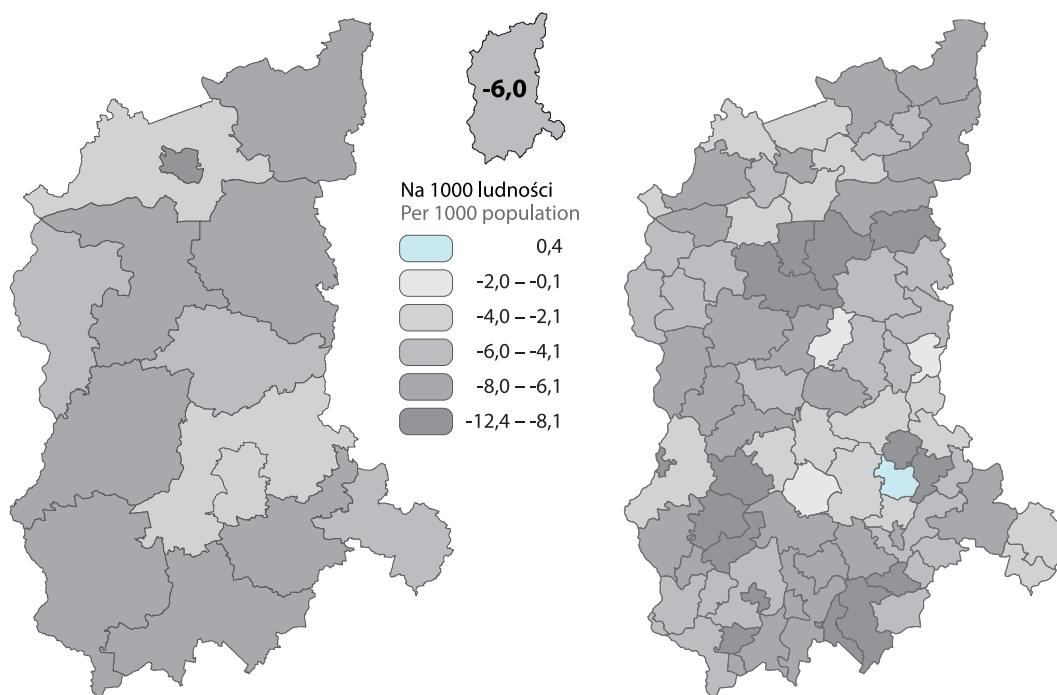
W województwie obserwuje się niekorzystne zmiany w zakresie przyrostu naturalnego, który szybko maleje. Jeszcze w 2010 r. przyrost naturalny kształtował się na poziomie 1,5 tys. osób, podczas gdy w 2017 r. oscylował już wokół zera. W kolejnych latach widoczny był ubytek naturalny. W 2021 r. liczba urodzeń żywych była mniejsza od liczby zgonów o 5,9 tys. Współczynnik przyrostu naturalnego ukształtował się na poziomie minus 6,0‰ i był to najniższy poziom w ostatnim dwudziestoleciu. Dla porównania w kraju wskaźnik ten także był ujemny i wyniósł minus 4,9‰.

Rok 2021 był czwartym z kolei, w którym pogłębił się ubytek naturalny – o 2,0 pkt. w odniesieniu do roku poprzedniego (minus 4,0‰). W porównaniu z 2010 r. spadek wyniósł 7,4 pkt.

Ujemny przyrost naturalny odnotowano zarówno w miastach jak i na wsi, przy czym w miastach ubytek ludności był większy – współczynnik wyniósł minus 6,5‰, natomiast na wsi minus 5,0‰.

W 2021 r. wszystkie województwa zanotowały ujemny przyrost naturalny, przy czym jego natężenie było wyraźnie zróżnicowane. Wartość współczynnika mieściła się w przedziale od minus 2,0‰ w województwie pomorskim do minus 8,1‰ w województwie świętokrzyskim.

Mapa 17. Przyrost naturalny według powiatów i gmin w 2021 r.
Map 17. Natural increase by powiats and gminas in 2021

W województwie lubuskim ubytek naturalny ludności odnotowano we wszystkich powiatach, przy czym najwyższy charakteryzował miasto Gorzów Wlkp. (minus 8,1‰) i powiat żagański (minus 8,0‰). Uwzględniając gminy, ubytek naturalny wystąpił prawie we wszystkich gminach (z wyj. gminy wiejskiej Zabór), a najwyższy jego poziom odnotowano w gminie wiejskiej Bledzew (minus 12,4‰) i Wymiarki (minus 11,7‰). Wysoki ubytek ludności wystąpił także w gminach miejsko-wiejskich: Małomice (minus 11,0‰), Lubsko (minus 10,2‰), Szprotawa (minus 9,9‰) i Nowe Miasteczko (minus 9,8‰). Większość z tych gmin znajduje się na terenie powiatu żagańskiego. Jedyna gmina z dodatnim przyrostem naturalnym to gmina wiejska Zabór z powiatu zielonogórskiego, w której współczynnik kształtował się na poziomie 0,4‰.

W porównaniu z 2010 r. wszystkie gminy odnotowały spadek współczynnika przyrostu naturalnego. Największy wystąpił w gminie wiejskiej Bledzew (o 14,3 pkt.), Brzeźnica (o 13,1 pkt.), Przytoczna oraz w gminie miejsko-wiejskiej Nowe Miasteczko (po 12,1 pkt.).

4.5. Przeciętne dalsze trwanie życia

4.5. Life expectancy

Obserwowana od początku lat 90-tych ub. wieku poprawa sytuacji w zakresie umieralności korzystnie wpływa na długość życia mieszkańców województwa lubuskiego, przy czym nadal utrzymuje się widoczna różnica między trwaniem życia mężczyzn i kobiet. W 2021 r. oczekiwana długość życia ludności uległa obniżeniu, zarówno wśród mężczyzn jak i wśród kobiet. W porównaniu z 2020 r. przeciętne trwanie życia zmniejszyło się o ponad 1 rok dla obojga płci i wyniosło dla mężczyzn (w momencie urodzenia) 70,5 lat, a dla kobiet 79,0 lat.

Tablica 9. Przeciętne dalsze trwanie życia
Table 9. Life expectancy

Wyszczególnienie Specification		Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku lat Life expectancy at age specified				
		0	15	30	45	60
mężczyźni males						
OGÓŁEM TOTAL	2010	71,54	57,14	42,92	29,22	18,00
	2015	72,76	58,22	44,03	30,22	18,40
	2020	71,84	57,23	42,83	29,15	17,33
	2021	70,51	55,97	41,68	28,13	16,60
Miasta Urban areas		70,53	56,09	41,82	28,28	16,84
Wieś Rural areas		70,36	55,69	41,34	27,77	16,05
kobiety females						
OGÓŁEM TOTAL	2010	80,05	65,58	50,77	36,29	23,05
	2015	80,90	66,29	51,52	37,01	23,67
	2020	80,01	65,28	50,53	36,06	22,63
	2021	78,99	64,32	49,56	35,12	21,86
Miasta Urban areas		79,31	64,63	49,86	35,38	22,09
Wieś Rural areas		78,30	63,66	48,93	34,55	21,32

W porównaniu z 2010 r. oczekiwana długość życia dla mężczyzn i kobiet obniżyła się o około 1 rok. Różnica pomiędzy trwaniem życia mężczyzn i kobiet w 2021 r. była podobna jak w 2010 r. – 8,5 lat.

Parametry trwania życia zarówno dla mężczyzn, jak i kobiet są korzystniejsze w miastach. Średnia długość życia mężczyzn w miastach wyniosła 70,5 lat, tj. o 0,2 roku więcej niż mężczyzn na wsi, natomiast kobiet zamieszkających w miastach – 79,3 lat, tj. o 1 rok więcej niż mieszkanki wsi.

Przeciętne trwanie życia jest zróżnicowane regionalnie, ale województwa charakteryzujące się najdłuższą długością życia mieszkańców są te same w przypadku mężczyzn i kobiet. Najdłuższe trwanie życia wyróżnia ludność województwa małopolskiego (w 2021 r. parametry te wyniosły: dla mężczyzn ok. 73 lata i dla kobiet – ok. 81 lat) i podkarpackiego. Z kolei najkrótsze życie cechuje mężczyzn mieszkających w województwie lubuskim (70,5 lat), niewiele dłużej żyją mężczyźni mieszkający w województwie łódzkim i warmińsko-mazurskim oraz kobiety (ok. 79 lat) w województwach: śląskim, kujawsko-pomorskim, łódzkim, lubuskim, zachodniopomorskim i warmińsko-mazurskim.

Rozdział 5. Małżeństwa, separacje i rozwody

Chapter 5. Marriages, separations and divorces

W 2021 r. liczba małżeństw w województwie lubuskim wzrosła w odniesieniu do poprzedniego roku, natomiast spadła w porównaniu z 2010 r. W latach 2010-2021 liczba orzeczonych separacji wyraźnie spadła, a w 2021 r. była większa niż przed rokiem. Liczba rozwodów wzrosła w odniesieniu do poprzedniego roku, była jednak mniejsza niż w 2010 r.

5.1. Małżeństwa zawarte

5.1. Marriages contracted

Małżeństwo (Marriage) związek między dwiema osobami płci odmiennej, zawarty zgodnie z obowiązującym prawem, pociągający za sobą pewne wzajemne prawa i obowiązki, ustalone w przepisach i zwyczajach.

W 2021 r. w województwie lubuskim zawarto 4100 związków małżeńskich, co stanowiło 2,4% związków małżeńskich zawartych w kraju. W odniesieniu do poprzedniego roku liczba zawartych małżeństw wzrosła o 16,8% (w kraju zanotowano wzrost o 16,0%). W porównaniu z 2010 r. spadek liczby zawartych małżeństw wyniósł 30,8% (w kraju 26,3%).

Z ogółu małżeństw zawartych w 2021 r. w województwie lubuskim, 66,8% stanowiły małżeństwa zawarte w miastach. Odsetek ten był o 1,6 p. proc. wyższy niż w 2010 r.

Województwo lubuskie charakteryzuje przewaga małżeństw cywilnych (63,0% ogółu zawartych małżeństw) nad wyznaniowymi (37,0%). Przewaga małżeństw cywilnych nad wyznaniowymi dotyczy zarówno miast, jak i terenów wiejskich (w miastach 63,8% zawartych małżeństw było cywilnych, natomiast na wsi 61,5%). W porównaniu z 2010 r. odsetek małżeństw cywilnych zwiększył się o 22,9 p. proc., tj. w największym stopniu wśród województw. W kraju małżeństwa cywilne stanowiły średnio 46,3% zawartych małżeństw, tj. o 14,4 p. proc. więcej niż w 2010 r.

Tablica 10. Małżeństwa zawarte
Table 10. Marriages contracted

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
OGÓŁEM TOTAL	5926	5040	3511	4100
Cywilne Civil	2377	2509	2091	2585
Wyznaniowe Church or religious	3549	2531	1420	1515
w % in %				
Zawarte: Contracted:				
w miastach in urban areas	65,2	64,9	66,0	66,8
na wsiach at rural areas	34,8	35,1	34,0	33,2

Współczynnik małżeństw

Marriage rate

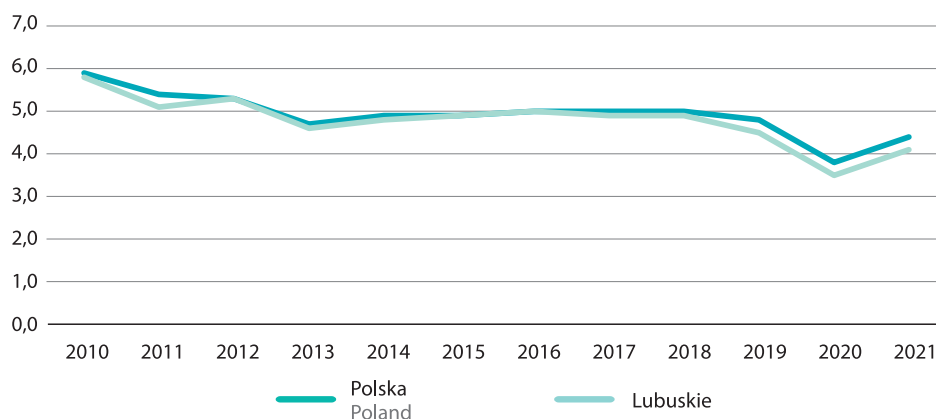
W 2021 r. współczynnik małżeństw w województwie lubuskim był nieznacznie wyższy od notowanego w poprzednim roku. W przeliczeniu na 1000 ludności liczba małżeństw wyniosła 4,1, tj. o 0,6 więcej niż w 2020 r. W porównaniu z 2010 r. wartość współczynnika małżeństw była niższa o 1,7 pkt. (5,8). W analizowanym okresie wskaźnik w województwie utrzymywał się na poziomie niższym od jego wartości średniej w kraju (w 2021 r. – o 0,3 pkt. niższym).

W układzie przestrzennym najniższą wartość współczynnika małżeństw zanotowano w województwach: opolskim, lubuskim i warmińsko-mazurskim (po 4,1), najwyższą natomiast w województwie małopolskim (4,9). W odniesieniu do 2020 r. współczynnik małżeństw w kraju zwiększył się o 0,6 pkt., natomiast w relacji do 2010 r. zmniejszył się o 1,5 pkt., przy czym spadek liczby małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności zanotowano we wszystkich województwach.

Podobnie jak w 2010 r., w województwie lubuskim częstość zawierania małżeństw była wyższa w miastach, gdzie współczynnik małżeństw wyniósł 4,3, niż na obszarach wiejskich – 3,9 (w 2010 r. odpowiednio 5,9 i 5,5). W kraju wartość współczynnika małżeństw w 2021 r. była taka sama dla obszarów miejskich i wiejskich (po 4,4), a w 2010 r. wyniosła odpowiednio 5,9 i 6,1.

Współczynnik małżeństw (Marriage rate) stosunek liczby małżeństw zawartych w danym okresie (zazwyczaj roku) do liczby ludności w połowie okresu lub średniej liczby ludności w tym okresie – wyrażony w ‰ (tj. na 1000 ludności).

Wykres 8. Współczynnik małżeństw
Chart 8. Marriage rate

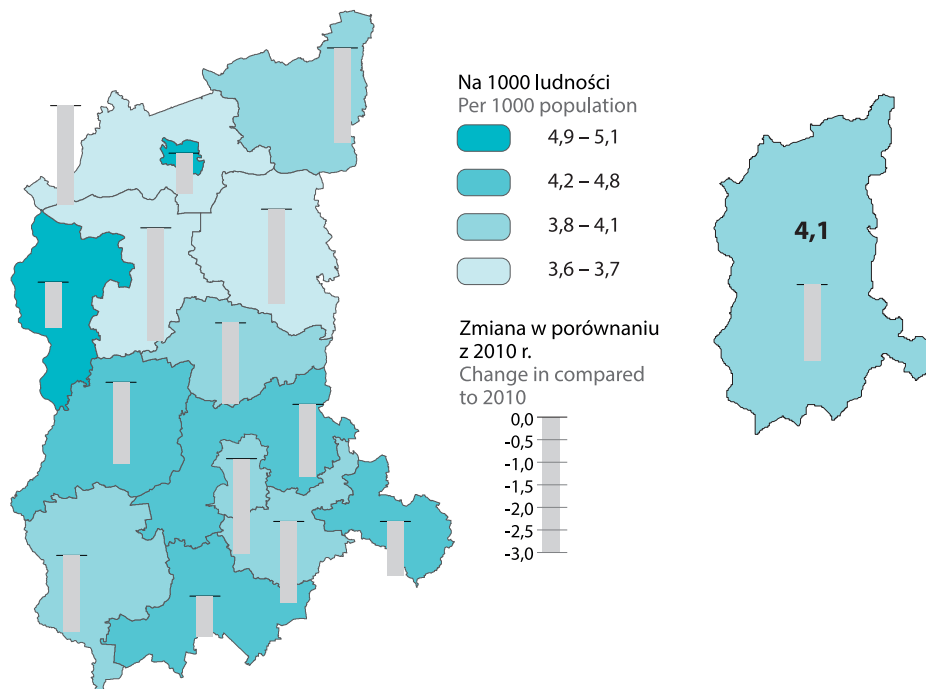

Omawiany wskaźnik wykazywał znaczne zróżnicowanie przestrzenne na terenie województwa. Najwyższą wartość współczynnika małżeństw zanotowano w powiecie słubickim (5,1). Względnie wysokie wartości tego wskaźnika notowano również w Gorzowie Wlkp. (4,9) i powiecie wschowskim (4,6). Najmniejszą natomiast częstość zawierania małżeństw zaobserwowano w powiecie sulęcińskim i gorzowskim (po 3,6).

W porównaniu z 2010 r. we wszystkich powiatach i miastach na prawach powiatu zanotowano spadek liczby małżeństw zawartych na 1000 ludności. Współczynnik małżeństw najbardziej obniżył się w powiatach sulcińskim (z 6,1 w 2010 r. do 3,6 w 2021 r.), gorzowskim (z 5,8 do 3,6), strzelecko-drezdeneckim (z 5,9 do 3,8), Zielonej Górze (z 6,0 do 3,9) oraz międzyrzeckim (z 5,8 do 3,7). Najmniejszy spadek częstości zawierania małżeństw charakteryzował powiat żagański (z 5,3 do 4,4) i Gorzów Wlkp. (z 5,8 do 4,9).

Mapa 18. Współczynnik małżeństw według powiatów w 2021 r.

Map 18. Marriage rate by powiats in 2021

Małżeństwa zawarte według płci i wieku

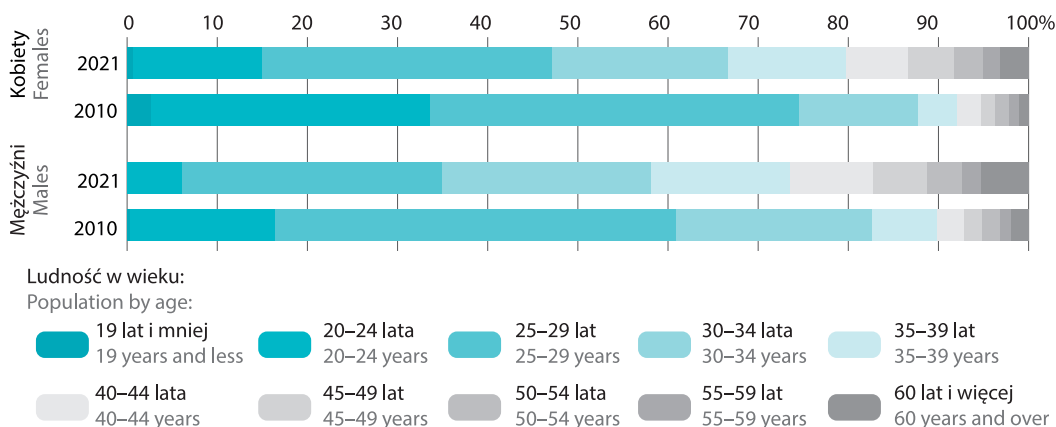
Marriages contracted by sex and age

W strukturze nowożeńców według grup wieku zmniejszył się udział osób młodych, w wieku do 29 lat (o 27,0 p. proc.), przy wzroście udziału osób w wieku 30 lat i więcej. W 2021 r., podobnie jak w 2010 r., największą grupę nowożeńców stanowiły osoby w wieku 25-29 lat. Odsetek kobiet z tej grupy wiekowej wyniósł 32,2%, a mężczyzn – 28,9%, jednak zmniejszył się w porównaniu z 2010 r. odpowiednio o 7,6 p. proc. i 15,0 p. proc. Znaczny spadek udziału w strukturze nowożeńców zanotowano także w przypadku kobiet i mężczyzn w wieku 20-24 lata – odpowiednio o 17,6 p. proc. do 14,3% oraz o 9,9 p. proc. do 6,0%. Jednocześnie wystąpił wzrost odsetka nowożeńców w wieku 30-34 lata, który zaznaczył się głównie w populacji kobiet i wyniósł 6,1 p. proc. do 19,5%. Spośród mężczyzn zawierających małżeństwo, osoby z tej grupy wieku stanowiły 23,1%, tj. o 1,2 p. proc. więcej niż w 2010 r. Na uwagę zasługuje znaczący wzrost odsetka nowożeńców w wieku 35-39 lat, zarówno wśród kobiet (o 8,5 p. proc. do 13,1%), jak i wśród mężczyzn (o 8,0 p. proc. do 15,4%).

W większości zawartych małżeństw (69,1%) mężczyzna był starszy od kobiety, najczęściej o 1-2 lat (24,2%) i o 3-5 lata (23,4%). Dalsze 15,2% stanowiły małżeństwa, w których mężczyzna był starszy od kobiety o 6-10 lat, a 6,2% – o 11 lat i więcej. Odwrotna sytuacja, tj. gdy kobieta była starsza od mężczyzny, miała miejsce w przypadku 20,3% małżeństw, przy czym 10,4% ogółu zawartych małżeństw stanowiły te,

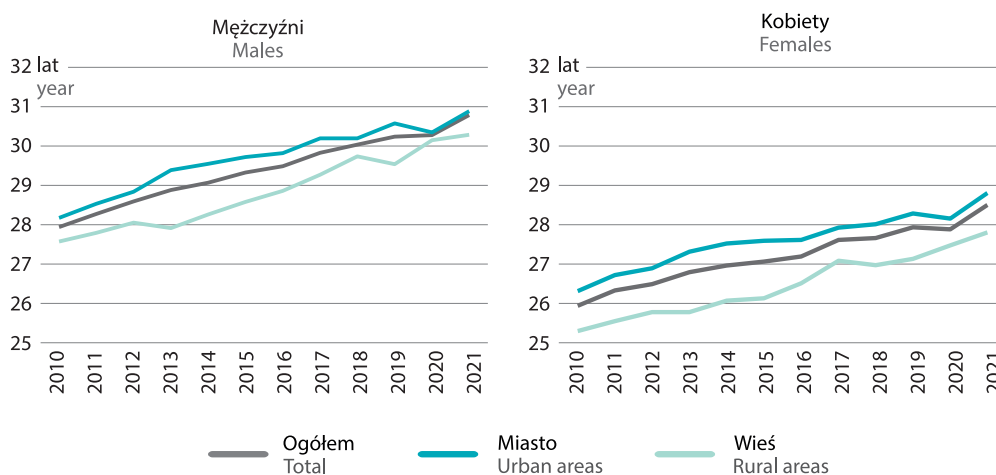
w których różnica wieku wyniosła 1-2 lata, 5,5% – 3-5 lat, 3,1% – 6-10 lat, a 1,2% – 11 lat i więcej. W pozostałych 10,7% wszystkich małżeństw kobieta była w takim samym wieku jak mężczyzna. W porównaniu z 2010 r. wystąpił wzrost odsetka małżeństw, w których mężczyzna był starszy od kobiety o 6 lat i więcej oraz małżeństw, w których kobieta była starsza od męża o 3 lata i więcej.

Wykres 9. Struktura nowożeńców według grup wieku i płci w 2021 r.
Chart 9. Structure of bridegrooms and brides by age groups and sex in 2021

W 2021 r. mediana wieku mężczyzn zawierających związek małżeński wyniosła 33,1 lata, a kobiet 30,5 lat. W miastach wiek środkowy mężczyzn wchodzących w związek małżeński wyniósł 33,3 lata, a na obszarach wiejskich 32,6 lata; dla kobiet było to odpowiednio 31,0 i 29,8 lat. W odniesieniu do 2010 r. mediana wieku nowożeńców wzrosła zarówno dla mężczyzn (o 4,4 lata), jak i dla kobiet (o 3,9 lata). W miastach mediana wieku wzrosła w mniejszym stopniu niż na wsi w przypadku mężczyzn odpowiednio o 4,3 i 4,5 lata. W przypadku kobiet mediana wzrosła zarówno w miastach jak i na wsi o 4 lata.

Wykres 10. Mediana wieku nowożeńców zawierających związek małżeński po raz pierwszy
Chart 10. Median age of bridegrooms and brides at first marriage

Mediana wieku mężczyzn wchodzących w związek małżeński po raz pierwszy wyniosła 30,8 lat, a kobiet 28,5 lat. Wskaźnik ten, podobnie jak w przypadku mediany wieku nowożeńców, przyjmuje jedną z wyższych wartości w kraju; najwyższą odnotowano w województwie zachodniopomorskim – dla mężczyzn 31 lat i dla kobiet 28,5 lat, najniższą natomiast w podkarpackim – odpowiednio 28,8 lat i 26,6 lat. W kraju mediana wieku mężczyzn wchodzących w związek małżeński po raz pierwszy wyniosła 29,6 lat, natomiast kobiet 27,6 lat.

W miastach wiek środkowy mężczyzn wchodzących w związek małżeński pierwszy raz wyniósł 30,9 lat, a na obszarach wiejskich 30,3 lat. Dla kobiet wartości te wyniosły odpowiednio 28,8 i 27,8 lat.

W odniesieniu do 2010 r. mediana wieku nowożeńców wchodzących w związek małżeński po raz pierwszy wzrosła: w przypadku mężczyzn o 2,8 lata, w przypadku kobiet o 2,5 lata. W miastach wzrost mediany wieku był podobny jak na wsi i wyniósł: dla mężczyzn 2,8 lata, dla kobiet 2,5 lata. W kraju mediana wieku osób zawierających związek małżeński po raz pierwszy wzrosła w mniejszym stopniu niż w województwie lubuskim: dla mężczyzn o 2,2 lata, dla kobiet o 2 lata.

Mażeństwa zawarte według poziomu wykształcenia Marriages contractet by education level

W 2021 r. spośród mężczyzn zawierających małżeństwo największą grupę (44,4%) stanowili mężczyźni z wykształceniem średnim. Dalsze 24,4% stanowili mężczyźni z wykształceniem wyższym, a 23,4% - z zasadniczym zawodowym. Z kolei spośród kobiet zawierających małżeństwo 41,6% stanowiły kobiety z wykształceniem średnim, a 38,8% - z wykształceniem wyższym. Znacznie mniejszy niż w przypadku mężczyzn był odsetek kobiet z wykształceniem zasadniczym zawodowym (13,0%).

Udział małżeństw pomiędzy małżonkami o tym samym poziomie wykształcenia w ogólnej liczbie małżeństw (wskaźnik homogamii) w województwie wyniósł 51,5% i wzrósł w odniesieniu do 2010 r. o 0,2 p. proc. W kraju współczynnik ten był wyższy i wyniósł 55,8%. Małżeństwa osób z wykształceniem średnim stanowiły w województwie 23,7% wszystkich zawartych małżeństw, z wyższym 19,0%, z zasadniczym zawodowym 6,8%, a z podstawowym i gimnazjalnym 2,1%.

Tablica 11. Małżeństwa według wykształcenia małżonków w 2021 r.
Table 11. Marriages by education level in 2021

Poziom wykształcenia mężczyzny Level of man education	Ogółem Total	Poziom wykształcenia kobiety Level of wife education			
		wyższe tertiary	policealne i średnie post-secondary and secondary	zasadnicze zawodowe basic vocational	gimnazjalne i podstawowe lower secondary and primary
OGÓŁEM TOTAL	4100	1592	1707	532	269
Wyższe Tertiary	1002	777	203	17	5
Policealne i średnie Post-secondary and secondary	1821	628	970	158	65
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	960	150	421	278	111
Gimnazjalne i podstawowe Lower secondary and primary	317	37	113	79	88

Mażeństwa zawarte według stanu cywilnego

Marriages contracted by marital status

W 2021 r. w województwie lubuskim mażeństwa zawierane po raz pierwszy (kawaler z panną) stanowiły 67,5% związków, natomiast mażeństwa zawierane po raz kolejny – 14,4% ogółu zawartych mażeństw. W porównaniu z 2010 r. odsetek mażeństw zawartych po raz pierwszy obniżył się o 14,0 p. proc., przy wzroście odsetka związków zawieranych po raz kolejny o 6,7 p. proc. Zwiększył się także odsetek mażeństw osób rozwiedzionych z osobami wstępującymi w związek małżeński po raz pierwszy: panna z rozwiedzionym o 2,9 p. proc, kawaler z rozwiedzioną o 4,1 p. proc.

W skali kraju mażeństwa pomiędzy pannami i kawalerami stanowiły 77,3% związków, natomiast mażeństwa zawarte po raz kolejny – 9,8% związków.

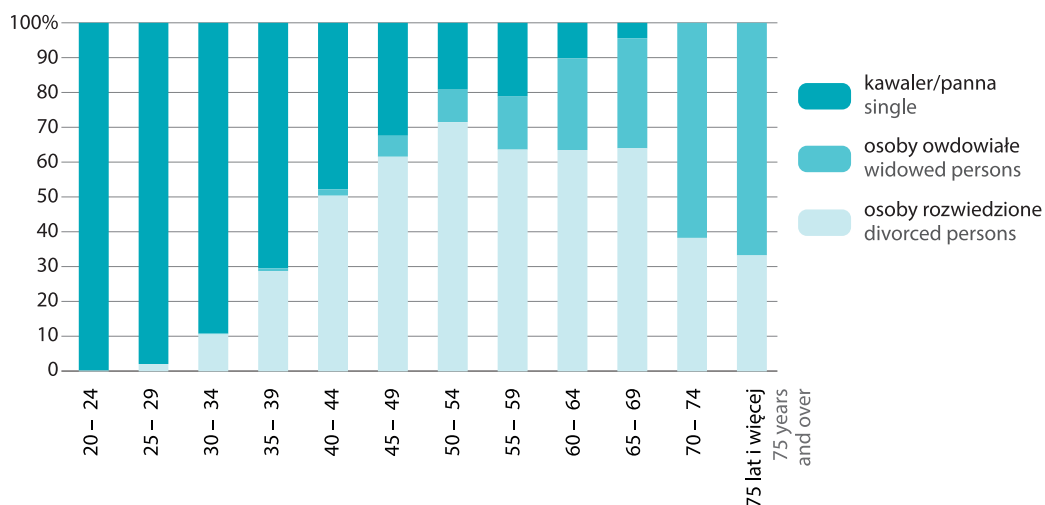
Tablica 12. Mażeństwa zawarte według poprzedniego stanu cywilnego nowożeńców w 2021 r.

Table 12. Marriages contracted by previous marital status of bridegrooms and brides in 2021

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	Poprzedni stan cywilny kobiet Previous marital status of females		
			panny single	wdowy widows	rozwiedzione divorced
OGÓŁEM TOTAL		4100	3114	118	868
Poprzedni stan cywilny mężczyzn Previous marital status of males	kawalar single	3162	2766	30	366
	wdowy widowers	104	19	35	50
	rozwiedzeni divorced	834	329	53	452

Wykres 11. Mażeństwa zawarte według stanu cywilnego oraz grup wieku w 2021 r.

Chart 11. Marriages contracted by marital status and age groups in 2021

5.2. Separacje

5.2. Separations

Separacja prawna (Legal separation) uchylenie wspólnoty małżeńskiej bez prawa wstępowania w nowy związek małżeński przez którąkolwiek ze stron. Orzeczenia o separacji dokonuje odpowiedni sąd w formie przewidzianej prawem. W odróżnieniu od rozwodu - separacja nie ma charakteru ostatecznego rozwiązania małżeństwa; na zgodne żądanie małżonków sąd orzeka zniesienie separacji.

W 2021 r. w województwie lubuskim sądy orzekły prawomocnie 18 separacji, tj. 2,4% orzeczonych separacji w kraju. W porównaniu z 2020 r. liczba separacji orzeczonych w województwie wzrosła o 63,6%.

W odniesieniu do 2010 r. spadek wyniósł 67,9% (w Polsce 73,1%). W 2021 r. w województwie lubuskim zanotowano 5 przypadków zniesienia separacji małżeństw (w 2010 r. – 6 separacji).

Zdecydowana większość par wobec których sąd orzeka separację mieszka w miastach. W województwie lubuskim w 2021 r. było to 77,8% wszystkich separacji orzeczonych (66,2% w Polsce). W porównaniu z 2010 r. odsetek ten spadł o 2,6 p. proc.

Zarówno w miastach, jak i na terenach wiejskich z powództwem o orzeczenie separacji częściej występowały żony. W województwie w 2021 r. było to łącznie 83,3% ogółu separacji, przy przeciętnej dla kraju 63,6%. Z powództwa męża orzeczono 11,1% separacji, a za zgodnym wnioskiem stron 5,6%.

W porównaniu z 2010 r. odsetek separacji z powództwa żony wzrósł o 8,3 p. proc., natomiast z powództwa męża spadł o 5,0 p. proc. oraz za zgodnym wnioskiem stron o 3,3 p. proc.

Tablica 13. Separacje
Table 13. Separations

Wyszczególnienie	2010	2015	2020	2021	Specification
OGÓŁEM	56	32	11	18	TOTAL
Z powództwa męża	9	10	1	2	Petition of husband
Z powództwa żony	42	19	8	15	Petition of wife
Zgodny wniosek stron	5	3	2	1	Unanimous petition of both of persons
w % in %					
W miastach	80,4	75,0	63,6	77,8	In urban areas
Na wsiach	19,6	25,0	36,4	22,2	At rural areas

Współczynnik separacji

Separations rate

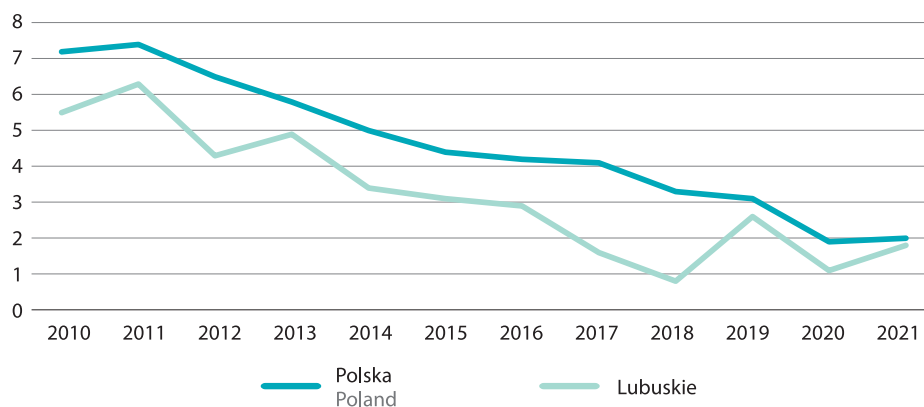
W przeliczeniu na 100 tys. ludności w województwie lubuskim orzeczono 1,8 separacji (przed rokiem 1,1), przy przeciętnej dla kraju 2,0. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w województwie śląskim (3,0), następnie podlaskim (2,9) i świętokrzyskim (2,8), zaś najniższą w województwie pomorskim (1,1), mazowieckim i dolnośląskim (po 1,3).

W porównaniu z 2010 r. liczba orzeczonych separacji na 100 tys. ludności zmniejszyła się zarówno w województwie lubuskim, jak i w kraju (odpowiednio o 3,7 pkt. i o 5,2 pkt.).

W miastach na 100 tys. ludności orzeczono 2,2 separacji, natomiast na terenach wiejskich 1,1 (przed rokiem w miastach i na terenach wiejskich współczynnik wyniósł 1,1). W odniesieniu do 2010 r. współczynnik separacji zmniejszył się o 4,7 pkt. w miastach i o 1,9 pkt. na wsi.

W województwie lubuskim w 2021 r. najwięcej separacji na 100 tys. ludności orzeczono w powiecie krośnieńskim (5,6). Wysoka wartość wskaźnika wystąpiła także w Gorzowie Wlkp. (5,0), natomiast najniższa była w powiecie nowosolskim (1,2) i gorzowskim (1,4). W omawianym okresie nie orzeczono separacji w powiatach: słubickim, strzelecko-drezdeneckim, sulęcińskim, żagańskim, żarskim i wschowskim.

Wykres 12. Liczba separacji na 100 tys. ludności
Chart 12. Separation per 100 thousand population

Liczba separacji liczona na 1000 nowo zawartych małżeństw wyniosła w województwie lubuskim 4,4 (wobec 4,5 w kraju). Najwięcej separacji na 1000 nowo zawartych małżeństw orzeczono w województwie śląskim (7,0) oraz podlaskim i świętokrzyskim (po 6,8), najmniej w województwie pomorskim (2,3), mazowieckim (2,8) i dolnośląskim (2,9).

W porównaniu z 2010 r. omawiany wskaźnik zmniejszył się zarówno w województwie lubuskim jak i w kraju, odpowiednio o 5,0 pkt. i o 7,7 pkt. W miastach województwa lubuskiego na 1000 zawartych małżeństw orzeczono 5,1 separacji (wobec 11,7 w 2010 r.), a na terenach wiejskich 2,9 (wobec 5,3).

Separacje według liczby dzieci Separations by number of children

W 2021 r. ponad 2/5 małżeństw (44,4%), w stosunku do których orzeczono separację miała na utrzymaniu małoletnie dzieci (tj. w wieku poniżej 18 lat), wśród nich 62,5% małżonków miało jedno, 25,0% dwoje, a 12,5% troje dzieci.

W porównaniu z 2010 r. odsetek małżeństw z dziećmi, w stosunku do których sąd orzekł separację, zmniejszył się o 11,0 p. proc., w tym odsetek małżeństw posiadających jedno dziecko zwiększył się o 10,9 p. proc. i 3 dzieci – o 2,8 p. proc., natomiast odsetek małżeństw posiadających 2 dzieci zmniejszył się o 13,7 p. proc.

W omawianym okresie wykonywanie władzy rodzicielskiej nad małoletnimi dziećmi sąd powierzał najczęściej obojgu rodzicom (75,0% separacji małżeństw posiadających wspólne dziecko na wychowaniu). W pozostałych przypadkach władzę rodzicielską wykonywała matka. W 2021 r. nie powierzono opieki nad dziećmi ojcu oraz oddzielnie matce i ojcu. W 2010 r. natomiast wśród małżeństw pozostających w separacji w 77,4% opieka nad dzieckiem została powierzona matce, 19,4% razem matce i ojcu, a 3,2% ojcu.

5.3. Rozwody

5.3. Divorces

Rozwód (Divorce) rozwiązywanie związku małżeńskiego przez odpowiedni sąd w formie przewidzianej prawem.

W 2021 r. w województwie lubuskim sądy orzekły o rozpadzie 1557 związków małżeńskich, co stanowiło 2,6% ogółu rozwodów orzeczonych w kraju. W odniesieniu do poprzedniego roku liczba rozwodów wzrosła o 36,0%, natomiast w relacji do 2010 r. spadła o 19,6%. W kraju liczba rozwodów również wzrosła w odniesieniu do poprzedniego roku o 18,6%, natomiast nieznacznie spadła w stosunku do 2010 r. o 1,0%. Blisko ¾ rozwodów dotyczy mieszkańców miast. Wzrasta jednak odsetek rozwodów na wsi, który wyniósł 26,4% wobec 22,9% w 2010 r. Zauważalny jest także wzrost odsetka rozwodów z powództwa męża; w 2021 r. było to 34,2% rozwodów wobec 30,8% w 2010 r.

Tablica 14. Rozwody
Table 14. Divorces

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
OGÓŁEM TOTAL	1937	2087	1145	1557
Z powództwa męża Petition of husband	597	697	391	532
Z powództwa żony Petition of wife	1340	1390	754	1025
w % in %				
W miastach In urban areas	77,1	74,8	73,4	73,6
Na wsiach At rural areas	22,9	25,2	26,6	26,4

Współczynnik rozwodów

Divorces rate

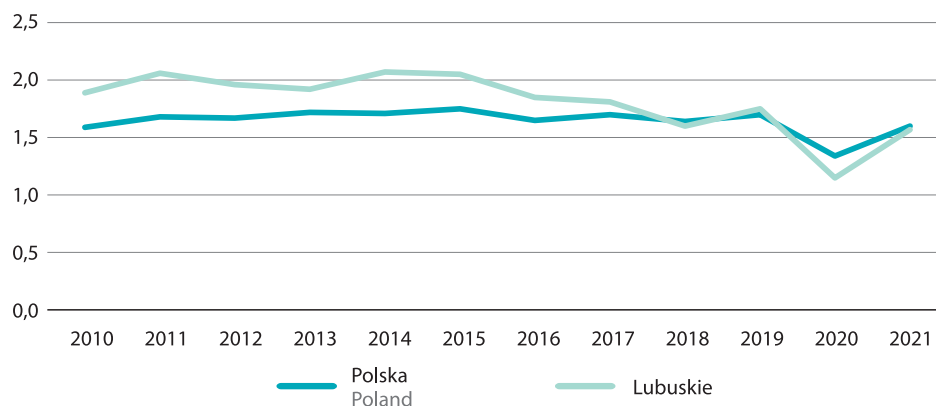
W 2021 r. współczynnik rozwodów w województwie lubuskim wyniósł 1,6 (w 2010 r. – 1,9), przy takiej samej wartości wskaźnika w kraju (w 2010 r. – 1,6). W odniesieniu do 2020 r. wskaźnik wzrósł o 0,4 p. proc., w całym kraju o 0,3 p. proc.

W przekroju województw najwyższy współczynnik rozwodów notowano w województwie zachodniopomorskim i kujawsko-pomorskim (po 1,9), a najniższy w województwie podkarpackim (1,2) i małopolskim (1,3).

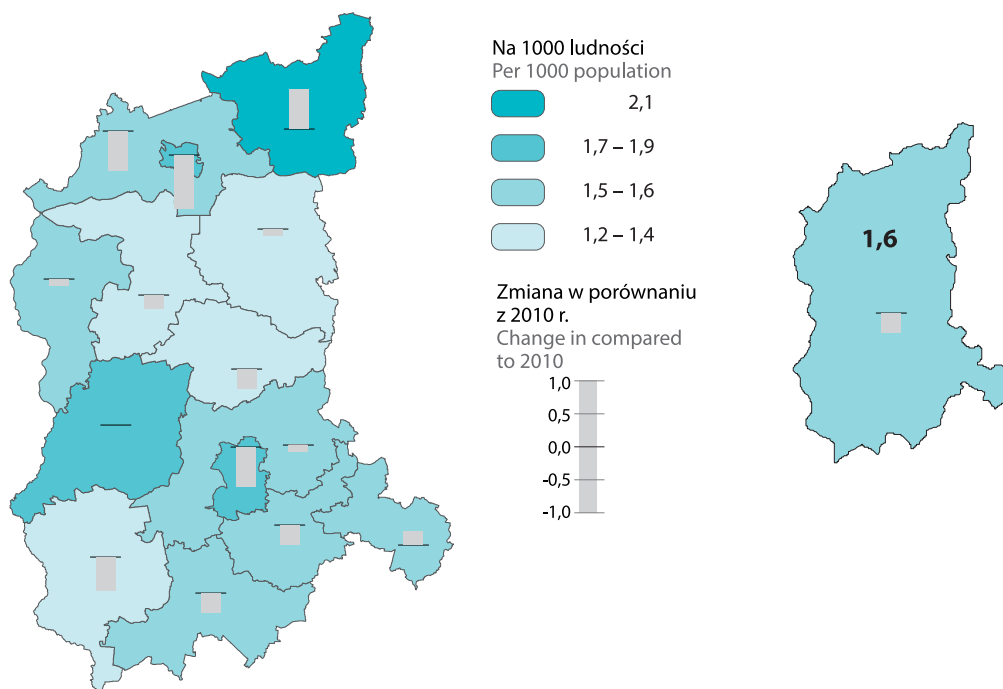
W miastach województwa lubuskiego wartość współczynnika była wyższa i wyniosła 1,8, natomiast na obszarze wiejskim ukształtowała się na poziomie 1,2. Zróżnicowanie wskaźników na obszarze miejskim i wiejskim zmniejszyło się w porównaniu z 2010 r., kiedy wartość wskaźnika w miastach wynosiła 2,3, podczas gdy na terenach wiejskich 1,2.

Współczynnik rozwodów (divorces rate) stosunek liczby rozwodów orzeczonych w danym okresie (zazwyczaj roku) do liczby ludności w połowie okresu lub średniej liczby ludności – wyrażony w ‰ (tj. na 1000 ludności)

Wykres 13. Współczynnik rozwodów
Chart 13. Divorces rate

Mapa 19. Rozwody według powiatów w 2021 r.
Map 19. Divorces by powiats in 2021

Liczba rozwodów na 1000 zawartych małżeństw w 2021 r. wyniosła 380. Spośród powiatów i miast na prawach powiatu najwyższe wartości tego wskaźnika zanotowano w powiecie strzelecko-drezdeneckim (536 rozwodów na 1000 zawartych małżeństw) i w Zielonej Górze (445). Wysokie wartości wskaźnika odnotowano także m.in. w powiecie gorzowskim (426) oraz krośnieńskim (408). W 2021 r. liczba rozwodów na 1000 zawartych małżeństw wzrosła i była o 54 wyższa niż w 2020 r. oraz o 53 w stosunku do notowanej w 2010 r. Wzrost wskaźnika w porównaniu z 2010 r. zanotowano w większości powiatów, w tym największy w powiecie strzelecko-drezdeneckim (o 280 pkt.). Spadek liczby rozwodów na 1000 małżeństw zawartych wystąpił m.in. w Gorzowie Wlkp. (o 69) i powiecie żagańskim (o 4).

W 2021 r. najwyższą wartość współczynnika rozwodów zanotowano w powiecie strzelecko-drezdeneckim (2,1). Wyższą od średniej wojewódzkiej wartość wskaźnika notowano także w Gorzowie Wlkp. (1,9),

Zielonej Górze i powiecie krośnieńskim (po 1,7). Najniższe wartości współczynnika rozwodów zaobserwowano w powiecie sulcińskim i świebodzińskim (po 1,2). Spadek wskaźnika rozwodów w odniesieniu do 2010 r. zanotowano w większości powiatów – najwyższy w Gorzowie Wlkp. (z 2,7 w 2010 r. do 1,9 w omawianym roku). W powiatach krośnieńskim, wschowskim i strzelecko-drezdeneckim wartość współczynnika rozwodów zwiększyła się w odniesieniu do 2010 r.

Rozwody według płci i wieku

Divorces by sex and age

W 2021 r. spośród rozwodzących się małżeństw największy odsetek stanowiły rozwody osób, które w momencie zawarcia małżeństwa miały 20-24 lat; kobiety z tej grupy wieku stanowiły 44,1% ogółu rozwiedzionych kobiet, natomiast mężczyźni – 32,8%. W 2010 r. było to odpowiednio 52,1% i 48,4%. Wysoki odsetek stanowiły również osoby, które zawarły małżeństwo w wieku 25-29 lat (25,2% rozwodzących się kobiet i 36,2% mężczyzn). W miarę wzrostu wieku osób zawierających małżeństwa odsetek rozwodów maleje.

W 2021 r. najczęściej rozwiązyanych małżeństw zanotowano w grupie osób, które w momencie wniesienia powództwa miały 40-44 lata (kobiety z tej grupy wieku stanowiły 20,9% ogółu rozwodów, natomiast mężczyźni – 20,7%). W strukturze osób rozwiedzionych wysoki był również udział osób, które wniosły pozew o rozwód w wieku 35-39 lat (20,7% rozwodzących się kobiet i 20,6% mężczyzn). W młodszych oraz starszych od omawianych grupach wieku osób wnoszących pozew o rozwód, odsetek rozwodów maleje. Nieznaczny wzrost odsetka zauważa się wśród osób w wieku 60 lat i więcej. W 2010 r. najczęściej osób wnoszących pozew o rozwód notowano w grupie wieku 30-34 lata (19,1% ogółu rozwodów wśród kobiet i 18,7% wśród mężczyzn).

Wykres 14.
Chart 14.

Rozwody według wieku małżonków w momencie orzeczenia rozvodu w 2021 r.
Divorces by age of spouses at the time of divorce in 2021

Rozwody według poziomu wykształcenia

Divorces by education level

W 2021 r. spośród mężczyzn rozwodzących się największą grupę stanowili mężczyźni z wykształceniem średnim i zasadniczym zawodowym (odpowiednio 36,7% i 33,7% wszystkich rozwodów). Z kolei spośród rozwodzących się kobiet 39,0% stanowiły kobiety z wykształceniem średnim, a 31,4% - z wykształceniem wyższym. Udział rozwodów pomiędzy małżonkami o tym samym poziomie wykształcenia w ogólnej liczbie rozwodów w województwie wyniósł 47,3%, tj. wzrósł w odniesieniu do 2010 r. o 3,0 p. proc. Rozwody osób z wykształceniem średnim stanowiły w województwie 18,7% wszystkich rozwiązyanych małżeństw, z wyższym 14,0%, z zasadniczym zawodowym 12,5%, a z podstawowym i gimnazjalnym – 2,0%.

Znaczny odsetek rozwodów stanowiły przypadki, w których żona miała wykształcenie średnie, a mąż zasadnicze zawodowe (13,9% ogółu rozwodów) oraz przypadki, gdy żona miała wykształcenie wyższe, a mąż średnie (12,3% rozwodów). W odniesieniu do 2010 r. nastąpiła zmiana w strukturze wykształcenia osób rozwiedzionych. Wyraźny jest wzrost odsetka kobiet z wykształceniem wyższym wśród rozwodzących się (z 19,6% w 2010 r. do 31,4% w 2021 r.), a także mężczyzn o wyższym wykształceniu (z 12,3% do 17,3%). Zmniejszył się natomiast odsetek rozwiedzionych z wykształceniem zasadniczym zawodowym (wśród kobiet o 4,9 p. proc., a w przypadku mężczyzn o 5,9 p. proc.).

Rozwody według okresu trwania małżeństwa

Divorces by duration of marriage

W 2021 r. najwięcej rozwodów odnotowano wśród małżeństw trwających 10-14 lat (21,7% ogółu rozwodów). Znaczny odsetek rozwodów dotyczył małżeństw trwających 5-9 lat (19,7%), 15-19 lat (13,0%) oraz 2-4 lata (12,5%). W porównaniu z 2010 r. największy wzrost odsetka rozwodów odnotowano wśród małżeństw trwających 10-14 lat (o 5,8 p. proc.) i 5-9 lat (o 1,6 p. proc.). Zmniejszył się natomiast odsetek rozwodów wśród małżeństw trwających 2-4 lata (o 2,4 p. proc.) oraz 15-19 lat (o 2,0 p. proc.).

Rozwody według przyczyn rozkładu pożycia małżeńskiego oraz winy stron

Divorces by causes of marriages dissolution and guilt of spouses

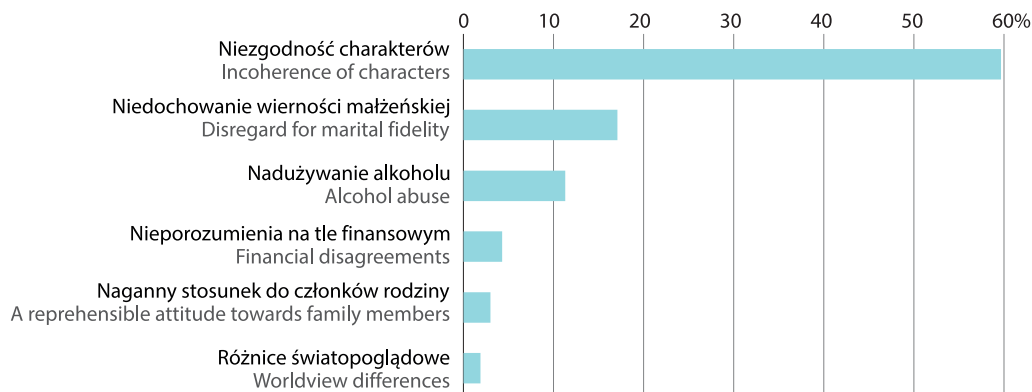
Główną przyczyną rozkładu pożycia małżeńskiego w dalszym ciągu była niezgodność charakterów, która wystąpiła w przypadku 59,7% ogółu orzeczonych rozwodów (wobec 36,8% w 2010 r.). W porównaniu z 2010 r. zmniejszył się odsetek rozwodów z powodu niedochowania wierności małżeńskiej i wyniósł 17,1% (wobec 25,2% w 2010 r.) oraz z powodu nadużywania alkoholu (11,3% wobec 17,1%).

Wykres 15.

Chart 15.

Rozwody według wybranych przyczyn rozpadu pożycia małżeńskiego w 2021 r.

Divorces by selected causes of the breakdown of marriage in 2021

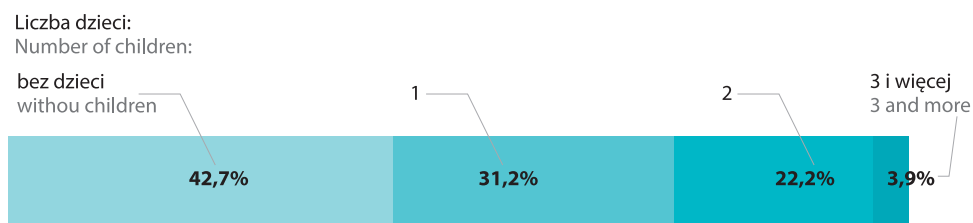
W 2021 r. większość małżeństw rozwodzących się (83,0% wobec 71,9% w 2010 r.) zostało rozwiązanych bez orzekania o winie. Zmniejszył się odsetek rozwodów orzeczonych z winy męża (do 10,0% wobec 18,9% w 2010 r.), z winy żony (do 3,0% wobec 4,3%), a także z winy obydwu stron (do 4,0% wobec 4,9%).

Rozwody według liczby dzieci

Divorces by number of children

W 2021 r. spośród rozwodzących się małżeństw największy odsetek stanowiły małżeństwa nie posiadające dzieci (42,7% wszystkich rozwodów). Znaczny odsetek rozwodów dotyczył małżeństw z jednym dzieckiem (31,2%). Udział małżeństw wielodzietnych w ogóle rozwodzących się małżeństw maleje wraz z rosnącą liczbą dzieci. Małżeństwa z dwójką dzieci stanowiły 22,2% ogółu rozwiedzionych małżeństw, natomiast z trójką i więcej dzieci 3,9%. W porównaniu z 2010 r. odnotowano wzrost udziału małżeństw bezdzietnych (o 1,9 p. proc.) w ogóle rozwiedzionych małżeństw, małżeństw z dwójką dzieci (o 2,5 p. proc.) oraz z trójką i więcej dzieci (o 0,4 p. proc.). Zmniejszył się natomiast odsetek małżeństw z jednym dzieckiem (o 4,7 p. proc.).

Wykres 16. Rozwody w 2021 r. według liczby małoletnich dzieci
Chart 16. Divorces in 2021 by a number for underage children

W 2021 r. sądy w województwie lubuskim najczęściej powierzały sprawowanie opieki nad dziećmi obojgu rodzicom (67,9%). W 26,6% przypadków wykonywanie władzy rodzicielskiej po rozwodzie sąd powierzył matce, a w 3,3% przypadków ojcu. Dla porównania w 2010 r. w większości przypadków sądy powierzały sprawowanie opieki nad dziećmi matce (70,4%), natomiast obojgu rodzicom w przypadku 22,6% rozwiedzionych, podczas gdy ojcu 5,3%.

Tablica 15. Powierzenie wykonywania władzy rodzicielskiej po rozwodzie w 2021 r.
Table 15. Entrusting the exercise of parental authority after divorce in 2021

Liczba dzieci Number of children	Ogółem Total	Wykonywanie władzy rodzicielskiej powierzono Entrusting the exercise of parental authority to				Dziecko powierzono Child was entrusted to		Inne przypadki powierzenia opieki Other cases of entrusting care
		matce mother	ojcu father	razem matce i ojcu both mother and father	oddzielnie matce i ojcu separately mother and father	rodzinie zastępczej foster family	placówce wychowawczej educational institution	
OGÓŁEM TOTAL	892	237	29	606	11	3	4	2
1 dziecko 1 child	486	124	20	339	-	-	3	-
2 dzieci 2 children	346	92	9	234	8	3	-	-
3 dzieci i więcej 3 children and more	60	21	-	33	3	-	1	2

Rozdział 6. Migracje

Chapter 6. Migration

Migracje wewnętrzne i zagraniczne są zjawiskiem demograficznym decydującym, obok ruchu naturalnego, o stanie i zmianach liczby ludności w województwie. W 2021 r. aktywność migracyjna ludności w województwie lubuskim wzrosła w porównaniu z poprzednim rokiem, spadła natomiast w relacji do 2010 r. Migracje rozumiane jako suma napływu i odpływu ludności zwiększyły się w stosunku do poprzedniego roku o 8,6%, a w relacji do 2010 r. zmniejszyły się o 7,8%. W ruchu wewnętrznym aktywność migracyjna ludności odpowiednio wzrosła o 8,4% i spadła o 6,9%. W przypadku migracji zagranicznych, ruch wędrowkowy był o 14,8% większy niż w poprzednim roku, jednak zmniejszył się w porównaniu z 2010 r. o 28,4%. W kolejnych latach analizowanego okresu utrzymuje się niekorzystna dla województwa przewaga odpływu ludności nad napływem i w rezultacie ujemne saldo migracji ludności.

Należy podkreślić, że statystyka migracji, na podstawie której omówiono zjawisko przemieszczania się ludności, ujmuje tylko zarejestrowane fakty zmiany miejsca zamieszkania, tj. zameldowania i wymeldowania z pobytu stałego wewnątrz kraju lub za granicę.

6.1. Migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały

6.1. Internal and international migration for permanent residence

Tablica 16. Migracje wewnętrzne i zagraniczne
Table 16. Internal and international migration

Wyszczególnienie Specification	2010	2015 ^a	2020	2021
Napływ Inflow	13338	11389	11169	12040
Odpływ Outflow	13812	12945	11886	13004
Saldo migracji Net migration	-474	-1 556	-717	-964
na 1000 ludności ^b per 1000 population ^b	-0,5	-1,5	-0,7	-1,0

a Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. b Dane za 2020 i 2021 r. zostały opracowane na podstawie wyników NSP 2021.

a For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used. b Data for 2020 and 2021 were prepared on the basis of the Census 2021 results.

W 2021 r. napływ ludności do województwa lubuskiego w ruchu wewnętrznym i zagranicznym wyniósł 12,0 tys. osób, tj. o 7,8% więcej niż w 2020 r. i o 9,7% mniej w porównaniu z 2010 r. Współczynnik napływu ludności (napływ na 1000 ludności) wyniósł 12,2 wobec 11,2 w 2020 r. i 13,0 w 2010 r.

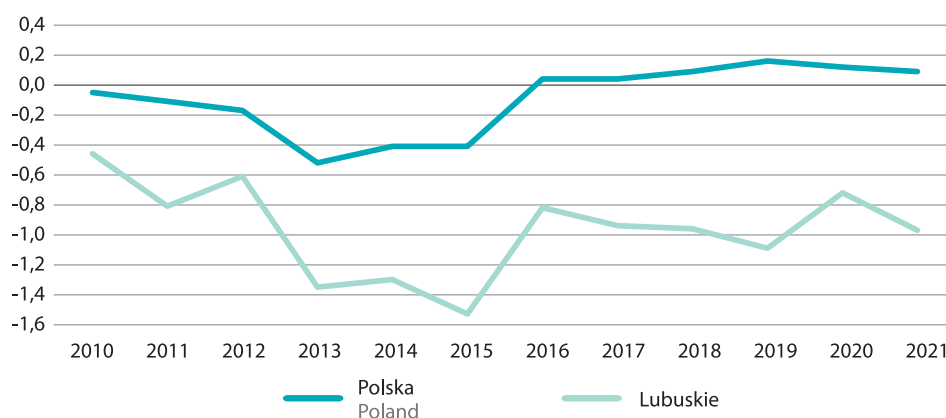
Odpływ migracyjny ludności z województwa lubuskiego wyniósł 13,0 tys. osób, tj. o 9,4% więcej niż przed rokiem i o 5,8% mniej w stosunku do notowanego w 2010 r. Współczynnik odpływu ludności zmniejszył się z 13,5 w 2010 r. do 11,9 w 2020 r. i 13,1 w 2021 r.

W rezultacie, podobnie jak w poprzednich latach, wobec utrzymującej się przewagi odpływu ludności nad napływem, saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w 2021 r. było ujemne i wyniosło minus 1,0 tys. osób. Saldo migracji pogorszyło się zarówno w stosunku do 2020 r. (o 0,2 tys. osób), jak i w relacji do 2010 r. (o 0,5 tys. osób).

Saldo migracji na pobyt stały (Net migration for permanent residence) różnica między liczbą osób, które przybyły na stałe do danej jednostki administracyjnej/kraju w danym okresie a liczbą osób, które wyjechały na stałe z danej jednostki administracyjnej/kraju w danym okresie.

Współczynnik salda migracji w 2021 r. wyniósł minus 1,0 wobec minus 0,7 w 2020 r. i minus 0,5 w 2010 r. Tym samym województwo lubuskie pozostało w grupie 11 województw, w których zanotowano ubytek migracyjny ludności, przy czym ubytek ten był mniejszy niż w większości województw z ujemnym saldem migracji. Mniejszy ubytek ludności niż w województwie lubuskim zanotowano w województwach: zachodniopomorskim (minus 0,5 na 1000 ludności), łódzkim i podkarpackim (po minus 0,9). Największy ubytek migracyjny ludności wystąpił w województwach we wschodniej części kraju: lubelskim (minus 2,3 na 1000 ludności), świętokrzyskim (minus 2,0) i warmińsko-mazurskim (minus 1,9). W grupie województw, które charakteryzuje nadwyżka napływu ludności nad odpływem pozostały województwa: mazowieckie, pomorskie, małopolskie, dolnośląskie i wielkopolskie. Współczynnik salda migracji w tych województwach wyniósł od 0,6 (w województwie wielkopolskim) do 2,4 (w mazowieckim) i w trzech poprawił się w stosunku do notowanych w latach 2010 i 2020.

Wykres 17. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na 1000 osób
Chart 17. Internal and international migration net per 1000 population

W 11 powiatach województwa lubuskiego saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały było ujemne. Największy ubytek ludności zanotowano w powiecie strzelecko-dreźnieckim, w którym współczynnik salda migracji wyniósł minus 4,5. W grupie powiatów o znacznym ubytku ludności znalazły się także powiaty: miasto Gorzów Wlkp. – minus 4,4, żagański – minus 4,1, sulęciński – minus 3,0, wschowski i świebodziński – po minus 2,7, także żarski – minus 2,5. W trzech powiatach, w których zanotowano ujemne saldo migracji, ubytek migracyjny ludności pogłębił się zarówno w porównaniu z 2020 r. jak i 2010 r. Są to powiaty: strzelecko-dreźniecki, nowosolski i Gorzów Wlkp. W powiatach – żagańskim, sulęcińskim, wschowskim, żarskim i międzyrzeckim notowany ubytek ludności w 2021 r. był mniejszy niż w 2020 r.

Podobnie jak w latach 2010 i 2020, dodatnie saldo migracji na pobyt stały zanotowano w powiecie gorzowskim (9,1), mieście Zielona Góra (2,0) oraz w powiecie zielonogórskim (0,9). W porównaniu z 2020 r. współczynnik salda migracji poprawił się w powiecie gorzowskim. W relacji do 2010 r. poprawa współczynnika wystąpiła w czterech powiatach – gorzowskim, krośnieńskim, międzyrzeckim i w Zielonej Górze.

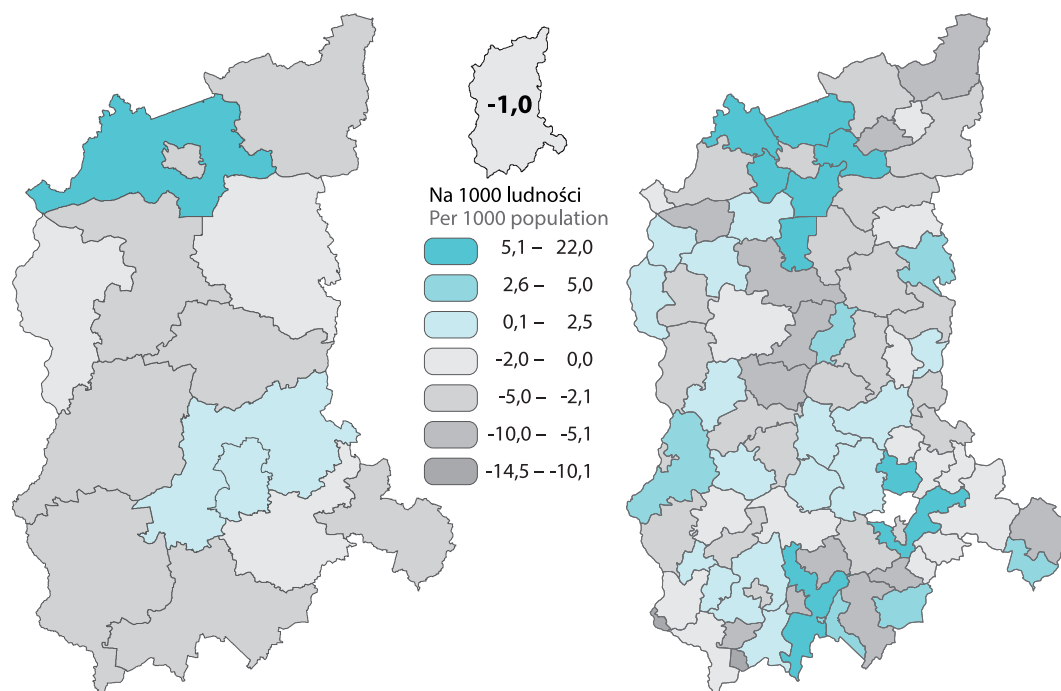
Spośród gmin województwa lubuskiego w 49 zanotowano ubytek migracyjny ludności. W gminie o największym ubytku – Gozdnicza – współczynnik salda migracji wyniósł minus 14,5. Drugą ze względu na niską wartość współczynnika salda migracji gminą w województwie była gmina miejska Łęknica z współczynnikiem na poziomie minus 14,3. W grupie gmin o największym ubytku ludności na 1000 mieszkańców znalazły się także 4 gminy z południowej części województwa: miasto Żagań, Brzeźnica, Wymiarki i Nowe Miasteczko.

Najwyższy współczynnik salda migracji zanotowano w sąsiadującej z Zieloną Górą gminie Zabór (22,0) oraz w dwóch gminach powiatu gorzowskiego: Santok (21,6) i Kłodawa (21,2). Wysoką wartość współczynnika zanotowano także w gminach Deszczno (19,1), Otyń (11,9), Bogdaniec (10,7) i Żagań (10,0).

W porównaniu z 2010 r. w 42 gminach współczynnik salda migracji pogorszył się, w tym w 16 z wartości dodatniej (oznaczającej nadwyżkę migracyjną ludności) na ujemną (wskazującą ubytek ludności). Zjawisko to wystąpiło m.in. w przypadku gmin miejsko-wiejskich: Nowe Miasteczko, Bytom Odrzański, Rzepin, Witnica, Krosno Odrzańskie, Kożuchów, Sława, a także gmin wiejskich: Brzeźnica, Łagów, Słońsk, Bojadła, Siedlisko, Kolsko i Przewóz.

Spośród 40 gmin, w których współczynnik salda migracji poprawił się w porównaniu z 2010 r., w 14 wartość współczynnika zmieniła się z ujemnej na dodatnią. Były to m.in. gminy miejsko-wiejskie: Słubice, Czerwieńsk, Sulechów, Szlichtyngowa, Zbąszynek, Iłowa, Małomice, Lubniewice, jak też gminy wiejskie: Pszczew, Lubrza, Maszewo, Niegosławice, Bobrowice i Gubin.

Mapa 20. Migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały według powiatów i gmin w 2021 r.
Map 20. Internal and international migration for permanent residence by powiats and gminas in 2021

6.2. Migracje wewnętrzne

6.2. Internal migration

Migracje wewnętrzne (Internal migration) zmiany miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) w obrębie kraju, polegające na przekroczeniu granicy administracyjnej gminy, w tym: w przypadku gmin miejsko-wiejskich; zmiany miejsca zamieszkania w obrębie gminy; z terenów wiejskich na miejskie lub odwrotnie.

Tablica 17. **Migracje wewnętrzne**
Table 17. **Internal migration**

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020 ^a	2021 ^a
Napływ Inflow	12781	10959	10759	11589
z tego samego województwa from the same voivodship	9528	8207	8090	8763
z innych województw from other voivodships	3253	2752	2669	2826
Odływ Outflow	13255	11852	11601	12657
do tego samego województwa to the same voivodship	9528	8207	8090	8763
do innych województw to other voivodships	3727	3645	3511	3894
Saldo migracji wewnętrznych Internal migration net	-474	-893	-842	-1068
Na 1000 ludności Per 1000 population	-0,5	-0,9	-0,8	-1,1

^a Dane za 2020 i 2021 r. zostały opracowane na podstawie wyników NSP 2021.

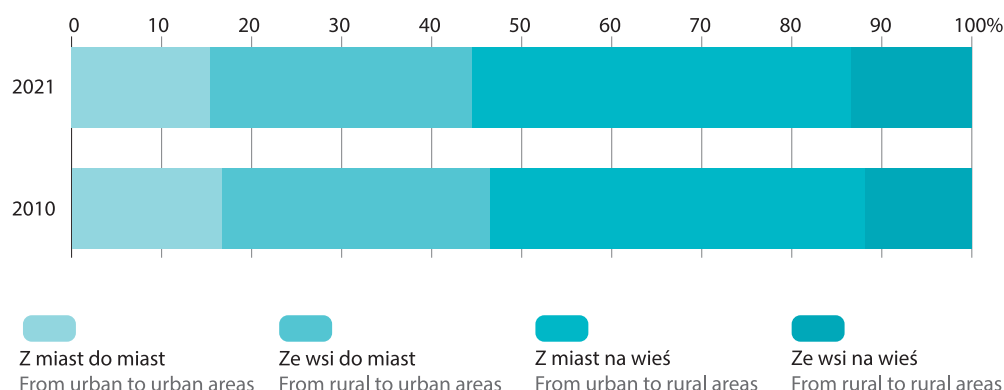
^a Data for 2020 and 2021 were prepared on the basis of the Census 2021 results.

Napływ Inflow

W 2021 r. napływ ludności do gmin województwa lubuskiego w ramach migracji wewnętrznych wyniósł 11,6 tys. osób, tj. 96,3% łącznego napływu ludności do województwa. W porównaniu z poprzednim rokiem wielkość strumienia napływu ludności w ramach migracji wewnętrznych zwiększyła się o 7,7%, a w odniesieniu do 2010 r. spadła o 9,3%.

W ruchu wewnętrznym przeważały migracje wewnątrzwojewódzkie (75,6%), mające wpływ na zmianę liczby mieszkańców poszczególnych gmin i powiatów, jednak nie wpływające na liczbę ludności województwa ogółem. W kategorii migracji wewnątrzwojewódzkich częściej notowano przemieszczenia na wieś niż do miast (55,5% napływu w ruchu wewnątrzwojewódzkim), z tego 75,9% stanowił napływ z miast. Odsetek migrujących na wieś zmniejszył się w porównaniu z 2010 r. o 4,4%, przy czym ze wsi wzrósł o 3,8%, a z miast spadł o 6,8%. W grupie migrujących do miast (która stanowiła łącznie 44,5% ogółu migrujących wewnątrz województwa) większość stanowiły osoby przemieszczające się z obszarów wiejskich (65,4%).

Wykres 18. Struktura napływu w ruchu wewnątrzwojewódzkim
Chart 18. Structure of inflow in the intra-voivodship movement

Napływ w ramach migracji międzywojewódzkich w 2021 r. stanowił 24,4% napływu w ruchu wewnętrznym ogółem. Napływ ten zwiększył się w porównaniu z poprzednim rokiem o 5,9%, natomiast w relacji do 2010 r. zmniejszył się o 13,1%.

Główne strumienie napływu ludności do województwa lubuskiego wiodą z województw ościennych, tj. dolnośląskiego, wielkopolskiego i zachodniopomorskiego (łącznie 67,2% napływu w ruchu międzywojewódzkim). Wielkość strumienia napływu z tych województw zmniejszyła się w stosunku do 2010 r. o 13,7%.

Odływ Outflow

Odływ ludności w ruchu wewnętrznym w województwie lubuskim wyniósł w 2021 r. 12,7 tys. osób. W porównaniu z poprzednim rokiem wielkość strumienia odpływu w ruchu wewnętrznym zwiększyła się o 9,1%, a w stosunku do 2010 r. zmniejszyła się o 4,5%.

Odływ w ruchu wewnątrzwojewódzkim stanowił 69,2% strumienia odpływu ludności w ruchu wewnętrznym. Pozostałe 30,8% stanowił odpływ w ruchu międzywojewódzkim. W porównaniu z 2020 r. odpływ ludności do innych województw zwiększył się o 10,9%, a w odniesieniu do 2010 r. – o 4,5%.

Główne strumienie odpływu ludności do województwa lubuskiego wiodą z województw ościennych, tj. wielkopolskiego, dolnośląskiego i zachodniopomorskiego (łącznie 71,7% odpływu w ruchu międzywojewódzkim). Wielkość strumienia odpływu z tych województw zwiększyła się w stosunku do 2010 r. o 14,2 p. proc.

Saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały Net internal migration for permanent residence

Saldo migracji wewnętrznych w województwie determinują migracje międzywojewódzkie. W 2021 r., podobnie jak we wszystkich latach prezentowanego okresu, napływ ludności do województwa lubuskiego był mniejszy niż odpływ. W rezultacie saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały w województwie lubuskim było ujemne, na poziomie minus 1,1 tys. osób.

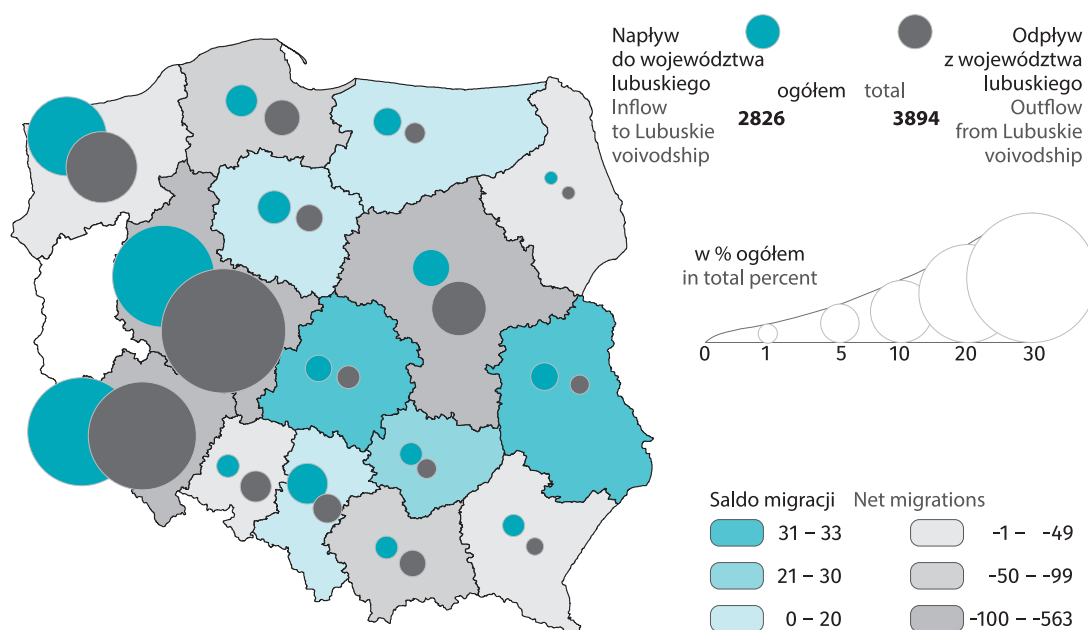
W 2021 r. saldo migracji wewnętrznych zwiększyło się w porównaniu z 2020 r. – o 226 osób. W porównaniu z 2010 r., kiedy saldo migracji wewnętrznych wynosiło minus 474 osoby, w 2021 r. wielkość salda zwiększyła się ponad dwukrotnie.

Na ujemne saldo migracji w ruchu wewnętrznym w największym stopniu wpłynęła nadwyżka odpływu ludności nad napływem w ruchu pomiędzy województwem lubuskim i wielkopolskim (saldo w wysokości minus 0,6 tys. osób) oraz lubuskim i dolnośląskim (minus 0,3 tys.). Więcej osób na stałe wyjeżdża niż przyjeżdża także w ruchu pomiędzy województwem lubuskim i województwami: mazowieckim, małopolskim, pomorskim, zachodniopomorskim, opolskim, podlaskim i podkarpackim. W przypadku pozostałych województw notowano przewagę napływu ludności do województwa lubuskiego nad odpływem. Najwyższe dodatnie saldo migracji wewnętrznych zanotowano w przypadku ruchu migracyjnego pomiędzy województwem lubuskim i: łódzkim, lubelskim, świętokrzyskim, warmińsko-mazurskim i śląskim (saldo migracji wyniosło od 20 do 33 osób).

W porównaniu z 2010 r. znaczne pogorszenie salda migracji wewnętrznych zanotowano w ruchu między województwem lubuskim i dolnośląskim (z 18 osób w 2010 r. do minus 282) oraz zachodniopomorskim (ze 140 osób do minus 48). Pogorszenie wielkości salda migracji wewnętrznych zanotowano także w przypadku ruchu pomiędzy województwem lubuskim a województwami: podkarpackim i opolskim. Nieznacznie poprawiło się natomiast saldo migracji międzywojewódzkich w relacji z województwem mazowieckim (z minus 200 do minus 150).

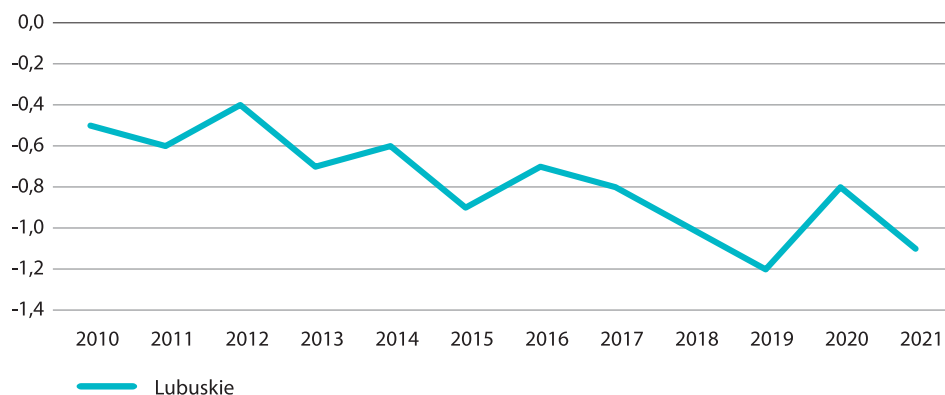
Mapa 21. Migracje międzywojewódzkie do i z województwa lubuskiego w 2021 r.

Map 21. Intervoivodship migration to and from Lubuskie voivodship in 2021

Województwo lubuskie mieści się w grupie 11 województw, w których w 2021 r. zanotowano ujemne saldo migracji wewnętrznych. Największy bezwzględny ubytek ludności w ruchu wewnętrznym zanotowano w województwie: lubelskim, w którym saldo migracji wewnętrznych wyniosło minus 5,0 tys. osób. Znaczny ubytek migracyjny charakteryzował także województwa: śląskie (minus 3,7 tys.), świętokrzyskie i warmińsko-mazurskie (minus 2,4 tys. każde), łódzkie (minus 2,3 tys.), kujawsko-pomorskie i podkarpackie (minus 2,2 tys. każde). Ujemne, ale niższe niż w województwie lubuskim saldo migracji wewnętrznych zanotowano w województwach: zachodniopomorskim (minus 0,9 tys. osób) i opolskim (minus 0,8 tys.). Z kolei dodatnie saldo migracji wewnętrznych notowano w 5 województwach: wielkopolskim, dolnośląskim, małopolskim, pomorskim i mazowieckim, na poziomie od 1,8 tys. do 10,8 tys. osób.

Wykres 19. Saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności
Chart 19. Net internal migration per 1000 population

W przeliczeniu na 1000 ludności saldo migracji wewnętrznych wyniosło minus 1,1 wobec minus 0,8 w 2020 r. i minus 0,5 w 2010 r. W 4 województwach wskaźnik ten przyjmował wartość niższą niż w województwie lubuskim, w tym w województwie lubelskim na poziomie minus 2,5 na 1000 ludności i świętokrzyskim – minus 2,0. W grupie 5 województw o dodatniej wartości wskaźnika mieściły się województwa: mazowieckie (2,0) i pomorskie (1,9).

6.3. Migracje zagraniczne

6.3. International migration

Migracje zagraniczne (International migration) wyjazdy za granicę i przyjazdy do kraju w celu osiedlenia się (zamieszkania na stałe) lub na pobyt czasowy.

Tablica 18. Migracje zagraniczne
Table 18. International migration

Wyszczególnienie Specification	2010	2020	2021
Imigracja Immigration	557	410	451
Emigracja Emmigration	557	285	347
Saldo migracji Net migration	-	125	104
na 1000 ludności ^a per 1000 population ^a	-	0,1	0,1

^a Dane za 2020 i 2021 r. zostały opracowane na podstawie wyników NSP 2021.
^a Data for 2020 and 2021 were prepared on the basis of the Census 2021 results.

Imigracja

Immigration

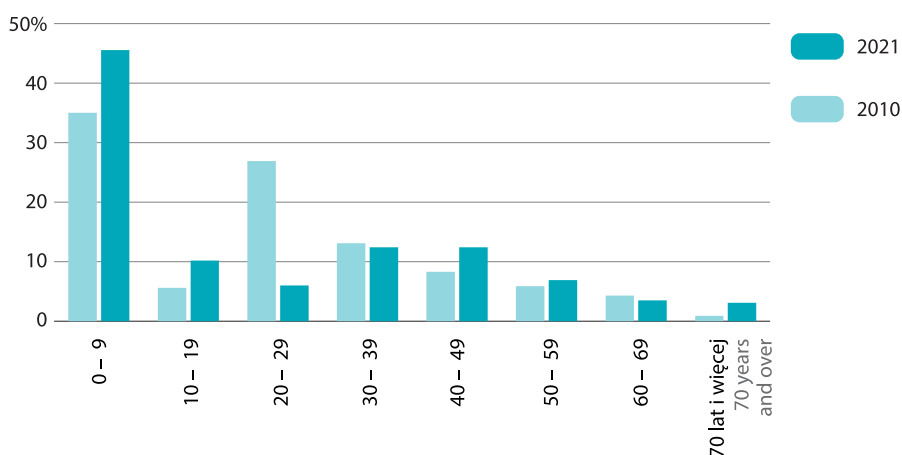
W 2021 r. napływ ludności do województwa lubuskiego w ramach migracji zagranicznych wyniósł 0,5 tys. osób i był o 10,0% większy niż w 2020 r. W porównaniu z 2010 r. napływ z zagranicy zmniejszył się o 19,0%.

W przeliczeniu na 1000 ludności liczba zameldowań z zagranicy na pobyt stały wyniosła 0,5, to o 0,1 pkt. więcej niż w 2020 r. W odniesieniu do 2010 r. wartość współczynnika imigracji nie uległa zmianie. W Polsce wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 0,4, wobec 0,3 w 2020 r. Taki sam poziom wskaźnika notowany był także w 2010 r.

W populacji imigrantów w województwie lubuskim 56,8% stanowili mężczyźni. Ich liczba zwiększyła się w relacji do 2020 r. o 14,3%, była jednak o 24,0% mniejsza niż w 2010 r. Liczba kobiet przyjeżdżających na stałe do województwa z zagranicy była o 4,8% większa niż przed rokiem i o 11,4% mniejsza niż w 2010 r.

Spośród osób przyjeżdżających z zagranicy, zameldowanych na pobyt stały w województwie lubuskim największą grupę stanowiły dzieci w wieku do 9 lat (45,5%). Ich udział w strukturze imigrantów zwiększył się w relacji do 2010 r. – o 10,5 p. proc. W strukturze imigrantów według grup wieku zwiększył się także udział osób w wieku 10-19 lat (o 4,6 p. proc. do 10,2%) i 40-49 lat (o 4,1 p. proc. 12,4%). Odsetek imigrantów wśród młodych dorosłych zmniejszył się w stosunku do 2010 r., najbardziej w przypadku osób w wieku 20-29 lat (o 20,9 p. proc. do 6,0%).

Wykres 20. Struktura imigrantów według grup wieku
Chart 20. Structure of immigrants by groups of age

Z ogólnej liczby imigrantów w województwie 94,7% stanowiły osoby przyjeżdżające z krajów europejskich, w tym najwięcej z Niemiec (34,2%), z Wielkiej Brytanii (18,7%), z Ukrainy (15,5%) i z Holandii (8,0%).

W porównaniu z 2010 r. odsetek imigrantów przyjeżdżających do lubuskiego z krajów Europy zwiększył się o 6,0 p. proc. Odsetek imigrantów z Niemiec wzrósł o 8,7 p. proc., z Ukrainy o 12,3 p. proc., z Niderlandów (o 2,1 p. proc.), natomiast zmniejszył się udział imigrantów z Wielkiej Brytanii (o 16,9 p. proc.).

Emigracja Emmigration

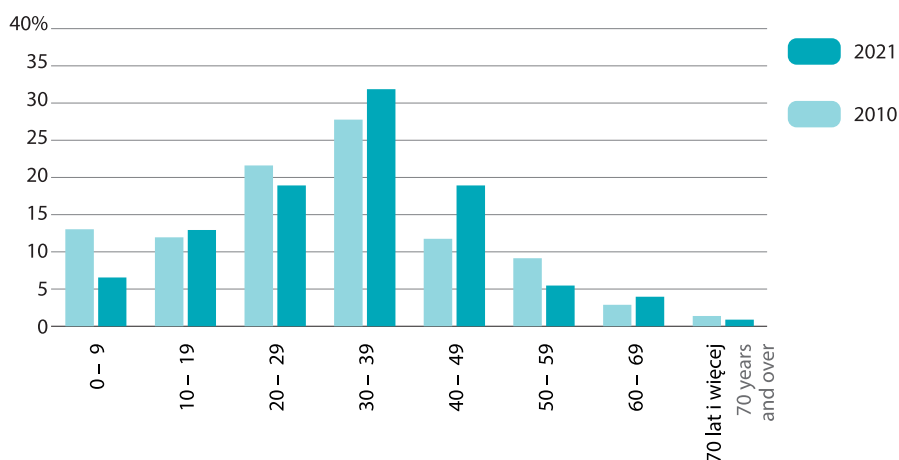
Odpyływ ludności z województwa lubuskiego za granicę wyniósł 0,3 tys. osób i był o 21,8% większy niż w poprzednim roku oraz o 37,7% mniejszy w porównaniu z 2010 r.

W przeliczeniu na 1000 ludności liczba wymeldowań za granicę wyniosła 0,4 wobec 0,3 w 2020 r. i 0,5 w 2010 r. W Polsce wskaźnik ten był niższy niż w województwie i wyniósł 0,3 wobec 0,2 w 2020 r. i 0,5 w 2010 r.

Spośród osób wyjeżdżających na stałe za granicę 49,9% stanowili mężczyźni. Odsetek mężczyzn w strukturze emigrantów zmniejszył się w stosunku do 2020 r. o 4,8 p. proc., a jednocześnie w stosunku do 2010 r. zwiększył się o 8,2 p. proc. Odsetek emigrujących kobiet zmniejszył się w porównaniu do 2010 r. o 8,2 p. proc., wobec wzrostu w odniesieniu do poprzedniego roku o 4,8 p. proc.

W strukturze emigrantów z województwa lubuskiego według grup wieku, największy odsetek stanowiły osoby w wieku 30-39 lat (32,0% ogółu wyjeżdżających za granicę, tj. o 4,1 p. proc. więcej niż w 2010 r.). Zwiększył się odsetek migrujących w wieku 40-49 lat – o 7,2 p. proc. oraz 30-39 lat – o 4,1 p. proc. Zmniejszył się natomiast odsetek dzieci do 9 roku życia – o 6,5 p. proc., osób w wieku 20-29 lat – o 2,7 p. proc. oraz w grupie wieku 50-59 lat – o 3,7 p. proc.

Wykres 21. Struktura emigrantów według grup wieku
Chart 21. Structure of emigrants by groups of age

Z ogółu emigrantów w województwie 97,4% stanowiły osoby wyjeżdżające do krajów europejskich, w tym najwięcej do Niemiec (44,7%), do Wielkiej Brytanii (14,2%) i do Holandii (11,8%). Spośród kierunków spoza Europy, najwięcej emigrantów wyjechało z województwa lubuskiego do krajów Ameryki Północnej, łącznie 1,7% ogółu emigrantów w województwie.

W porównaniu z 2010 r. odsetek emigrantów wyjeżdżających z lubuskiego do krajów Europy zwiększył się o 4,9 p. proc. Odsetek osób wyjeżdżających na stałe do Niemiec wzrósł o 3,3 p. proc., zmniejszył się natomiast udział emigrantów wyjeżdżających do Wielkiej Brytanii (o 15,7 p. proc.). W przypadku Holandii wskaźnik utrzymał się na tym samym poziomie. Odnotowano także spadek odsetka emigrantów wyjeżdżających do Stanów Zjednoczonych – o 1,9 p. proc.

Saldo migracji zagranicznych International migration net

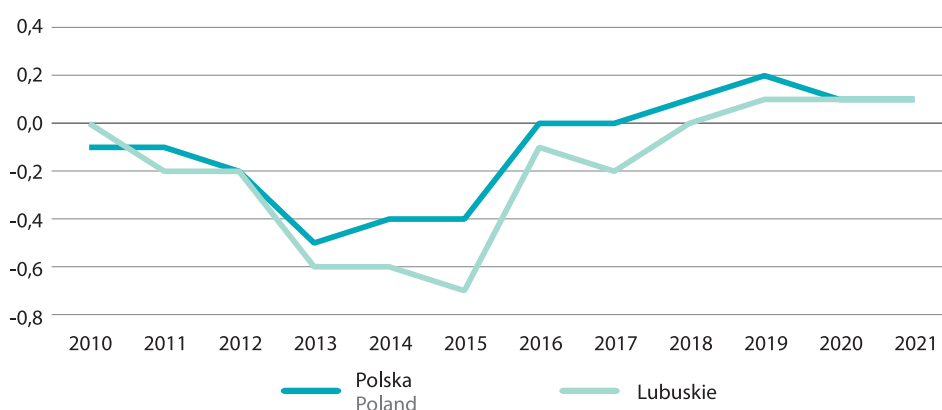
W 2021 r. napływ ludności do województwa lubuskiego na pobyt stały z zagranicy był większy niż odpływ za granicę. W rezultacie kolejny rok z rzędu zanotowano nadwyżkę imigracji nad emigracją wyrażoną dodatnim saldem migracji zagranicznych w wysokości 104 osób. Dla porównania, w 2020 r. saldo migracji zagranicznych wyniosło 125 osób, a w 2010 r. – 0, co oznacza, że odpływ ludności został zrównoważony napływem.

Na dodatnie saldo migracji zagranicznych znacząco wpłynęło saldo migracji dzieci (tj. osób z grupy wieku 0-14 lat), które wyniosło 201 osób. Jednocześnie dla osób w wieku od 15 lat do 44 lat saldo migracji zagranicznych było ujemne, w tym w przypadku osób w grupie wieku 20-29 lat wyniosło minus 39, natomiast dla osób w grupie wieku 30-39 lat – minus 55.

Biorąc pod uwagę główne kierunki migracji, dodatnie saldo migracji zagranicznych zanotowano m.in. w ruchu pomiędzy województwem lubuskim a: Ukrainą (66 osób), Wielką Brytanią (32 osoby), Białorusią (8 osób), Francją i Irlandią (po 5 osób). Nadwyżka emigracji nad imigracją wystąpiła m.in. w kierunku województwo lubuskie i Szwajcaria (minus 8 osób), Dania (minus 7 osób), Holandia (minus 6 osób), także Niemcy, Norwegia i Szwecja (po minus 5 osób).

W 2021 r. saldo migracji zagranicznych w przeliczeniu na 1000 ludności wyniosło 0,1, podobnie jak w 2020 r.

Wykres 22. Saldo migracji zagranicznych na 1000 ludności
Chart 22. International migration net per 1000 population

Pod względem wartości tego wskaźnika województwo lubuskie zajęło 6. lokatę w kraju. Najniższe saldo migracji zagranicznych na 1000 ludności zanotowano w województwie opolskim (minus 0,7). Ujemne saldo wystąpiło też w województwie śląskim (minus 0,2 na 1000 ludności) i warmińsko-mazurskim (minus 0,1). W pozostałych województwach saldo migracji zagranicznych na 1000 ludności było dodatnie, w tym najwyższe w województwie mazowieckim i podlaskim (0,4), a nieco niższe w województwie małopolskim (0,2).

Rozdział 7. Analiza potencjału demograficznego jednostek terytorialnych województwa lubuskiego

Chapter 7. Demographic potential analysis territorial units of the Lubuskie voivodship

W poprzednich rozdziałach przedstawiono dane i wskaźniki ilościowe dotyczące stanu i struktury ludności, procesów starzenia się, ruchu naturalnego oraz migracji ludności. Z zaprezentowanych danych wynika, że w województwie lubuskim od lat systematycznie maleje liczba ludności, zarówno ze względu na notowany ujemny przyrost naturalny jak i ujemne saldo migracji. Intensyfikują się także procesy starzenia ludności. W tej części opracowania dokonano klasyfikacji gmin i powiatów województwa lubuskiego na podstawie charakterystyk zachodzących procesów demograficznych. Aby przedstawić zróżnicowanie przestrzenne tych procesów wykorzystano dwa narzędzia: Trójkąt Osanna i typologię gmin województwa lubuskiego według Webba.

7.1. Trójkąt Osanna

7.1. Osann Triangle

Jednym ze sposobów przedstawienia poziomu zróżnicowania procesów starzenia się w powiatach lubuskich jest tzw. trójkąt Osanna. Jest to metoda badania, która pozwala na stwierdzenie podobieństw i różnic powiatów na podstawie trzech cech badanej zmiennej. Trójkąt Osanna buduje się w układzie współrzędnych, którego osiami są boki trójkąta równobocznego charakteryzujące udziały ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem w powiatach województwa lubuskiego. W efekcie struktura ekonomicznych grup wieku w powiatach wyraża położenie odpowiadającego jej punktu, który znajduje się w miejscu przecięcia się trzech linii równoległych do trzech boków trójkąta. Trójkąt jest podzielony na sześć typów określających moment rozwoju struktury wieku ludności. Powiaty sklasyfikowano jako młode demograficznie, stabilne demograficznie lub starzejące się demograficznie. W każdej kategorii lokują się dwa zróżnicowane typy powiatów.

Od 2015 r. do 2018 r. wg klasyfikacji Trójkąta Osanna województwo lubuskie lokowało się w grupie województw młodych demograficznie (typu III). Od 2019 r. można je określić jako stabilne demograficznie typu IV, natomiast od 2020 r. struktura wieku ludności była charakterystyczna dla typu I.

Wynika to z mniejszego niż przeciętnie w Polsce udziału osób w wieku produkcyjnym (59,0% wobec 59,1% w kraju) oraz przedprodukcyjnym (18,3% wobec 18,4%), natomiast większego udziału osób w wieku poprodukcyjnym (22,7% wobec 22,5%).

Tablica 19. Ludność według ekonomicznych grup wieku na podstawie typologii trójkąta Osanna w 2021 r.
Table 19. Population by economic age groups based on Osann triangle typology in 2021

Typ Type	Ludność w wieku Population at age			Ludność w stadium Population at a stage of
	przedprodukcyjnym pre-working age	produkcyjnym working age	poprodukcyjnym post-working age	
	w % in %			
II	>18,3	<59,0	<22,7	Młodości demograficznej Demographic youth
III	>18,3	>59,0	<22,7	
I	>18,3	<59,0	>22,7	Stabilności demograficznej Demographic stablization
IV	<18,3	>59,0	<22,7	
V	<18,3	>59,0	>22,7	Starości demograficznej Demographic ageing
VI	<18,3	<59,0	>22,7	

W województwie lubuskim w 2021 r., podobnie jak przed rokiem, dominują powiaty młode demograficznie. W tej grupie znalazły się powiaty gorzowski, słubicki, sulęciński, zielonogórski (typu III) oraz świebodziński, wschowski i strzelecko-drezdenecki (typu II). W głównej mierze wynika to z większego niż przeciętnie w województwie udziału osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz mniejszego niż przeciętnie w województwie udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. W kategorii powiatów stabilnych demograficznie można wyróżnić w 2021 r. powiat międzyrzecki i krośnieński. Starość demograficzna charakteryzuje natomiast powiaty żarski (typ V), żagański, nowosolski i miasta na prawach powiatu – Zieloną Górę i Gorzów Wlkp. (typ VI).

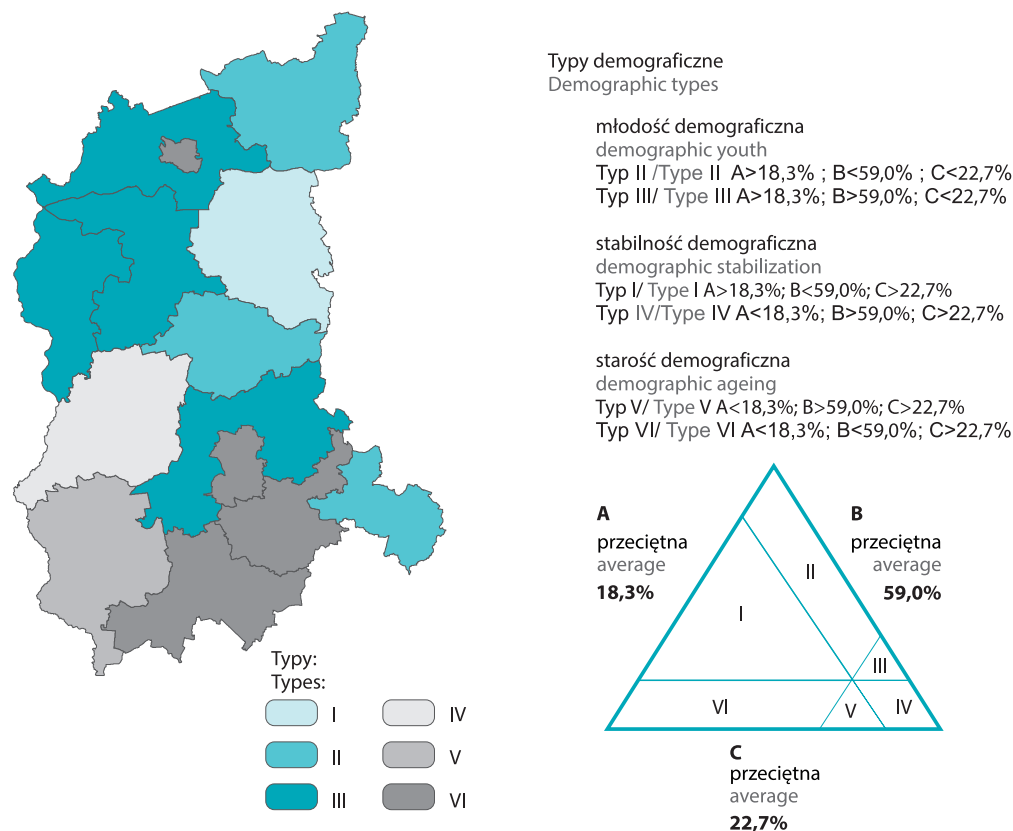
W porównaniu z rokiem ubiegłym pogorszyła się sytuacja powiatu żarskiego, który z powiatu o stabilnej demograficznie sytuacji, stał się powiatem starym demograficznie.

Mapa 22. Kwalifikacja powiatów według ekonomicznych grup wieku na podstawie typologii

Map 22.

trójkąta Osanna w 2021 r.

Qualification of powiats by economic age groups based on Osann triangle typology in 2021

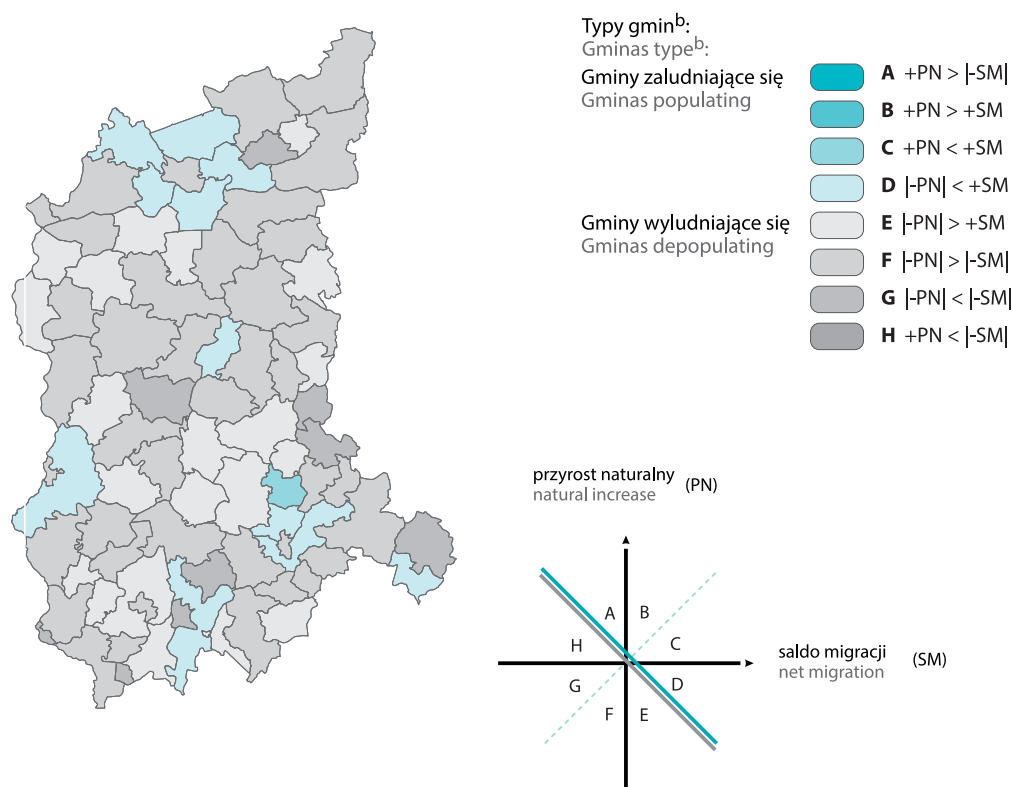
7.2. Typologia demograficzna gmin według Webba

7.2. Webb demographic typology of gminas

Na podstawie wzajemnego powiązania wskaźników ruchu naturalnego oraz salda migracji w gminach województwa lubuskiego dokonano zaproponowanej przez J. W. Webba klasyfikacji gmin, odnoszącej się do agregacji badanych jednostek pod względem ruchu rzeczywistego ludności – rzeczywistego ubytku

ku lub przyrostu. Typologia demograficzna jednostek przestrzennych według Webba, wyróżnia 8 podstawowych typów gmin oznaczonych literami od A do H. Metoda ta przeprowadzana jest w układzie współrzędnych: na horyzontalnej osi odkłada się wartości współczynnika salda migracji, na wertykalnej zaś – wartości współczynnika przyrostu naturalnego. Pierwsze cztery typy A – D, charakteryzują jednostki aktywne demograficznie, czyli takie, które można uznać za rozwojowe; natomiast typy E – H oznaczają jednostki nieaktywne, w których ubywa ludności. Najkorzystniejszą sytuację demograficzną mają jednostki zaliczone do typów B i C, ponieważ charakteryzuje je zarówno dodatnie saldo migracji, jak i dodatni przyrost naturalny. W najgorszej sytuacji znajdują się gminy z grup F i G, dla których wartości obydwu procesów składających się na przyrost rzeczywisty są ujemne. Dokonana charakterystyka pozwala na wyznaczenie obszarów rozwojowych i depopulacyjnych oraz określa czy rozwój demograficzny analizowanych jednostek terytorialnych jest zróżnicowany przestrzennie.

Mapa 23. Typy rozwoju ludnościowego gmin według metody Webba^a w 2021 r.
Map 23. Types of population progress in gminas according to Webb's method^a in 2021

a Patrz uwagi metodologiczne b Uszeregowane według typów.
 a See methodological notes b Listed according to types.

W województwie lubuskim w 2021 r. dominują gminy z niekorzystną sytuacją demograficzną, charakteryzujące się ubytkiem rzeczywistym ludności.

Ubytek rzeczywisty ludności odnotowano w większości (70) gmin lubuskich. W grupie gmin typu E, w których ujemny przyrost naturalny dominuje nad dodatnim saldem migracji znalazło się 21 gmin. Ujemny przyrost naturalny połączony z ujemnym saldem migracji, czyli typy F i G oznaczają najbardziej znaczący demograficzny regres. Typ F, najliczniej reprezentowany, charakteryzuje 40 gmin – są to gminy z ubytkiem naturalnym i migracyjnym populacji, z przewagą ujemnego przyrostu naturalnego. Z kolei

typ G, tworzy 9 gmin. W gminach tego typu można zanotować wyższe wartości ujemnego salda migracji od ujemnego przyrostu naturalnego. Ostatni z wyróżnionych typów – typ H – charakteryzuje ujemne saldo migracji, które nie jest rekompensowane przez dodatni przyrost naturalny. W 2021 r. na terenie województwa lubuskiego nie było gmin tego typu.

W 2021 r. w kategorii gmin aktywnych, rozwojowych, które charakteryzuje rzeczywisty przyrost ludności lokuje się 12 gmin województwa lubuskiego. Żadna z lubuskich gmin nie reprezentuje typów A i B, do gmin typu C, gdzie dodatni przyrost naturalny jest mniejszy niż dodatnie saldo migracji zaliczyć można 1 gminę (Zabór). Z kolei grupę D tworzy 11 gmin. Jest to grupa, gdzie dodatnie saldo migracji przewyższa ujemny przyrost naturalny.

W porównaniu z rokiem 2020 r. zmieniła się sytuacja 44 gmin. Siedem gmin dotąd aktywne demograficznie, w 2021 r. zostały zaklasyfikowane jako nieaktywne – są to gminy Czerwieńsk, Kargowa, Sulechów, także Słońsk, Kolsko, Świdnica i gmina wiejska Żary. Do gmin aktywnych, które zmieniły swoją pozycję w ciągu roku, chociaż pozostały nadal aktywne demograficznie zaliczało się Deszczno. W czterech gminach nieaktywnych demograficznie, w których zanotowano rzeczywisty ubytek ludności w 2020 r. zmieniła się sytuacja i klasyfikowane są w 2021 r. jako gminy typu D. Są to Bogdaniec, gminy wiejskie Gubin i Żagań, oraz Szlichtyngowa.

Na podstawie skumulowanych wartości przyrostu naturalnego i salda migracji za lata 2020–2021 można zaobserwować, że procesy demograficzne w gminach województwa lubuskiego mają postępujący depopulacyjny charakter. Spośród 82 gmin, 70 gmin wyludniało się, a 12 zaludniało się w wyniku oddziaływania przyrostu naturalnego oraz salda migracji.

Spośród gmin o charakterze rozwojowym jedynie w gminie Zabór obydwie omawiane miary były dodatnie. W 61 gminach o charakterze depopulacyjnym przyrost naturalny i saldo migracji były ujemne. Najgorsza sytuacja wystąpiła w gminie Gozdnicza, gdzie na 1000 ludności ubyły 22 osoby (7 w wyniku ubytku naturalnego i 15 w wyniku migracji).

Uwagi metodologiczne

Dane do publikacji opracowano na podstawie bilansów stanu i struktury ludności zamieszkałej na terenie gminy:

- dane o liczbie i strukturze ludności dla okresów międzypisowych są sporządzane poprzez przyjęcie wyników spisu powszechnego za bazę wyjściową dla gminy, a następnie naliczanie danych metodą bilansową. W 2010 r. podstawą (bazą wyjściową) bilansu są wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z dnia 31.03.2011 r., natomiast dla lat 2020–2021 wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z dnia 31.03.2021 r.
- rejestru PESEL - o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały;
- sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego - o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
- sprawozdawczości sądów okręgowych - o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach;
- małżeństwa - według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjmuje się miejsce zameldowania żony przed ślubem);
- separacje - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron przyjmuje się miejsce zamieszkania męża);
- rozwody - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka);
- urodzenia - według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka;
- zgony - według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Podstawowe pojęcia stosowane w opracowaniu

Stan i struktura ludności

Do ludności **zamieszkałej** w danej jednostce podziału terytorialnego zalicza się ludność zameldowaną na pobyt stały i rzeczywiście tam zamieszkałą oraz ludność przebywającą tam czasowo (zameldowaną na pobyt czasowy ponad 3 miesiące).

Ludność zameldowana na pobyt stały w danej jednostce podziału terytorialnego, ale faktycznie przebywająca w innej jednostce (zameldowana w niej na pobyt czasowy ponad 3 miesiące) ujmowana jest jako ludność zamieszkała w tej jednostce podziału terytorialnego, w której jest zameldowana na pobyt czasowy.

Przez **ludność w wieku produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, dla kobiet 18-59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku **mobilnym**, tj. w wieku 18-44 lata i **niemobilnym**, tj. mężczyźni - 45-64 lata, kobiety - 45-59 lat. Przez ludność w **wieku nieprodukcyjnym** rozumie się ludność w **wieku przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz ludność w **wieku poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej.

Współczynnik obciążenia (demograficznego) określa relacje między poszczególnymi ekonomicznymi grupami wieku ludności, tj. liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Mediana wieku (wiek środkowy) jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa osób w danej zbiorowości już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

Starzenie się społeczeństwa

Opracowanie zawiera informacje dotyczące sytuacji demograficznej osób w wieku 65 lat i więcej oraz przewidywane zmiany w strukturze ludności województwa w kolejnych latach. Przedstawiono charakterystykę osób starszych według cech demograficzno-społecznych oraz trendy sytuacji demograficznej w przekroju terytorialnym.

Współczynnik starości określa udział osób powyżej 65 roku życia w populacji.

Indeks starości to relacja pokoleniowa dziadków i wnuczków, tj. liczba osób w wieku 65 i więcej lat przypadająca na 100 osób w wieku 0-14 lat.

Podwójne starzenie to miara charakteryzująca relację osób w wieku 85 lat i więcej w populacji osób w wieku 65 lat i więcej.

Współczynnik obciążenia (demograficznego) określa stosunek liczby dzieci (0-14 lat) i osób w starszym wieku (65 i więcej lat) do liczby osób w wieku 15-64 lata.

Współczynnik wsparcia międzypokoleniowego określa stosunek pomiędzy ludnością w wieku powyżej 85. roku życia a grupą 50-64 lata.

Ruch naturalny

Analizując dane o **ruchu naturalnym ludności** w podziale terytorialnym opracowano następujące informacje:

Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (częstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych wśród kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia wśród kobiet w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15-19 lat; urodzenia wśród kobiet w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45-49 lat.

Współczynniki reprodukcji ludności:

- **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziłaby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15-49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu częściowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie;
- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzić z częstością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki płodności);
- **współczynnik dynamiki demograficznej** jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie;
- **przyrost naturalny ludności** stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie;
- przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

Małżeństwa i rozwody

Dane o **małżeństwach** uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Pierwszy związek małżeński dla każdej ze stron - dotyczy wyłącznie osób, których stan cywilny prawny w momencie zawierania małżeństwa określony został jako kawaler oraz panna (małżeństwo kawalera z panną). Stosuje się również wyodrębnianie małżeństwa pierwszego przy przyjęciu kryterium stanu cywilnego kawaler, panna wyłącznie dla jednej z osób zawierających związek małżeński.

Procesy migracyjne

Dane o **migracjach wewnętrznych ludności** opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniach osób na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

Dane o **migracjach zagranicznych** opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniach osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja).

Emigracja definiowana jest jako wyjazdy za granicę w celu osiedlenia się (zamieszkania na stałe) lub na pobyt czasowy.

Imigracja to przyjazdy z zagranicy w celu osiedlenia się (zamieszkania na stałe) lub na pobyt czasowy.

Napływ migracyjny to liczba osób przybyłych do danej jednostki administracyjnej w danym okresie z innego miejsca w kraju. W bieżącej statystyce migracji na pobyt stały, opartej na administracyjnych źródłach danych, napływ do jednostki to liczba osób, które zameldowały się w danym okresie na pobyt stały w tej jednostce. Określenie „napływ” odnosi się do migracji wewnętrznych.

Odpływ migracyjny - liczba osób, które opuściły w danym okresie daną jednostkę administracyjną przenosząc się do innych miejscowości w kraju. W bieżącej statystyce migracji na pobyt stały, opartej na administracyjnych źródłach danych, odpływ z jednostki oznacza liczbę osób, które zameldowały się w innych jednostkach na pobyt stały a poprzednio były zameldowane w tej jednostce. Określenie „odpływ” odnosi się do migracji wewnętrznych.

Saldo migracji jest różnicą liczby osób przybyłych w danym okresie do danej jednostki administracyjnej z innych miejscowości w kraju i liczby osób, które w tym okresie opuściły tę jednostkę przenosząc się do innych miejscowości w kraju (napływ-odpływ). W bieżącej statystyce migracji na pobyt stały, opartej na administracyjnych źródłach danych, liczba osób przybyłych do danej jednostki administracyjnej oznacza liczbę osób, które zameldowały się w danym okresie na pobyt stały w tej jednostce; liczba osób, które opuściły tę jednostkę oznacza liczbę osób, które zameldowały się w innych jednostkach na pobyt stały a poprzednio były zameldowane w tej jednostce. Saldo migracji wewnętrznych dla kraju jako całości jest równe 0.

Typologia demograficzna gmin wg Webba

Metoda Webba polega na zakwalifikowaniu badanej jednostki terytorialnej (gminy, powiatu) do jednego z ośmiu typów rozwoju ludności w zależności od znaku i wartości bezwzględnej przyrostu naturalnego i salda migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności. Klasyfikacja Webba wyróżnia:

— cztery typy odnoszące się do jednostek zaludniających się w wyniku:

A – przewagi przyrostu naturalnego nad ubytkiem migracyjnym ($+PN > |-SM|$),

B – przyrostu migracyjnego i jeszcze wyższego przyrostu naturalnego ($+PN > +SM$),

C – przyrostu naturalnego i jeszcze wyższego przyrostu migracyjnego ($+PN < +SM$),

D – przewagi przyrostu migracyjnego nad ubytkiem naturalnym ($|-PN| < +SM$),

— cztery typy odnoszące się do jednostek wyludniających się w wyniku:

E – przewagi ubytku naturalnego nad przyrostem migracyjnym ($|-PN| > +SM$),

F – ubytku migracyjnego i jeszcze większego ubytku naturalnego ($|-PN| > |-SM|$),

G – ubytku naturalnego i jeszcze większego ubytku migracyjnego ($|-PN| < |-SM|$),

H – przewagi ubytku migracyjnego nad przyrostem naturalnym ($+PN < |-SM|$).

Typ badanej jednostki określa się odczytując relację obu zmiennych przy wykorzystaniu układu współrzędnych (oraz dodatkowo wprowadzonych przekątnych), w którym oś rzędnych odpowiada wartościom współczynnika przyrostu naturalnego, a oś odciętych wartościom współczynnika salda migracji na pobyt stały.

Methodological notes

Data to the publication are compiled on the basis the balances of the size and structure of the population (living in a gmina).

- data on the number and structure of population for inter-census periods are prepared by adopting the results of the general census as the starting point for the gmina, and then calculating the data using the balance method. From 2010, the basis (starting point) for the balance sheet is the results of the National Population and Housing Census of March 31, 2011, while for 2020-2021 the results of the National Population and Housing Census of March 31, 2021.
- PESEL register - on internal and international migration of population for permanent residence;
- reporting of civil registry offices - on registered marriages, births and deaths;
- district court reporting - legally valid separations and divorce.
- marriages - according to the place of permanent residence of the husband before the wedding (in the case when the husband lived abroad before the wedding, the place of registration of the wife before the wedding is assumed);
- separations - according to the place of residence of the plaintiff (in case when the plaintiff lives abroad, the spouse's place of residence is assumed, in the case of a compliant application of the parties, the place of residence of the husband is assumed);
- divorces - according to the place of residence of the plaintiff (if the plaintiff lives abroad, the place of residence of the spouse is taken);
- birth - according to the place of permanent residence of a newborn mother;
- deaths - according to the place of permanent residence of the deceased.

Basic concepts used in the study

Population and its structure

The population **residing** in a given administrative unit includes: persons registered there for permanent residence and staying there and persons staying there temporarily (registered in a given administrative unit for a temporary stay for 3 months and over).

People registered for **permanent residence** in a given administrative unit but staying in another unit (registered there for temporary stay over 3 months) are treated as residing in administrative unit, in which they are registered for the temporary stay.

The **working age population** refers to males, aged 18-64, and females, aged 18-59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18-44) and **non-mobility** (i.e. 45-64 for males and 45-59 for females) are distinguished. The **non-working age population** is defined as the pre-working age population, i.e., up to the age of 17 and the **post-working age population**, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.

The **dependency ratio** defines the relationships between the individual economic age groups of the population, i.e. the number of people in non-working age per 100 people in working age.

Median age of population is a parameter determining border of age which half of population has already exceeded and second half has not reached yet.

Expectancy of life expresses average number of years that a person in a given age shall survive assuming a steady level of mortality in the period for which the table of the expectation of life was worked out.

Ageing processes

The study contains information on the demographic situation of people aged 65 and over and the expected changes in the structure of the voivodship population in the following years. The characteristics of older people according to demographic and social characteristics as well as trends of the demographic situation in the territorial cross-section are presented.

Old-age ratio defines the share of people over 65 in the population.

Ageing index is the generational relation of grandparents and granddaughters, what defines the number of people aged 65 and over, per 100 people aged 0-14.

Double ageing is a measure characterizing the relationship of people aged 85 and more in the population aged 65 and over.

The demographic load ratio determines the ratio of the number of children (0-14 years) and older people (65 and more) to the number of people aged 15-64.

The parent support ratio determines the relationship between population over 85 and a group of 50-64 years.

Vital statistics

Analysing data on vital statistics by territorial division, the following information was compiled:

Female fertility rate is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women in the reproductive age (15-49). Besides total rate, age-specific fertility rates are published, that are calculated as the ratios of the number of live births from women and the number of these women in the same groups of age. Births from mothers in the age under 15 are counted to the group 15-19 and from the mothers in the age 50 and over - to the group 45-49.

The reproduction rates:

- **total fertility rate** means the number of children that would be born on average by the woman during the whole her reproductive age (15-49), by assumption, that in particular phases of this period she would give birth the children with the intensity observed in a given year, i.e. the age-specific fertility rates are treated as constant;
- **gross reproduction rate** shows the number of daughters born on average by the woman assuming that she in her reproductive age (15-49) will bear with the intensity characteristic for all women giving births in the year for which the reproduction rate (constant fertility rates) is calculated;
- **demographic dynamics rate** is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period;
- **natural increase of the population** means the difference between the number of live births and deaths in a given period;
- **infant** is a child under the age of 1.

Information on births and deaths (including infant deaths) is presented according to criteria of the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization (WHO).

Marriages and divorces

Data on **marriages** take into account marriages concluded in the form provided for by law in civil registry offices. Pursuant to the Act of July 24, 1998 (Journal of Laws No. 117, item 757), marriages registered under the internal law of the Church or the Religious Union in the presence of a clergyman are also registered in civil registry offices. Marriage included in this form is subject to Polish law and entails the same civil law consequences as a marriage concluded before the head of the civil registry office.

First marriage for each of the parties - applies only to persons whose marital status at the time of entering into marriage was defined as a bachelor and a bride (married couple with a bride). The first marriage is also used when the marital status criterion is adopted, and only for one of those persons who are married.

Migration processes

Data regarding **internal migration of the population** were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration for permanent residence. This information does not include changes of address within the same gmina (town), with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

Data regarding **international migration** were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of people arriving to Poland for permanent residence (immigration) as well as regarding the removal from registration of people leaving Poland for permanent residence abroad (emigration).

Emigration is defined as traveling abroad to settle (permanent residence) or for temporary stay.

Immigration means arrivals from abroad in order to settle (permanently reside) or for temporary stay.

Migration inflow is the number of people who came to a given administrative unit in a given period from another place in the country. In the current migration statistics for permanent residence, based on administrative data sources, the inflow to the unit is the number of people who are registered in a given period for permanent residence in this unit. The term refers to internal migrations.

Migration outflow means the number of people who left a given administrative unit in a given period moving to other places in the country. In current migration statistics for permanent residence, based on administrative data sources, outflow from the unit means the number of people who registered in other units for permanent residence and who were previously registered in this unit. The term refers to internal migration.

Net migrations refer to the difference in the number of people who arrived in a given administrative unit from other localities in the country and the number of people who left this unit during this period moving to other places in the country (inflow-outflow). In the current statistics of migration for permanent residence, based on administrative data sources, the number of people who came to a given administrative unit means the number of people who registered in a given period for permanent stay in that unit; the number of people who left this unit means the number of people who registered in other units for permanent residence and who were previously registered in this unit. The internal migration balance for the country as a whole is equal to 0.

Demographic typology of communes according to Webb

Webb's method consists in classifying the surveyed territorial unit (gmina, powiat) into one of eight types of population development depending on the sign and absolute value of the natural increase and the migration balance for permanent residence per 1000 population. Webb's classification distinguishes:

— four types for units populated as a result:

A - advantages of natural increase over migration loss,

B - migration increase and even higher natural increase

C - natural increase and even higher migration growth

D - advantages of migration growth over natural loss

— four types referring to units depopulating as a result:

E - advantages of natural loss over migration growth

F - migration loss and even greater natural loss

G - natural loss and even greater migration loss

H - przewagi ubytku migracyjnego nad przyrostem naturalnym.

The type of the tested unit is determined by reading the relation of both variables using the coordinate system (and additionally entered diagonals), in which the ordinate axis corresponds to the values of the natural increase rate, and the abscissa axis corresponds to the values of the net migration for permanent residence.